



၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ

သစ်တောကြေးမုံ



Am. M. S.

**မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၈၆ ခုနှစ်သို့ ကူးပြောင်းသော နှစ်သစ်အခါသမယတွင်
သစ်တောကြေးမုံချစ်သူများ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ စွင်လန်းချမ်းမြေ့ကြပါစေကြောင်း ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သအပ်ပါသည်။**

[သစ်တောကြေးမုံ]

မာတိကာ 

<p>မျက်နှာဖုံး</p> <p>✦ ဆင်ခေါင်းတောင်၊ ကျောက်ဆည်မြို့ (ခါတ်ပုံ-မျိုးမင်းထွန်း)</p> <p>ခေါင်းကြီး</p> <p>✦ ပုပ္ပါးတောင်အမျိုးသားဘူမိဥယျာဉ်သတ်မှတ်ခြင်း</p> <p>သတင်းများကဏ္ဍ</p> <p>✦ သစ်တောသတင်းများ၊ တရားမဝင်သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ဖမ်းဆီးရမိခြင်းသတင်းများ</p> <p>သစ်တောလုပ်ငန်းကဏ္ဍ</p> <p>✦ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် သစ်တောများ၏ အခန်းကဏ္ဍ.... - ဒေါက်တာ သောင်းနိုင်ဦး</p> <p>✦ သစ်တောများပြန်လည်ထောင်ခြင်း သင်တန်း အတွေ့အကြုံများ (၂).... - သိုက်ဝင်းထွန်း</p> <p>✦ ဒီရေတောစိုက်ခင်း၏ မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်း လေ့လာတင်ပြချက်.... - ဦးစော်သိန်းထွန်း၊ ဦးစီးအရာရှိ</p> <p>✦ ပစ်တိုင်းထောင်ရပ် ကြိုးရှုပ်လာသော် - အုန်းလွင်လေး</p> <p>အခြားသောသိပ္ပံပညာဆိုင်ရာစာအုပ်ကဏ္ဍ</p> <p>✦ တိုတိုထွာထွာမှတ်စရာ(၃၂) - တက္ကသိုလ်ဆရာတစ်ဦး</p> <p>✦ မြန်မာ့သစ်တောများ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန် - ဦးစိန်သက်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး(ငြိမ်း)</p> <p>✦ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် မျှစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း - မောင်ချမ်းမြေ့(သစ်တော)</p> <p>✦ မြန်မာ့ကြယ်လိပ်အကြောင်းသိကောင်းစရာ</p> <p>ဘဝတစ်ကဏ္ဍကဏ္ဍ</p> <p>✦ ရေဆင်းမြေမှာလေးနှစ်ကြာ - အောင်ခင်(သစ်တော)</p> <p>✦ သစ်တောစိုက်ခင်းသမားတစ်ယောက်ရဲ့ဘဝ အစိတ်အပိုင်းများ(၇) - အောင်ကျော်စိုး (၈၃)</p> <p>✦ အတိတ်ကို အတိတ်သို့လွှမ်းမိုးသည့် ထိုင်းနယ်စပ်မှ ဇာတ်လမ်းများ - သန်းဦး (ပုသိမ်)</p>	<p>မျက်နှာဖုံး</p> <p>၁</p> <p>၂-၇</p> <p>၁၂-၁၄</p> <p>၂၄-၂၇</p> <p>၃၉-၄၂</p> <p>၄၃-၄၆</p> <p>၈</p> <p>၉-၁၁</p> <p>၃၇-၃၈</p> <p>၄၇-၄၈</p> <p>၁၅-၁၇</p> <p>၁၈-၂၁</p> <p>၃၂-၃၄</p>	<p>သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကဏ္ဍ</p> <p>✦ ၂၀၂၃ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု - ဦးမြင့်ဌေး</p> <p>✦ မြေကမ္ဘာရွာတစ်ခွင်သာစေချင် - မောင်ကြာလှ</p> <p>ကဗျာ / ကဏ္ဍကဏ္ဍ</p> <p>✦ နွေဦးကဗျာ (ကဗျာ) - ကိုနွေမြိုးဦး(မြောင်)</p> <p>အင်္ဂလိပ်ကဏ္ဍ</p> <p>✦ An Old Forest Looks Back.(23)- U Sein Thet</p> <p>နောက်ကျောဖုံး</p> <p>✦ ငှက်ရွှေပင်(ငှက်) - ဦးဟုတ်လင်း</p>	<p>၂၂-၂၃</p> <p>၂၈-၃၁</p> <p>၂၁</p> <p>၃၅-၃၆</p> <p>၄၉</p> <p>နောက်ကျောဖုံး</p>
--	--	---	---

စာတည်းမှူးချုပ်နှင့် ထုတ်ဝေသူ

ဦးစိုးမြင့်သိန်း
 ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ တိုးချဲ့ပညာပေးရေးဌာန
 ရုံးအမှတ်(၃၉)၊ သစ်တောဦးစီးဌာန၊
 သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန
 နေပြည်တော်
 ထုတ်ဝေခွင့်အမှတ် - (မြ-၀၀၄၀၀)

စာတည်း
 ဦးမောင်မောင်အေး - ၃ -
 လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး

စာတည်းအဖွဲ့ဝင်များ
 ဦးခိုင်ညွန့်၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး
 ဦးအောင်ကျော်ဦး၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး
 ဒေါ်မေစင်မြင့်၊ ဦးစီးအရာရှိ (English Editor)
 ဦးချမ်းမြေ့အောင်(၁)၊ ဦးစီးအရာရှိ

ပုံနှိပ်သူ
 ဦးရဲလွင်ဌေး(မြ-၀၁၁၅၅)
 ပေါ်ပြူလာမိသားစုပုံနှိပ်တိုက်
 (ပ-၁၈၃)၊ ပွဲရုံတန်း၊ မြို့မဈေး၊ ဧရာဝတီမြို့နယ်၊
 နေပြည်တော်

ဆက်သွယ်ရန် - ၀၆၇-၃၀၅၅၄၄
 fdextension39@gmail.com



ပုပ္ပီးတောင်အမျိုးသားဘူမိဥယျာဉ်သတ်မှတ်ခြင်း (Mount Popa National Geopark)

ပုပ္ပီးတောင်ဥယျာဉ်သည် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတွင် တည်ရှိပြီး အပူပိုင်းခြောက်သွေ့သော ဇီဝဇုန်အတွင်း ကျရောက်တည်ရှိပါသည်။ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံအတွင်းရှိ သဘာဝသယံဇာတအမွေအနှစ်များ ရေရှည်တည်တံ့စေရန် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း၊ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် စနစ်တကျအသုံးပြုခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး သဘာဝအမွေအနှစ်များဖြစ်သည့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ ဂေဟစနစ်များနှင့် ထူးခြားသည့် ဘူမိရုပ်သွင်ရှိသည့်နေရာဒေသများကို သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေအဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းလျက်ရှိပါသည်။

ထူးခြားသည့်ဂေဟစနစ်များပိုင်ဆိုင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းဒေသ၏အိုအေစစ် (Oasis)ဟု တင်စားခေါ်ဝေါ်ကြသော ပုပ္ပီးတောင်ဒေသကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် သစ်တောဦးစီးဌာနက ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် ဧရိယာ(၃၁၇၆၃.၂၀)ဧကကို ပုပ္ပီးတောင်ဥယျာဉ်အဖြစ် ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။

ပုပ္ပီးတောင်ဥယျာဉ်အတွင်း နို့တိုက်သတ္တဝါမျိုးစိတ်(၂၆)မျိုး၊ ငှက်မျိုးစိတ် (၁၈၅)မျိုး၊ တွားသွားသတ္တဝါမျိုးစိတ် (၂၃)မျိုး၊ ကုန်းနေရေနေသတ္တဝါမျိုးစိတ် (၇)မျိုးနှင့် လိပ်ပြာမျိုးစိတ် (၁၁၂)မျိုးတို့ကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ပုပ္ပီးတောင်ဥယျာဉ်တွင် တောင်ပေါ်အမြစ်မီးတော၊ ရွက်ပြတ်ရောနှောတော၊ တောခြောက်၊ အင်တိုင်းတော၊ သန်းဒဟတ်တောနှင့် မြက်ခင်းတောများ ပေါက်ရောက်ပြီး အပင်မျိုးစိတ်ပေါင်း (၃၀၀) ကျော်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားရှိပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ပုပ္ပီးတောင်ဒေသကို ကမ္ဘာ့ဘူမိဥယျာဉ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခံရရေးအတွက် အရေးကြီးဆုံးအဆင့်တစ်ခုဖြစ်သည့် အမျိုးသားအဆင့် ဘူမိဥယျာဉ်အဖြစ် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ ခွင့်ပြုချက်အရ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၏ (၆-၁၂-၂၀၂၃) ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၁၅၂/၂၀၂၃) ဖြင့် အောင်မြင်စွာ ဖွဲ့စည်းသတ်မှတ်နိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ သစ်တောဦးစီးဌာန၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနယ်မြေအတွင်း ကျရောက်သည့် ဘူမိနယ်မြေ (၁၅) နေရာဖြင့် စတင်ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ပုပ္ပီးတောင်ဒေသသည် အစွယ်နှစ်ထပ်ဆင့်၏ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း မေးရိုးအပါအဝင် ထူးခြားသော ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းများ၊ ပုဂံခေတ်သံရည်ကျိုမီးဖိုများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအစရှိသော ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာဓလေ့နှင့်ဘူမိဗေဒဆိုင်ရာအမွေအနှစ်များလည်း ပေါကြွယ်ဝသောနေရာတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် မီးတောင်ပေါက်ကွဲမှုဖြစ်စဉ်များ၊ အင်ကြင်းကျောက်အပါအဝင် ကျောက်အမျိုးအစား အစုံအလင်နှင့် ခေတ်ကာလအလိုက် သမိုင်းကြောင်းဖြစ်တည်မှုများကိုပါ တစ်နေရာတည်းတွင် လေ့လာနိုင်သော နေရာတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသားအဆင့်နှင့် ကမ္ဘာ့အဆင့်ဘူမိဥယျာဉ်များ သတ်မှတ်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းများ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာနိုင်ပြီး ဒေသခံများ၏ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးမှုကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ အထောက်အကူပြုလာနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပုပ္ပီးတောင်အမျိုးသားဘူမိဥယျာဉ်ကို အမျိုးသားအဆင့်မှသည် ကမ္ဘာ့အဆင့် တက်လှမ်းနိုင်ဖို့ဆိုသည့် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ကို ရောက်ရှိနိုင်စေရန်အတွက် ဆက်စပ်ဌာနများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပညာရပ်နှင့်သုတေသနဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံပြည်သူများအားလုံးဝိုင်းဝန်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြပါစို့ဟု ဖိတ်ခေါ်ရင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ပထမဆုံးသော ဘူမိဥယျာဉ်ဖြစ်သည့် ပုပ္ပီးတောင်အမျိုးသားဘူမိဥယျာဉ်သတ်မှတ်ဖွဲ့စည်းခြင်းကို ဂုဏ်ပြုရေးသားလိုက်ရပါသည်။

သစ်တောပူဝါဒ (၆)ချက်

- (၁) ကာကွယ်ခြင်း
ရေ၊ မြေ၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်၊ ဇီဝမျိုးစုံနှင့် သဘာဝဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ရမည်။
- (၂) ထာဝစဉ်တည်တံ့စေခြင်း
လက်ရှိပြည်သူလူထုနှင့် နောင်လာနောက်သားများပါ သစ်တောများမှရရှိနိုင်သည့် တိုက်ရိုက်နှင့်သွယ်ဝိုက်သော အကျိုးများကို စဉ်ဆက်မပြတ် ခံစားနိုင်ကြစေရန် သစ်တောသယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို ထာဝစဉ် တည်တံ့နေစေရေးအတွက် ထိန်းသိမ်းရမည်။
- (၃) အခြေခံစားဝတ်နေရေးလိုအပ်ချက်များ ပြည့်ဆည်းပေးခြင်း
ပြည်သူလူထု၏ လောင်စာ၊ နေအိမ်အဆောက်အအုံ၊ အစားအစာနှင့် အပန်းဖြေနားနေမှုအစရှိသည့် အခြေခံစားဝတ်နေရေး လိုအပ်ချက်များကို ပြည့်ဆည်းပေးရမည်။
- (၄) စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်မြှင့်တင်ပေးခြင်း
သစ်တောသယံဇာတများမှ ရရှိနိုင်သည့် စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်တို့အား လူမှုရေးနှင့် သဘာဝဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာတို့ကို ဖထိခိုက်စေဘဲ အပြည့်အဝအသုံးချနိုင်ရန် စီမံရမည်။
- (၅) ပြည်သူတို့က ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်လာစေခြင်း
သစ်တောများပြုစုထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောသယံဇာတများအသုံးချရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းတို့တွင် ပြည်သူတို့က ပူးပေါင်းပါဝင်လာကြစေရန် ဆောင်ရွက်သွားရမည်။
- (၆) ပြည်သူအတွင်း နီးကြားထဲကြည့် အသိရင်းသန်နေစေခြင်း
နိုင်ငံတော်၏ လူမှုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဖော်ဆောင်ရာတွင် သစ်တောများ၏ အဓိကအခန်းမှ ပါဝင်နေကြောင်းကို ပြည်သူတို့အတွင်း နီးကြားသည့် အသိ ရှင်သန်နေစေရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်သွားရမည်။

သတင်းများကဏ္ဍ

“နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်မီးခိုးမြူငွေ့ညစ်ညမ်းမှုနှင့်ပတ်သက်၍ လေထုအရည်အသွေး စောင့်ကြည့်တိုင်းတာစစ်ဆေးခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာစီမံကိန်း” ၏ စီမံကိန်းပိတ်ပို့အခမ်းအနားကျင်းပခြင်း



မဲခေါင်-လန်ချန်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ အထူးရန်ပုံငွေ ၂၀၂၁ ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် “နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်မီးခိုးမြူငွေ့ညစ်ညမ်းမှုနှင့်ပတ်သက်၍ လေထုအရည်အသွေးစောင့်ကြည့်တိုင်းတာစစ်ဆေးခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာစီမံကိန်း” ပိတ်ပို့အခမ်းအနားကို (၂၉-၂-၂၀၂၄)ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းတွင် နေပြည်တော်ရှိ Grand Amara Hotel ၌ ကျင်းပပြုလုပ်ရာ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးခင်မောင်ရီ၊ ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးမင်းသူ၊ ရှမ်းပြည်နယ်သယံဇာတရေးရာဝန်ကြီး၊ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်နှင့် ဌာနမှတာဝန်ရှိသူများ၊ မဲခေါင်-လန်ချန်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့မှတာဝန်ရှိသူများ၊ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာတရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံသံရုံးမှကိုယ်စားလှယ်များတက်ရောက်ကြသည်။

ဦးစွာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက ယခုစီမံကိန်းကာလ ၂ နှစ်နှင့် ၆ လတာ ကာလအတွင်း လေထုအရည်အသွေးဆိုင်ရာ အဓိက Parameter ၁၁ မျိုးနှင့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ Parameter ၆ မျိုးကို တိုင်းတာနိုင်သည့် ရွေ့လျားလေထုအရည်အသွေးတိုင်းတာရေးစက်ကိရိယာများ ဝယ်ယူပြီး မြန်မာ၊ လာအိုနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့၏ နယ်စပ်ဖြစ်သည့် တာချီလိတ်ခရိုင်အတွင်း ပတ်ဝန်းကျင်လေထုအရည်အသွေးတိုင်းတာခြင်းလုပ်ငန်းများကို ထိထိရောက်ရောက်ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ ဝန်ထမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ရေးလေ့လာရေးအတွက် လေထုအရည်အသွေးတိုင်းတာခြင်းဆိုင်ရာသင်တန်း၊ ရွေ့လျားလေထုအရည်အသွေးတိုင်းတာရေး စက်ကိရိယာကိုင်တွယ်အသုံးပြုခြင်းသင်တန်းနှင့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်မီးခိုးမြူငွေ့ ညစ်ညမ်းမှုထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာသင်တန်းများဖွင့်လှစ်ပို့ချနိုင်ခဲ့ပြီး စီမံ

ကိန်းရေးယာအတွင်းရှိ ဒေသခံများကို မီးခိုးမြူငွေ့ ညစ်ညမ်းမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများကိုလည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ နှစ်စဉ်ပွင့်လင်းရာသီတွင် တွေ့ကြုံရသည့် တောမီးလောင်ကျွမ်းခြင်းနှင့် အခြားမီးလောင်ကျွမ်းမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် မီးခိုးမြူငွေ့ ညစ်ညမ်းမှုပြဿနာများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဒေသအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်း၊ မြန်မာ-တရုတ်နှစ်နိုင်ငံပတ်ပတ်စပ်ပတ် အစိုးရများအကြား တောမီးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ ပူးတွဲကာကွယ်ရေးကော်မတီဖွဲ့စည်းထားရှိပြီး သက်ဆိုင်ရာဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးပေါင်း၍ တောမီးကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်းပြောကြားသည်။

ထို့နောက် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်လာသူများနှင့် စုပေါင်းမှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံရိုက်ပြီး စီမံကိန်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များနှင့် စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ပြဿနာသော ပိုစတာများကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုရာ တာဝန်ရှိသူများက ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။

အဆိုပါစီမံကိန်းကို မဲခေါင်-လန်ချန်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ အထူးရန်ပုံငွေ ၂၀၂၁ ဖြင့် ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလမှ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ မတ်လအထိ စီမံကိန်းကာလ ၂ နှစ်၊ ၆ လ သတ်မှတ်၍ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာနရုံးချုပ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း၊ တာချီလိတ်ခရိုင်တို့တွင် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ရှမ်းပြည်နယ်ခရီးစဉ်



သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးခင်မောင်ရီသည် ရှမ်းပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ဝန်ကြီးချုပ် ဦးအောင်အောင်နှင့် အတူ မတ်လ ၁၁ ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းက ရှမ်းပြည်နယ် အရှေ့ပိုင်း၊ မိုင်းယောင်းခရိုင်၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာန အစည်းအဝေးခန်းမ၌ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် မီးခိုးမြို့ငွေ့ညစ်ညမ်းမှုထိန်းချုပ်ရေးနှင့် တောမီးအန္တရာယ်ကာကွယ် ထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ခရိုင်/မြို့နယ်အဆင့် ဌာနများမှ တာဝန်ရှိသူများနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးသည်။

တွေ့ဆုံစဉ် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက တောမီးလောင်ကျွမ်းမှုသည် သစ်တောများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံးခြင်း၊ ရေခန်းခြောက်ပြီး မြေအရည်အသွေးကျဆင်းခြင်းစသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်ပျက်စီးမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့်အပြင် မီးခိုးမြို့ငွေ့များကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းပြီး လူသားများ၏ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေကြောင်း၊ လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် နှစ်စဉ် လူဦးရေ ၇ သန်းခန့် သေဆုံးနေကြောင်း၊ တောမီးနှင့် အခြားမီးလောင်ကျွမ်းမှုများကို ကာကွယ်ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်အတွက် တောမီးလောင်ကျွမ်းမှုကာကွယ်ခြင်း၊ ရိုးပြတ်များနှင့် စိုက်ပျိုးရေးစွန့်ပစ်အမှိုက်များကိုမီးမရှိဘဲ သဘာဝမြေဩဇာအဖြစ် ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းအား အခြားစိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ်များဖြင့် အစားထိုးအသုံးပြုခြင်း၊ ပေါ့ဆမီးလောင်မှု မဖြစ်ပွားစေရေးအတွက် ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်းများကို ဆောင်ရွက်သွားရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်မီးခိုးမြို့ငွေ့ညစ်ညမ်းမှုထိန်းချုပ်ရေးနှင့် တောမီးအန္တရာယ်ကာကွယ်တားဆီးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံများ

အားလုံး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားကြရန် တိုက်တွန်းပါကြောင်း ပြောကြားသည်။

ထို့နောက် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်မီးခိုးမြို့ငွေ့ညစ်ညမ်းမှုထိန်းချုပ်ရေး၊ တောမီးအန္တရာယ်ကာကွယ်တားဆီးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဆောင်ရွက်နေသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များကို ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်က ပြည်နယ်အတွင်းဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော မီးလောင်မှု Fire Hotspot များလျော့ချနိုင်ရန်အတွက် ခရိုင်အလိုက်ဖွဲ့စည်းပေးထားသောမီးလောင်ကျွမ်းမှုကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးကော်မတီများက မိမိတို့ ခရိုင်/မြို့နယ်အတွင်း တောမီးနှင့် အခြားမီးလောင်ကျွမ်းမှုများ ကာကွယ်တားဆီးနိုင်ရေးအတွက် အရှိန်အဟုန်ဖြင့်ဆောင်ရွက်သွားရန် မှာကြားသည်။

မွန်းလွဲပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနှင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်တို့သည် မိုင်းယောင်းခရိုင်၊ မိုင်းယုမြို့ရှိ ဓာတ်သတ္တုလုပ်ကွက်များသို့လည်းကောင်း၊ မိုင်းယုကြီးဝိုင်း၊ အကွက်အမှတ် (၁၅)အတွင်း စိုက်ပျိုးထားသော ဂေဟစနစ်ဖြည့်တင်းရေးစိုက်ခင်း (၁၅) ဧကကိုလည်းကောင်း သွားရောက်ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီးလိုအပ်သည်များမှာကြားသည်။

ထို့နောက် မွန်းလွဲပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနှင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်တို့သည် မိုင်းဖြတ်မြို့နယ်ရှိ ကျွန်းသစ်စေ့ထုတ်ဧရိယာ (၅)ဧကသို့ သွားရောက်ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီး ကျွန်းစိုက်ခင်းများ တည်ထောင်စိုက်ပျိုးရာတွင် အောင်မြင်မှုရရှိနိုင်ရေးအတွက် မျိုးကောင်းမျိုးသန့် ကျွန်းသစ်စေ့များရရှိရေးသည် အရေးကြီးသည့်အတွက် သစ်စေ့ထုတ်ဧရိယာများတိုးချဲ့တည်ထောင်သွားရန်မှာကြားသည်။

ယင်းနောက် မိုင်းဖြတ်ရှိ မြို့နယ်သစ်တောဦးစီးဌာနရုံးသို့ သွားရောက်ပြီး ရုံးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေမှုကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေး၍ ဝန်ထမ်းများနှင့်တွေ့ဆုံကာ လိုအပ်သည်များ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

မတ်လ ၁၂ ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းတွင် ရှမ်းပြည်နယ် အရှေ့ပိုင်း၊ ကျိုင်းတုံမြို့၊ မြို့တော်ခန်းမတွင် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်မီးခိုးမြို့ငွေ့ညစ်ညမ်းမှုထိန်းချုပ်ရေးနှင့် တောမီးအန္တရာယ် ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပရာ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးခင်မောင်ရီ၊ ရှမ်းပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးအောင်အောင်နှင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများ၊ ဌာနဆိုင်ရာများမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ စာပေယဉ်



ကျေးမှုအဖွဲ့ဝင်များ၊ ရပ်ကွက်/ကျေးရွာများမှ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ လူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့များ၊ ဒေသခံပြည်သူများ စုစုပေါင်းအင်အား (၄၅၁) ဦး တက်ရောက်သည်။

ဦးစွာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက မီးခိုးမြူငွေနှင့် လေထုညစ်ညမ်းမှုကိုဖြစ်ပေါ်စေသော မီးလောင်ကျွမ်းမှုများ၏ အဓိကအကြောင်းအရင်းများသည် တောတောင်များကို အမှီပြု၍ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာများ ခုတ်ထွင်မီးရှို့ခြင်း၊ အမဲလိုက်ရာတွင် မီးကိုပေါ့ဆစွာအသုံးပြုခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးရိုးပြတ်များ မီးရှို့ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးမြေပြုပြင်ရန်အတွက် မီးရှို့ခြင်း၊ စွန့်ပစ်အမှိုက်များ မီးရှို့ခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း၊ ညစ်ညမ်းသောလေထုကိုကြာရှည်စွာရှုရှိုက်မိပါက အသက်ရှူလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာရောဂါ၊ နှလုံးနှင့်အဆုတ်ရောဂါများ ဖြစ်ပွားစေသည့်အတွက် မီးခိုးမြူငွေဖြစ်ပေါ်စေသော မီးလောင်ကျွမ်းမှု Fire Hotspot များမဖြစ်ပေါ်စေရန်နှင့် တောမီးအန္တရာယ် ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကို သက်ဆိုင်ရာဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒေသခံများပူးပေါင်း၍ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်သွားရေးသည် အရေးကြီးကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် မီးခိုးမြူငွေညစ်ညမ်းမှုထိန်းချုပ်ရေးနှင့် တောမီးအန္တရာယ်ကာကွယ်တားဆီးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်း၊ အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်များ အောင်မြင်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဒေသခံများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် အထူးအရေးပါသည့်အတွက် ဌာနနှင့်အဖွဲ့အစည်းများက ဒေသခံပြည်သူများကို လေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် မီးဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများကို အောက်ခြေအဆင့်အထိ ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့်ဆောင်ရွက်သွားရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သန့်ရှင်းသော ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကောင်းမွန်သောဂေဟစနစ်ဖြစ်စေရန် အတွက် အားလုံးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပေးကြရန် တိုက်တွန်းကြောင်း ပြောကြားသည်။

ဆက်လက်၍ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် လူသားတို့၏ ကျန်းမာရေးအပေါ် ထိခိုက်နိုင်မှုများ၊ မြန်မာ

နိုင်ငံတွင်မီးလောင်ကျွမ်းမှုဖြစ်ပွားခြင်းအကြောင်း အရင်းများနှင့် မီးလောင်ကျွမ်းမှုအရေအတွက်၊ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် မီးခိုးမြူငွေညစ်ညမ်းမှုဖြစ်ပေါ်မှုအခြေအနေနှင့် ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ရေးဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေများကို ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။

ထို့နောက် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်က နယ်စပ်ဒေသနေပြည်သူများ၏ ယာမီးရှို့မှုစနစ်ပျောက်စေရေးအတွက် စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာအောင် သက်ဆိုင်ရာဌာနများနှင့် ဒေသခံများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားရန် မှာကြားသည်။

ဆက်လက်၍ တက်ရောက်လာသူများက တောမီးနှင့် မီးလောင်ကျွမ်းမှုများ လျော့ချရေး၊ စွန့်ပစ်အမှိုက်များ စီမံခန့်ခွဲရေး၊ ဒေသခံများကိုအသိပညာပေးရေး၊ သက်ဆိုင်ရာဌာန၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံများပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကိစ္စများကို ကဏ္ဍအလိုက် ဆွေးနွေးတင်ပြကြရာ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးတို့က ဖြည့်စွက်ဆွေးနွေး၍ လိုအပ်သည်များ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးသည်။

မွန်းလွဲပိုင်းတွင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးနှင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်တို့သည် ကျိုင်းတုံမြို့နယ်၊ ကျိုင်းဖောင်း ပျိုးဥယျာဉ်သို့ရောက်ရှိပြီး ပျိုးဥယျာဉ်အတွင်း လူထုဖြန့်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ရေဝေရေလဲစိုက်ပျိုးခြင်း၊ သစ်ပင်စိုက်ပွဲများအတွက် ပျိုးပင်(၁)သိန်းကျော် ပျိုးထောင်ထားရှိမှုနှင့် မဲခေါင်-လန်ချန်းအထူးစီမံကိန်းဖြင့် ဒေသမျိုးရင်းဆေးဖက်ဝင် အပင်များ၊ သစ်ခွမျိုးများ သုတေသနဆောင်ရွက်နေသည့် အခြေအနေများကိုကြည့်ရှုစစ်ဆေးသည်။

ယင်းနောက် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးသည် ကျိုင်းတုံမြို့၊ ပြည်နယ်သစ်တောဦးစီးဌာနရုံးတွင် ဝန်ထမ်းများနှင့်တွေ့ဆုံ၍ သစ်တော၊ သတ္တုနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ ဝန်ထမ်းရေးရာကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ မှာကြားကာ ဝန်ထမ်းများ၏ တင်ပြချက်များအပေါ် လိုအပ်သည်များ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးပြီး ဦးစီးဌာန/လုပ်ငန်းရုံးများသို့ လှည့်လည်ကြည့် စစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သည်များ မှာကြားခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။

ရတနာသစ်တော၊ ပြည့်သွေးကြော
သစ်တောရတနာ၊ ထိန်းသိမ်းပါ။

မြန်မာ့ကြိမ်နှင့် ဝါးအခန်းကဏ္ဍဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ အခမ်းအနားကျင်းပခြင်း



မြန်မာ့ကြိမ်နှင့် ဝါးအခန်းကဏ္ဍဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲအခမ်းအနားကို ယနေ့နံနက်ပိုင်းတွင် AFoCORETC သင်တန်းကျောင်း၊ မှော်ဘီမြို့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ရာ သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးမင်းသူ တက်ရောက်အဖွင့်အမှာစကားပြောကြားသည်။ ဒုတိယဝန်ကြီးက အဖွင့်အမှာစကားပြောကြားရာတွင် ယနေ့ကျင်းပသည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ MSME လုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းက အထောက်အကူပြုစေမည့် မြန်မာ့ကြိမ်နှင့်ဝါးအခန်းကဏ္ဍဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအားလုံးကိုဖိတ်ကြားပြီး ကြိမ်နှင့်ဝါးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေသူများအချင်းချင်း အတွေ့အကြုံများဖလှယ်နိုင်ရန်၊ ကြိမ်နှင့်ဝါးထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရာတွင် အရည်အသွေးမီကုန်ကြမ်းများ စဉ်ဆက်မပြတ်ရရှိနိုင်ရေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုရရှိရေး၊ ထုတ်ကုန်ဆိုင်ရာနည်းပညာနှင့်စက်ကိရိယာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစသည့် ကိစ္စများညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်အကြံပြုနိုင်ရန်၊ ကြိမ်နှင့်ဝါးတန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများပိုမိုထုတ်လုပ်နိုင်ရေး၊ ထုတ်လုပ်ပြီး ကြိမ်နှင့်ဝါးထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများ ပြည်တွင်း/ပြည်ပဈေးကွက်ရရှိနိုင်ရေးစသည့်ကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေး/အကြံပြုနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ကြိမ်နှင့်ဝါးသယံဇာတအရင်းအမြစ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကြိမ်မျိုးစု ၁၂ မျိုးနှင့် မျိုးစိတ် ၅၅၀ မျိုးရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြိမ်မျိုးစု ၆ မျိုး နှင့် မျိုးစိတ် ၃၂ မျိုး ပေါက်ရောက်သည့်အတွက် ကမ္ဘာ့ကြိမ်မျိုးစိတ်အရေအတွက်၏ ၆ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ပြန်နံ့ပေါက်ရောက်လျက်ရှိပြီး ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဝါးမျိုးစုပေါင်း ၄၅ မျိုး ၊ ဝါးမျိုးစိတ်ပေါင်း ၁၂၅၀ ခန့် ပေါက်ရောက်ကြောင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝါးမျိုးစု ၂၁ မျိုးနှင့် ဝါးမျိုးစိတ် ၁၀၂ မျိုးပေါက်ရောက်ပြီး ကမ္ဘာ့ဝါးမျိုးစိတ်အရေအတွက်၏ ၈ ရာခိုင်နှုန်း ပြန်နံ့ပေါက်ရောက်

လျက်ရှိသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ကြိမ်နှင့်ဝါးထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများ စဉ်ဆက်မပြတ်ထုတ်လုပ်ပြီး ပြည်တွင်း/ပြည်ပရောင်းဝယ်မှုပြုလုပ်နိုင်ရန် အရည်အသွေးမီကုန်ကြမ်းများ ရေရှည်ရရှိနိုင်ရန်လိုအပ်ပါကြောင်း၊ အရည်အသွေးမီ ကြိမ်နှင့်ဝါးကုန်ကြမ်းများ စဉ်ဆက်မပြတ်ရရှိရန်အတွက် သဘာဝတောများမှရနိုင်သည့် ကြိမ်နှင့် ဝါးကုန်ကြမ်းများကို စနစ်တကျထုတ်ယူ သုံးစွဲသည့်နည်းအပြင် စိုက်ခင်းများတည်ထောင်ပြီး စနစ်တကျပြုစုထိန်းသိမ်းထုတ်ယူသုံးစွဲရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ကြိမ်နှင့်ဝါးစိုက်ခင်းများ တည်ထောင်သည့်နေရာတွင်လည်း မြေနေရာရရှိနိုင်မှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် ငွေကြေးအရင်းအနှီး၊ စိုက်ခင်းဆိုင်ရာမျိုးထောင်၊ စိုက်ပျိုး၊ ပြုစုသည့်လုပ်ငန်းများအတွက် နည်းပညာများလည်း လိုအပ်ချက်များရှိလာမှာဖြစ်သည့်အတွက် ယခုအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် တက်ရောက်လာကြသူများမှ ဝိုင်းဝန်းဆွေးနွေးပေးကြရန် တိုက်တွန်းပြောကြားလိုကြောင်း ပြောကြားသည်။

အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲသို့ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်၊ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့်သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ဦးဆောင်ညွှန်ကြားရေးမှူးနှင့် ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊ အထွေထွေမန်နေဂျာများ၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကြိမ်နှင့် ဝါးလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းမှ တာဝန်ရှိသူများတက်ရောက်ကြကြောင်း သိရှိရသည်။



လူသားနှင့်ကမ္ဘာမြေကြား ညီညွတ်မျှတသဟဇာတကျတဲ့ ဘဝကို ရယူပါ။

မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောကျောင်း ကျောင်းအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းအဝေး ကျင်းပခြင်း



(၅-၃-၂၀၂၄)ရက်နေ့၊ နေ့လယ်(၁၃:၃၀)နာရီအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောကျောင်း ကျောင်းအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်း အဝေးကို သစ်တောဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ရုံး၊ အင်ကြင်း ခန်းမ၌ကျင်းပပြုလုပ်ရာ သစ်တောဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဒေါက်တာသောင်းနိုင်ဦး၊ ဆက်စပ်ဦးစီးဌာန/လုပ်ငန်းများမှ ညွှန် ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊ ဦးဆောင်ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ ဒုတိယ ညွှန် ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊ အထွေထွေမန်နေဂျာများ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး များ၊ မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောကျောင်းမှ ကျောင်းအုပ်ကြီးနှင့်ဆရာများ၊ တာဝန်ရှိသူများ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

သစ်တောဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဒေါက်တာသောင်းနိုင်ဦးက ယခုအစည်းအဝေးသည် အမှတ်စဉ် (၁၁၈)သင်တန်းတွင် သင်ကြားမည့်ဘာသာရပ်၊ သင်တန်းအချိန်ဇယားပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ ဆရာများ၏ ဘာသာရပ်အ လိုက် ခွဲဝေသင်ကြားနေမှုအခြေအနေ၊ သင်တန်းသားများ အမြဲလိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းချက်နှင့် ညွှန်ကြားချက်များကို ခေတ်နှင့်လျော်ညီအောင်ပြင်ဆင်နိုင်ရန်၊ ခေါ်ယူမည့်သင်တန်းသားအချိုးအစား၊ သင်တန်းဖွင့်လှစ်မည့်နေ့ရက်၊ အချိန် ကာလ၊ အကျွေးအမွေးလိုအပ်ချက်များ ဆွေးနွေးတင်ပြနိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောကျောင်း၊ ကျောင်းအုပ်ချုပ် ရေးအဖွဲ့ဝင်များ၊ Virtual စနစ်ဖြင့် တက်ရောက်လာသူများနှင့် သီးခြားအကြံပြုချက်များရှိပါက ဆွေးနွေးအကြံပြုပေးကြရန် ပြောကြားခဲ့ကြောင်းသိရှိရပါသည်။

သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်း- စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးတို့၏ ဆုံပွတ် စာအုပ်မိတ်ဆက်ပွဲနှင့် သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပခြင်း

(၁၅-၃-၂၀၂၄) ရက်နေ့၊ နံနက် ပိုင်းတွင် “သစ်တောများအား မှီခိုနေ ထိုင်သူများ၏လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေ ရန်အတွက် သစ်တောထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ဒေသခံပြည်သူအခြေပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်း များဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ စံပြသစ်တောများ တည်ထောင်ခြင်းစီမံကိန်း” ၏ ‘သီးနှံ သစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်း’ စာအုပ်



မိတ်ဆက်ပွဲနှင့် သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲကို သစ်တောဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ရုံး၊ အစည်းအဝေးခန်းမတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ရာ သစ်တောဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဒေါက်တာ သောင်းနိုင်ဦး တက် ရောက်အဖွင့်အမှာစကားပြောကြားသည်။ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်က အဖွင့်အမှာစကားပြောကြားရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေ၏ ၈၀% ခန့်သည် ကျေးလက်တွင်နေထိုင်ပြီး သဘာဝသစ်တောသယံဇာတများအပေါ် မှီခိုနေကြရသဖြင့် တစ်ရွာ (၂)ကေ ကျေးထင်းစိုက်ခင်းများ၊ အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောများတည်ထောင်ခြင်းနှင့် သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်း စသည့်လုပ်ငန်းများကို တွန်းအားပေးဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ သစ်တောဦးစီးဌာနအနေဖြင့် သီးနှံသစ်တောရော နှောစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သိရှိနားလည်စေရန်အသိပညာပေးခြင်း၊ နမူနာပြု သီးနှံသစ်တော ရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းနည်းစနစ်များဖော်ထုတ်နိုင်ရန်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ ယခုမိတ်ဆက်မည့် သီးနှံသစ်တောရောနှော စိုက်ပျိုးခြင်းစာအုပ်သည် သစ်ပင်သစ်တောများနှင့်အတူ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်နိုင်မှု၊ သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းနည်းစနစ်များနှင့် ထည့်သွင်းစိုက်ပျိုးသင့်သည့်အပင်များအပါအဝင် ၎င်းတို့၏ ဝိသေသ လက္ခဏာများရှင်းလင်းစွာဖော်ပြထားသဖြင့် အကြံပြုချက်များရှိပါက တင်ပြပေးစေလိုကြောင်း၊ တက်ရောက်လာသူများမှ သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ပျိုးခြင်းဆိုင်ရာအတွေ့အကြုံများဖလှယ်ရင်း ဝိုင်းဝန်းဆွေးနွေးပေးစေလိုကြောင်း ပြောကြားခဲ့ သည်။ အခမ်းအနားသို့ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (စီမံခန့်ခွဲရေး)၊ ဦးစီးရုံးချုပ်မှ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ စီမံကိန်းများမှ တာဝန်ရှိသူများတက်ရောက်ခဲ့ကြောင်းသိရှိရသည်။

နေပြည်တော်၊ တိုင်းဒေသကြီး / ပြည်နယ်များမှ ဖမ်းဆီးရမိခြင်း

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တောဦးစီးဌာနသည် တရားမဝင်သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖမ်းဆီးရေးအား ပြည်သူပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှု သတင်းပို့စနစ် (Community Monitoring and Reporting System- CMRS) အပါအဝင်နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် အ ကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ (၁၁-၃-၂၀၂၄) ရက်မှ (၁၇-၃-၂၀၂၄) ရက်နေ့အထိ နေပြည်တော်၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် သစ်တောဦးစီးဌာနများမှ ပေးပို့လာသောစာရင်းများအရ တရားမဝင် ကျွန်း(၁၄.၃၉၁၈)တန်၊ သစ်မာ (၂၇.၀၃၀၄)တန်၊ အခြား(၁၂၀.၈၉၀၀)တန်၊ စုစုပေါင်း (၁၆၂.၃၁၂၂)တန်၊ ယာဉ်/ယန္တရား(၄)စီး၊ တရားခံ (၁၁)ဦး ဖမ်းဆီး ရမိခဲ့ပါကြောင်း၊ ဖမ်းဆီးရမိမှုများအနက် အများဆုံးဖမ်းဆီးရမိမှုမှာ ၁၇-၃-၂၀၂၄ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းပြည်နယ်(တောင်ပိုင်း)၊ တောင်ကြီးခရိုင်၊ ရပ်စောက်မြို့နယ်၊ အင်တော(၂)ဘိနယ်၊ ကျောက်ဂူဒေသ၊ နောင်ဝိုး နယ်မြေအတွင်းမှ တရားမဝင် အင်သစ် လုံး/ လုံးပတ်(၃)ပေအောက် သစ် စုစုပေါင်း (၆၂)လုံး/ချောင်း (၂၁.၆၃၄၀)တန်၊ ပိုင်ရှင်မဲ့ ဖမ်းဆီး ရမိခဲ့ပါသည်။



တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ် သစ်တောဦးစီးဌာနများ၏ ၂၀၂၃ - ၂၀၂၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ဧပြီလ မှ ဖေဖော်ဝါရီလ အထိ တရားမဝင်သစ် ဖမ်းဆီးရမိမှု ပြည်ထောင်စုစာရင်းချုပ်

စဉ်	အမျိုးအမည်	ရေတွက်ပုံ	အရေအတွက်	မှတ်ချက်
၁	ကျွန်း	တန်	၂,၄၂၉	
၂	သစ်မာ	တန်	၉၉၄	
၃	အခြား	တန်	၃,၆၈၂	
စုစုပေါင်း			၇,၁၀၅	

၄	မီးသွေး	တန်	၂,၅၈၁	
---	---------	-----	-------	--

၅	ကား	စီး	၄၀၃	
၆	မြေတူးစက်/ မြေကော်စက်/ ကရိန်း	စီး	၃	
၇	ထော်လာဂျီ/ ဒိန်းဒေါင်း / ထွန်စက်	စီး	၁၄	
၈	ဆိုင်ကယ်/ ဆိုက်တွဲယာဉ်	စီး	၁၁၈	
၉	စက်လှေ / ပဲ့ထောင် / ရေယာဉ်	စီး	၃၁	
စုစုပေါင်း			၅၆၉	စဉ်(၅)မှ(၉) ယာဉ်/ ယန္တရား

၁၀	သစ်စက် / အင်ဂျင်	လုံး	၇၉	
----	------------------	------	----	--

တိုတိုထွာထွာ မှတ်စရာ (၃၂)

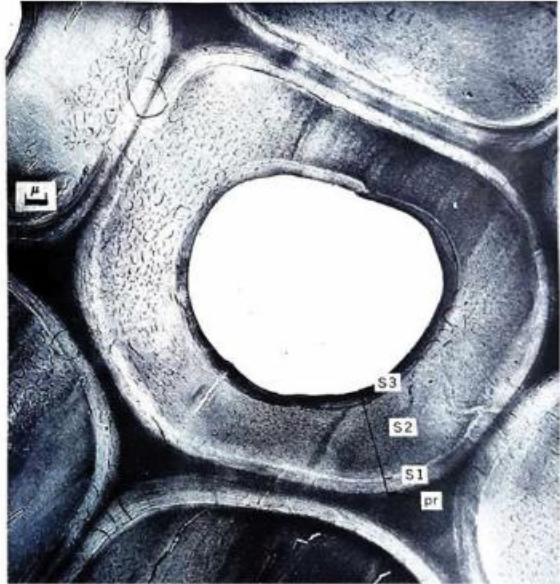


သစ်မျှင်များရေပြည့်ဝချိန်

တက္ကသိုလ် ဆရာတစ်ဦး

သစ်သားတွင် ရေ အနည်းနှင့်အများပါဝင်သည်။ ဇီဝပစ္စည်း(organic material) တစ်မျိုးဖြစ်သည့် သစ်ပင်မှ ရရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သက်ရှိ သစ်ပင်တိုင်းတွင် ရေ အပြည့်အဝရှိနေသည်။ သစ်သားဆဲလ်များ၏ နံရံများ (cell wall) တွင်ရော ဆဲလ်များ၏အခေါင်းများ (cell cavity) တွင်ပါရေများအပြည့်အဝရှိနေသည်။ သစ်ပင်ကိုခွဲစိတ်ပြီး ကာမမှစတင်ကာ သစ်ခွဲသားများအတွင်းမှ ရေများ အနှေး နှင့်အမြန်ထွက်သည်။ အငွေ့ပျံ့ထွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန် ခြင်းနှေးခြင်းသည် သစ်ခွဲသားများကိုထားရှိရာ ပတ်ဝန်း ကျင်၏ အပူချိန်နှင့်ထိုထိုင်းဆ (relative humidity) ပေါ်တွင် မူတည်သည်။ မိုးရာသီတွင်နှေးပြီး နွေရာသီတွင်မြန်သည်။

ဆဲလ်အခေါင်း၌ရှိသောရေကို "Free Water" “လွတ်နေသည့်ရေ” - ဟုခေါ်ဆိုကာ ဆဲလ်နံရံတွင်ရှိ နေသောရေကို "Bound Water" - “ကန့်သတ်ခံရေ”ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ အငွေ့ပျံ့ရာတွင် သစ်သားအခေါင်းများ အ တွင်း၌ရှိသည့်ရေများ ပထမဦးစွာအငွေ့ပျံ့သည်။ အခေါင်းမှ ရေများကုန်သွားသည်နှင့်တစ်ပြိုင်တည်း ဆဲလ်နံရံများမှ ရေများစတင်၍အငွေ့ပျံ့သည်။ ထိုစစ်ကူးမတ်ကူး အခြေအ နေကို " Fiber Saturation Point" (FSP) - “သစ်မျှင်များ ရေပြည့်ဝချိန်” - ဟုခေါ်ဆိုသည်။ FSP သည် အလွန်အရေးပါသည်။ FSP ၏အောက်တွင် သစ် မျှင်များမှရေများအငွေ့ပျံ့သဖြင့် ကျုံ့မှု၊ ပုံသဏ္ဍာန် ပြောင်း လဲမှုစသည့် ရူပဆိုင်ရာဂုဏ်သတ္တိများနှင့် အင်အားဆိုင်ရာ ဂုဏ်သတ္တိများပြောင်းလဲမှုဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိသစ်မျှင်အများစု၏ FSP သည် ၂၅ ရာခိုင် နှုန်းမှ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းထိရှိကြသည်။ ဘရာဇီးနိုင်ငံမှ အပူပိုင်းသစ်မာ (tropical hardwood) သစ်မျှင် ၁၅ မျိုး၏ FSP များကိုသုတေသနပြုခဲ့ရာ - ထိုသစ်မျှင်၏ FSP သည် ပျမ်းမျှ - ၂၁.၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး အနည်းဆုံး - ၁၅.၆၈ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အများဆုံး ၃၆.၀၄ ရာခိုင်နှုန်း ရှိကြောင်းသိရှိရပါသည်။ ထို့ပြင် FSP နှင့် သိပ်သည်းခြင်း (Density) တို့၏ဆက်စပ်မှုကိုလည်းကောင်း၊ FSP နှင့် အင်အား (Strength/ Mechanical Properties) တို့၏ ဆက်စပ်မှုကိုလည်းကောင်း စမ်းသပ်ခဲ့ရာတွင် FSP သည်



အီလက်ထရွန် မိုက်ကရိုစကုပ်ဖြင့် ရိုက်ထားသော သစ်သားဆဲလ်တစ်လုံး၏ပုံ

သိပ်သည်းခြင်းရော အင်အားနှင့်ပါဆက်စပ်မှုမရှိသည်ကို တွေ့ရှိကြောင်းသိရှိရပါသည်။

ကိုးကား

- သစ်သားဆိုင်ရာနည်းပညာ၊ ဝင်းချစ်၊အမျိုးသား စာပေ ဆုရစာအုပ်။ တတိယအကြိမ်၊ ၂၀၁၈၊ ဖေဖော်ဝါရီ။
- Investigation of the Fiber Saturation Point of Tropical Brazilian Wood Species. Tiago H. Almeida et al. (2020). . Wood's fiber saturation point. Bio Resources. 15(3), 5379- 5387.



သဘာဝတရားနဲ့ ငြိမ်းချမ်းစွာ ယှဉ်တွဲနေထိုင်ပါ။





**မြန်မာ့သစ်တောများ
ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန်
ခေတ်အဆက်ဆက်
ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့်
အမိန့် ဥပဒေ နှင့်
ညွှန်ကြားချက်များ**

ဦးစိန်သက်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး(ငြိမ်း)

သစ်နှင့်သစ်တောထွက်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို အခြေခံစားဝတ်နေရေးလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်၏ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် စီးပွားရေးထုတ်ကုန်ပစ္စည်းအဖြစ်လည်းကောင်း တောင်းဆိုမြဲတောင်းဆိုလျက်ရှိသည်သာမက၊ ဇီဝအခြေခံပစ္စည်းဖြစ်သည့်အတွက် သဘာဝဝန်းကျင်နှင့်ဆီလျော်သော သယံဇာတကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများအဖြစ် တန်ဖိုးထားသုံးစွဲလာကြပါသည်။ ထို့အပြင် ရေ၊ မြေ ထိန်းသိမ်းရေး၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများထိန်းသိမ်းရေး၊ သဘာဝဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းသန့်စင်ရေးနှင့် သတ္တလောက၏အသက်ရှင်ရပ်တည်မှုအထောက်အကူပြုစနစ်ထိန်းသိမ်းရေးတို့တွင် သစ်တောများနှင့် သစ်တောသယံဇာတများ၏ အဓိကအခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုနားလည်လာသည်နှင့်အမျှ သစ်တောများကို လက်ရှိလူသားများနှင့် အနာဂတ်မျိုးဆက်သစ်များအတွက်ပါ ထည့်သွင်းတွက်ချက်၍ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းများဖြင့် သစ်တောများကို အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်လာကြပါသည်။ တောင်းဆိုချက်များ၊ ရည်မှန်းချက်များ များပြားလာသည် မှန်သော်လည်း ထိုရည်မှန်းချက်များအားလုံးကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည့် အခြေခံအကျဆုံးလိုအပ်ချက်မှာ သစ်တောသစ်ပင်များ အပါအဝင် သစ်တောသယံဇာတများ ရေရှည်တည်တံ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

သစ်တောသယံဇာတများ၏အဓိပ္ပါယ်ကို သစ်တောဧရိယာတစ်ခုရှိ အပင်အမျိုးမျိုး၊ ရေ၊ မြေ၊ တောတောင်၊ သားရိုင်းတိရစ္ဆာန်အစရှိသည့် သက်ရှိသက်မဲ့များ အားလုံး ဟုဤစာတမ်းအတွက် ဖွင့်ဆိုအပ်ပါသည်။ ဤဖွင့်ဆိုချက်အရ သဘာဝတောများ၏ အရေးပါပုံကို ပိုမိုသိသာစွာ တွေ့မြင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝတောဟုဆိုရာတွင်

ပင် အပူပိုင်းဒေသသဘာဝတောများသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲစုံလင်စွာတည်ရှိမှု၊ အပင်အရွယ်အစားစုံလင်မှုနှင့် သတ္တလောကအသက်ရှင်ရပ်တည်မှု အထောက်အကူပြုစနစ် ထိန်းသိမ်းနိုင်မှု အစရှိသည့် ရှုထောင့်တို့မှကြည့်ပါက သမပိုင်းနှင့်အအေးပိုင်းတောများထက် ပိုမိုတန်ဖိုးထားရမည်သာဖြစ်ပါသည်။ မူလသဘာဝတောကြီးများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ပြီး ပြန်လည်စိုက်ပျိုးထားသည့် စိုက်ခင်းတောများသည်လည်း စီးပွားရေးတွက်ခြေကိုက်မှု၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများပေါ်ထွက်မှုတို့မှအပ ကျန် ရေ၊ မြေထိန်းသိမ်းရေး၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ ထိန်းသိမ်းရေးအပိုင်းများတွင် သဘာဝတောများ၏တန်ဖိုးနှင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင်ရန် အလွန်ပင်ခက်ခဲလှပါသည်။ သဘာဝတောများကိုဖွံ့ဖြိုးစေခြင်းအားဖြင့် ရေ၊ မြေ၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် အပင်မျိုးစုံအစရှိသည့် အခြားသောသစ်တောသယံဇာတများကိုလည်း ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် သစ်တောသယံဇာတများ၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဖြင့် ကြွယ်ဝသည့်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားစွာ ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။ ယနေ့တိုင် နိုင်ငံတော်ဧရိယာ၏ (၅၀%)ခန့်ကို အဖိုးတန် သစ်တောများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိခြင်းက အထက်ဖော်ပြပါ အချက်ကို ခိုင်မာစေပါသည်။ မြန်မာ့သစ်တောများသည် နိုင်ငံတော်၏စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများအပြင် သဘာဝဝန်းကျင်ကောင်းမွန်ရေးတွင်ပါ အရေးပါသည့်အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိနေပါသည်။ သစ်တောများသည် ပြည်သူများ၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များအတွက် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို ဖြည့်ဆည်းပေးပြီး၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲတို့၏ နေရင်းဒေသလည်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်း

အပြင် သစ်တောများသည် လယ်ယာ၊ စွမ်းအင်၊ မွေးမြူရေးနှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းအစရှိသော အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများပေါ်တွင်လည်းအကျိုးသက်ရောက်မှုရှိပါသည်။ သစ်တောများ ထာဝစဉ်ဖွံ့ဖြိုးတည်တံ့မှုသာလျှင် နိုင်ငံတော်၏ သဘာဝဝန်းကျင်နှင့် ဂေဟစနစ်ကောင်းမွန်တည်တံ့ပြီး လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည်လည်း ထာဝစဉ်ဖွံ့ဖြိုးတည်တံ့မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်နိုင်ငံတော်၏ သစ်တောသယံဇာတများ ထာဝစဉ်ဖွံ့ဖြိုးတည်မြဲအောင် ထိန်းသိမ်းပြုစုရန်လိုအပ်ပါသည်။

၁၉၅၂ ခုနှစ် အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် ကျွန်းသစ်အား ဘုရင်ပိုင်တော်သစ် အဖြစ် ကြေညာသတ်မှတ်၍ နိုင်ငံအဝန်းမည်သည့်ဒေသမဆို ပေါက်ရောက်သည့်ကျွန်းသစ်အား ဘုရင်ခွင့်ပြုချက်အမိန့်မရှိဘဲ ခုတ်လှဲ သုံးစွဲခြင်းတားမြစ်သည့်အမိန့် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုအမိန့်သည် ၁၈၈၅ ခုနှစ် သီပေါမင်း လက်ထက် တိုင်တည်မြဲခဲ့ပြီး ကျွန်းသစ်လုံးများအပေါ် မြန်မာမင်းပိုင်တော် တံဆိပ်ရိုက်မှတ်ခဲ့ကြသည်။

၁၈၄၁-၁၈၄၂ ခုနှစ်တွင် ကျွန်းသစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းအတွက် ပြည့်စုံသောညွှန်ကြားချက်၊ သစ်တောစည်းမျဉ်းများထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (၁) လိုင်စင်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း လုပ်သားဦးရေဆင်း၊ ယာဉ်၊ လှည်းစသည်တို့ထားရှိရမည်။
- (၂) မြေမှ အမြင့် (၁၀)ပေတွင် လုံးပတ် (၆) ပေထက်မနည်းရှိသော ကျွန်းပင်များကိုသာ သင်းသတ်ရမည်။
- (၃) ဇန်နဝါရီ၊ ဖေဖော်ဝါရီနှင့် မတ်လများတွင်သာ သင်းသတ်ရမည်။ နောက်နှစ်နှစ်ကြာမှ ခုတ်လှဲရမည်။
- (၄) တစ်ပင်ခုတ်လျှင် (၅)ပင် ပြန်စိုက်ရမည်။
- (၅) လိုင်စင်လွှဲပြောင်းလိုလျှင် ရုံးတွင် မှတ်ပုံတင်ရမည်။
- (၆) စည်းကမ်းများကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်က လိုင်စင်ဖျက်သိမ်းမည်။

၁၈၅၃ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့သစ်တောများကို အင်္ဂလိပ်အစိုးရက နိုင်ငံပိုင်ကြေညာသည်။ မက်ကလဲလင်း (Dr. J. McClelland) ကို သစ်တောအရာရှိခန့်၍ သစ်တောများ အုပ်ချုပ်ရန် တာဝန်ပေးအပ်သည်။ လပေါင်းများစွာတောတွင်းသွားရောက်လေ့လာစုံစမ်းပြီး သစ်တောအုပ်ချုပ်ရေး စတင်သူဖြစ်သည်။ ကျွန်းတစ်မျိုးတည်းသာမက အခြားသစ်မာများကိုလည်းသုံးရန်၊ ကျွန်းပင်အား (၃)နှစ်ကြိုတင်သင်းသတ်ရန်၊ သစ်တောအား အစိုးရလက်ဝယ်ထားရှိပြီး အစိုးရတံဆိပ်ရိုက်ရန်၊ သစ်တောအား သိပ္ပံနည်းကျအုပ်ချုပ်ရန်၊ မက်ကလဲလင်း၏တင်ပြချက်အရသစ်တောများဆိုင်ရာ ပဋိညာဉ်ဥပဒေကိုထုတ်ပြန်၍ ကျွန်းသစ်အား

လုံး နိုင်ငံပိုင်ရွေးချယ်သင်းသတ်ရေးစနစ်အရ ကျွန်းပင်အားသင်းသတ်ရန်၊ အစိုးရကိုယ်စားလှယ်ကသာ သင်းသတ်ရန်၊ အစိုးရခွင့်ပြုမှ ကျွန်းသစ်ကိုနေရာရွှေ့ပြောင်းရန်နှင့် အရွယ်မတိုင်/ငယ်သော ကျွန်းပင်ကို သင်းသတ်ခြင်းမပြုရန်၊ သစ်တောအား သိပ္ပံနည်းကျအုပ်ချုပ်ရန်၊ အမြဲတမ်းလိုက်နာရန် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာမူဝါဒပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

၁၈၆၅ ခုနှစ် အစိုးရသစ်တောဥပဒေ (The Government Forest Act - ၁၈၆၆) (ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာ၏ ပထမဆုံးသစ်တောဥပဒေ)ကို ဖေဖော်ဝါရီ (၂၄) ရက်နေ့တွင် ဘုရင်ခံချုပ်၏သဘောတူညီချက်ရရှိခဲ့သည်။ မေလ (၁)ရက်နေ့၌ အစိုးရသစ်တောများ အက်ဥပဒေကို ထုတ်ပြန်ကျင့်သုံးခဲ့သည်။

၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ မြန်မာပြည်အတွက် သစ်တောအက်ဥပဒေကို သီးခြားရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ သီးခြားဥပဒေကို အက်ဥပဒေအမှတ် (၁၉) ဖြင့် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။

၁၈၈၄ ခုနှစ်တွင်သစ်တောစည်းမျဉ်းဥပဒေ(Upper Burma Forest Regulation)အမှတ်(၆)ကိုထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ပိုမိုထိရောက်စေသည့် ၁၉၀၂ ခုနှစ် သစ်တောအက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များနှင့် ငှက်များထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး အက်ဥပဒေ (The Wild Birds and Animals Protection Act, 1912)ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

၁၉၂၃ ခုနှစ်တိုင်အောင် မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောဌာနကို အိန္ဒိယပြည်သစ်တောဌာန လက်အောက်ခံအဖြစ်ထားရှိခဲ့သည်။

ဇန်နဝါရီလတွင် မြန်မာနိုင်ငံကို ဒိုင်အာဒီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြင့် အိန္ဒိယမှခွဲထုတ်၍ သီးခြားအုပ်ချုပ်ခဲ့ပြီးနောက် မြန်မာ့သစ်တောများကို ပိုမိုထိရောက်စွာစီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရန်(Wildlife Protection Act, ၁၉၃၆)ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောအရာထမ်းများအတွက် ဌာနဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက် (Departmental Instruction for Forest officers in Burma) ကို မြန်မာဘာသာဖြင့် ပထမဆုံး ပုံနှိပ်နိုင်ခဲ့သည်။

သစ်တောဌာနလက်အောက်အမှုထမ်းများ အမြဲလိုက်နာရန်အမိန့်လက်စွဲ(SOS)စာအုပ်ကို မြန်မာဘာသာဖြင့်ပြုစုခဲ့သည်။

၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် Burma Wildlife Protection Act ၁၉၃၆ နှင့် နည်းဥပဒေများကို ပေါင်းစပ်၍ အသစ်ပြုပြင်ရေးဆွဲခဲ့သည်။

ဝန်ကြီးဌာန၏အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ်(၅၅) အရ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း သစ်တောဥပဒေအာဏာ မတည်သေးသော ဒေသအားလုံးတွင် အာဏာတည်ရမည် ဟု ဆင့်ဆိုခဲ့သည်။

ထင်းရှူး (Pinus insularis Endl. Syn) နှင့် ထင်းရှူး (Pinus khasya Royle) သစ်မျိုးများအား ချင်းတောင် သစ်တောနယ်နှင့် မန္တလေး၊ မေမြို့သစ်တောနယ်များတွင် တားမြစ်သစ်ပင်များအဖြစ် လယ်ယာနှင့်သစ်တောဝန်ကြီး ဌာန၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၂၈၃) (၁၆-၁၂-၁၉၆၃) ဖြင့် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါသည်။

သစ်မွှေးနှင့် အကျော်သစ်မျိုးများအား မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ဝှမ်းလုံးတွင် တားမြစ်သစ်မျိုးများအဖြစ်ဝန်ကြီးဌာန၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ်(၉၂)ဖြင့်ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါသည်။

၁၉၉၂ ခုနှစ် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့၏ ဥပဒေအမှတ် (၈/၉၂)၊ သစ်တောဥပဒေကို ၁၉၉၂ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ(၃) ရက်တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါသည်။

၁၉၉၄ ခုနှစ် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့၏ ဥပဒေအမှတ် (၆/၉၄)၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝအပင်များကာကွယ်ရေးနှင့် သဘာဝနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေကို(၈-၆-၁၉၉၄)နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မျိုးသုဉ်းမည့် အန္တရာယ်မှကာကွယ်ရမည့်တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များကိုသစ်တောဦးစီးဌာန၏ (၂၆-၁၀-၁၉၉၄) ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၅၈၃/၉၄) ဖြင့် သတ်မှတ်ကြေညာခဲ့ပါသည်။

၁၉၉၅ ခုနှစ် မြန်မာ့သစ်တောမူဝါဒ ၁၉၉၅၊ မူဝါဒသဘောထားကြေညာချက်ကို သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၏ (၂၃-၂-၁၉၉၆) ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၂၁/၉၆) ဖြင့် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါသည်။

သစ်တောနည်းဥပဒေကို သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာ အမှတ်(၁၀၆/၉၅) ဖြင့် ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ(၁)ရက်တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါသည်။

တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝအပင်များကာကွယ်ရေးနှင့်သဘာဝနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်းရေးနည်းဥပဒေကို ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။

ထင်းရှူး (Pinus kesiya Royle ex Gordon) နှင့် ထင်းရှူး (Pinus merkusii Jungh) သစ်မျိုးများအား မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် တားမြစ်သစ်ပင်အဖြစ် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ဝန်ကြီးရုံး၏ (၂-၄-၂၀၀၃) ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၆/၂၀၀၃) ဖြင့် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါသည်။

သစ်တောကြီးဝိုင်းနှင့် ကြီးပြင်ကာကွယ်တောများအတွင်း နှစ်ကာလအတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ တရားမဝင်ကျူးကျော်အခြေချနေထိုင်သည့်ရွာစုနှင့် အိမ်ထောင်စုစာရင်းဇယားများအားကောက်ယူပြီး ကျေးရွာသစ်များ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းနေရာချထားပေးနိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၊တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့တို့ ပူးပေါင်းစီမံချက်ရေးဆွဲ၍ (၂၀-၂-၂၀၁၃)ရက်နေ့မှ(၂၅-၂-၂၀၁၃) ရက်နေ့အထိအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ် အစိုးရလက်ထက်၌ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကနဦး သစ်တောမူဝါဒကို နည်းဥပဒေနှင့်အတူ ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ သစ်တောဥပဒေတို့ မည်သည့်မှာသစ်တောမူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ရသည့် လက်နက်ကိရိယာဖြစ်ရာ သစ်တောဥပဒေကို သစ်တောမူဝါဒပြဋ္ဌာန်းခြင်း မပြုရသေးဘဲ ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမှာ ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံသည် အိန္ဒိယအစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်၌ ဒေသန္တရအစိုးရအဆင့်မျှသာရှိခဲ့ရာ သစ်တောများအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုနှင့်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းကိုလည်း အိန္ဒိယနိုင်ငံသစ်တောမူဝါဒနှင့်သစ်တောဥပဒေတို့အပေါ် အခြေခံခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရမှ အခါအားလျော်စွာ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်း၊ ညွှန်ကြားလွှာ၊ ကြေညာချက် စသည်တို့လည်း အကျုံးဝင်ခဲ့မည်သာဖြစ်ပါသည်။

ထိုခေတ်ကာလကပင်-သစ်တောများအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်ရာတွင် သစ်တောများအတွင်း နေထိုင်ကြသူတို့နှင့် သစ်တောကိုမှီခိုသူများ၏အရေးကို ကဏ္ဍတစ်ခုအနေဖြင့် ထည့်သွင်းခဲ့ပါသည်။ ၁၈၅၆ ခုနှစ်တွင် ကွက်စိပ် စီမံကိန်းများအား စတင်ရေးဆွဲခဲ့ရာတွင် ကျွန်းထုတ်လုပ်မှု အလုပ်တိုက်နယ်၊ သစ်မာထုတ်လုပ်မှုအလုပ်တိုက်နယ်နှင့်ဒေသန္တရထောက်ပံ့ရေးအလုပ်တိုက်နယ်တို့ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ တောတွင်းနေထိုင်သူများနှင့် သစ်တောများကို အမှီသဟဲပြုကြရသူများအနေဖြင့် ကြီးဝိုင်းတောအတွင်း ခွင့်ပြုချက်မရှိပါက မည်သည့်ဆောင်ရွက်မှုကိုမှ လုပ်ကိုင်ခွင့်မရှိပါ။ ကြီးပြင်တောတွင်မူ သီးခြားတားမြစ်ထားသည့် လုပ်ရပ်များမှအပ မိမိတို့လိုအပ်ချက်အတွက် လွတ်လပ်စွာထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ကြီးပြင်တောအတွင်း တားမြစ်ချက်များကို နည်းဥပဒေတို့ဖြင့် ထုတ်ပြန်တားမြစ်သော်လည်း နည်းဥပဒေ (၂၅)၊ ခြွင်းချက်အရ မိမိတို့နေထိုင်သောနေရာမှ မိုင်(၂၀)ဝန်းကျင်အတွင်း တားမြစ်ရာမပါသော သစ်မျိုးကို မိမိသုံးအတွက်ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ရန် ခွင့်ပြုခဲ့ပါသည်။

လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် သစ်တောများ၏

အသုံးကျကျ

ဒေါက်တာ သောင်းနိုင်ဦး



လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး

လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုသည်မှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအတွင်း လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်။ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို စုစုပေါင်းပြည်တွင်းကုန်ထုတ်လုပ်မှု (Gross Domestic Product-GDP)၊ လူတို့၏သက်တမ်း၊ စာတတ်မြောက်မှုနှင့်အလုပ်အကိုင်အဆင့်များအစရှိသည့် ညွှန်းကိန်းများဖြင့်တိုင်းတာလေ့ရှိပါသည်။ ဂုဏ်သိက္ခာ၊ လွတ်လပ်ခွင့်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလုံခြုံမှု၊ စိတ်ပျော်ရွှင်မှု၊ စိုးရိမ်ပူပန်မှု၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ပါဝင်မှုအစရှိသည့် လက်ဆုပ်လက်ကိုင်ပြရန်ခက်ခဲသောအချက်အလက်၊ အကြောင်းအရာများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ လူမှုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအပေါ်သက်ရောက်မှုများကို လေ့လာရာတွင်လည်း ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများ၊ ဥပဒေများပြောင်းလဲခြင်း၊ နည်းပညာအသစ်များပြောင်းလဲခြင်း၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာပတ်ဝန်းကျင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာအပြောင်းအလဲများနှင့်ဆက်စပ်လေ့လာကြပါသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည် လူမှုအသိုက်အဝန်းအတွင်း လူမှုရေးနှင့်စီးပွားရေးလိုအပ်ချက်နှစ်ခုလုံးကို အချိုးညီ ဟန်ချက်ညီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ရှုဒေါင့်ပေါင်းစုံမှ ဖော်ထုတ်ရန်ကြိုးပမ်းသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပြီး ရေရှည်တွင်လက်တွေ့ကျပြီး ပြည်သူလူထုအတွက် အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းနိုင်ရေး၊ လူနေမှုအဆင့်အတန်းမြှင့်တင်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းသည့်

လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် မြို့ပြဧရိယာများသာမက မြို့ငယ်များ၊ ရပ်ကွက်များနှင့် ကျေးလက်ဒေသများအားလုံး အကျုံးဝင်ပါသည်။

လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးသည် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုထက်ကျယ်ပြန့်သော သဘောလက္ခဏာဆောင်ပါသည်။ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုသည် အရေအတွက်တိုးတက်ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းပြည်တွင်း ကုန်ထုတ်လုပ်မှု (GDP) ဖြင့်တိုင်းတာပါသည်။ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းသည် GDP ၏ နှစ်စဉ် ရာခိုင်နှုန်းပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုသည် လူမှုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးရန်အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် အဓိက အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲသည့်နိုင်ငံများအား ချမ်းသာသည့်နိုင်ငံများအဖြစ်သို့ပြောင်းလဲနိုင်ပါသည်။

လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးမှုတွင် စီးပွားရေးသက်သက် တိုးတက်ရုံမက အခြေခံလိုအပ်ချက်များအား ဖြည့်ဆည်းနိုင်မှု (Sustenance)၊ မိမိကိုယ်ကိုတန်ဖိုးထားမှု (Self-esteem) နှင့် လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့် (Free From Servitude)တို့သည် လူမှုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ အဓိကတန်ဖိုးများဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ လူမှုစီးပွားဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်ဆောင်ရွက်ရာတွင် လူတို့၏ အခြေခံစားဝတ်နေရေးကို စဉ်ဆက်မပြတ်ဖြည့်ဆည်းပေးရန်၊ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေမြင့်မားစေရန်၊ အလုပ်အကိုင်ရရှိစေရန်၊ ပညာရည်မြင့်မားစေရန်၊ လူနေမှုအဆင့်အတန်းမြှင့်တင်ပေးရန်၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာရွေးချယ်မှုများကို ကျယ်ပြန့်စွာရွေးချယ်နိုင်ခွင့်ရှိစေရန်စသည့် ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ဆောင်



ရွက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

လူမှုစီးပွားဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည် နိုင်ငံစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၏ အခြေခံပင်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ သီအိုရီ၊ ပုံစံ၊ အယူအဆနှင့် အခြေခံသဘောတရားများအား ဘောဂပဒေပညာရှင်များက ရှုထောင့်အမျိုးမျိုး၊ အမြင်အမျိုးမျိုးဖြင့် ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြပါသည်။ ၎င်းတို့အနက် Rostow's Classical Model of Development အရ နိုင်ငံများအနေဖြင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိရန် မူလအဆင့်၊ ပြင်ဆင်သည့်အဆင့်၊ စတင်သည့်အဆင့်၊ မောင်းနှင်သည့်အဆင့်၊ အကျိုးခံစားသည့်အဆင့်စသည်ဖြင့် အဆင့် ၅ ဆင့် ဖြတ်သန်းရပြီး အဆင့်တိုင်းတွင် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အချိန်ယူရလေ့ရှိသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုရှိနေသည့်တိုင်အောင် ဆင်းရဲမှု၊ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်မှု၊ မညီမျှမှုများရှိနေလျှင် လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီရင်ခံစာ (၁၉၉၁) တွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဓိကစိန်ခေါ်မှုမှာ လူမှုဘဝ၏ အရည်အချင်းကို မြှင့်တင်ရန်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထိုသို့မြှင့်တင်ရန်မှာ ပိုမိုကောင်းမွန်သော ပညာရေး၊ အဆင့်အတန်းမြင့်မားသည့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် အာဟာရလုံလောက်စွာ ရရှိနိုင်မှု၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချနိုင်မှု၊ သန့်ရှင်းသောပတ်ဝန်းကျင်၊ တန်းတူညီမျှမှု၊ တစ်ဦးချင်းလွတ်လပ်မှု၊ ချမ်းသာယဉ်ကျေးသော နေထိုင်မှုဘဝစသည် ကဏ္ဍများတွင် ဘက်စုံပြောင်းလဲတိုးတက်မှုဖြစ်စဉ်တစ်ခုအနေဖြင့်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ်တွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးမှုလိုအပ်သည်ကို သတိပြုအလေးထားလာကြပါသည်။

အချို့နိုင်ငံများတွင် အဆောက်အအုံ (Infrastruc-

ture)၊ ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးမှု (Private Investment and Job Creation)၊ လူသားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု (Human Resource Development)၊ ကုန်သွယ်မှု (Trade)၊ ဘဏ္ဍာရေးတွင်ပါဝင်မှု (Financial inclusion)၊ ဒဏ်ခံတိုးတက်မှုနှုန်း (Resilient growth)၊ အစားအစာဖူလုံမှု (Food security)၊ ဒေသတွင်း အရင်းအမြစ်ရွှေ့ပြောင်းမှု (Domestic Resource Mobilization)၊ ဗဟုသုတဝေမျှမှု (Knowledge Sharing) စသည်တို့ကို စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ အဓိကဒေါက်တိုင်ကြီး ၉ ခု အဖြစ် သတ်မှတ်ထားရှိပြီး ဘက်စုံရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ မိမိတို့နိုင်ငံတွင်လည်း နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက်(၃)ရပ်၊ စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (၃) ရပ်၊ လူမှုရေးဦးတည်ချက်(၃) ရပ်ချမှတ်လျက် နိုင်ငံတော် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

သစ်တောများ၏အခန်းကဏ္ဍ

သစ်တောများတည်ရှိရုံသာသန်နေခြင်းသည် အတိတ်ကာလ၏ အမွေအနှစ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် အနာဂတ်၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုဟုဆိုသည့်အတိုင်း သစ်တောများ စဉ်ဆက်မပြတ်တည်ရှိနေစေရေးသည် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ နိုင်ငံတော်စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အလွန်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာ့သစ်တောမူဝါဒ၏ အခြေခံကျသော၊ ပဓာနကျသော အချက် (၆) ချက်ကိုလေ့လာကြည့်လျင်လည်း ရေ၊ မြေ၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုကာကွယ်ခြင်း၊ သစ်တောသယံဇာတအရင်းအမြစ်များ ထာဝစဉ်တည်တံ့စေခြင်း၊ ပြည်သူလူထု၏ အခြေခံစားဝတ်နေရေးလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊ စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်မြှင့်မားခြင်း၊ ပြည်သူများပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပြည်သူများအကြား သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ နီးကြားထကြွသည့် အသိရှင်သန်နေစေခြင်းဟူသည့်အချက်များသည် နိုင်ငံနှင့် ပြည်သူလူထု၏ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်နေသည်ကိုတွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့နိုင်ငံကဲ့သို့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ မူလအဆင့်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများ (Primary Production) ဖြစ်သည့် စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောနှင့် သားငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများကိုအခြေပြုပြီး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရသည်။

သစ်တောများ ထာဝစဉ်တည်တံ့စေရေးစနစ်တကျ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းသည် နိုင်ငံ၏လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အခြေခံအကျဆုံးနှင့် အရေးကြီးဆုံးလုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ထိုသို့ဆိုနိုင်ရန်လည်း ခိုင်မာသောအကြောင်းအရင်းများရှိပါသည်။ သစ်ပင်သစ်တောများသည် လူများ၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်ဖြစ်သည့် စားဝတ်နေရေးကို ဖြည့်ဆည်းပေးလျက်ရှိပါသည်။ သစ်နှင့်သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို သစ်တောများမှထုတ်လုပ်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ ကျေးလက်ပြည်သူများအတွက် စားဝတ်နေရေးအခြေခံလိုအပ်ချက်ဖြစ်သည့်ပေးနိုင်ရုံမက နိုင်ငံ၏ စီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက်လည်း သစ်တောများက ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိပါသည်။

သစ်၊ ဝါ၊ ကြိမ်တို့ကို အသုံးပြုပြီး သစ်တောသစ်ပင်များမှ သစ်သားများဖြင့် နေအိမ်၊ ပရိဘောဂ၊ အဆောက်အဦး၊ လယ်ယာသုံးပစ္စည်းကိရိယာများ ပြုလုပ်သုံးစွဲကြရပါသည်။ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ တင်ပို့ရောင်းချခြင်းဖြင့် နိုင်ငံဝင်ငွေအတွက် ဖြည့်ဆည်းပေးလျက်ရှိပါသည်။ အပင်၏ အသီး၊ အပွင့်၊ အရွက်၊ အမြစ်တို့ကို အစားအစာအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဆေးဝါးအဖြစ်လည်းကောင်း အသုံးပြုကြပါသည်။ ဝါ၊ ဂုန်လျှော်စသောအပင်များ၏ အစိတ်အပိုင်းများဖြင့် အဝတ်အထည်ကို ထုတ်လုပ်အသုံးပြုကြပါသည်။ သစ်ပင်သစ်တောများသည် သားငှက်တိရစ္ဆာန်တို့အတွက်လည်း အစားအစာနှင့် နေရင်းဒေသများ အထောက်အပံ့ပြုပေးပါသည်။

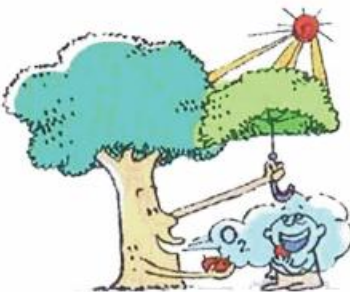
သစ်ပင်၊ သစ်တောများမှ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများအပြင် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်း အထောက်အပံ့ပြုပါသည်။ သစ်ပင်သစ်တောများ စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းဖြင့် လေကောင်းလေသန့်များရရှိစေခြင်း၊ ရာသီဥတုအေးမြ၍မျှတစေခြင်း၊ ရေကောင်းရေသန့်များရရှိစေခြင်း၊ ရေလှည့်ပတ်မှုစနစ်မှန်ကန်စေရန် ထိန်းသိမ်းပေးခြင်း၊ ရေအရင်းအမြစ်များထိန်းသိမ်းပေးခြင်း၊ သဘာဝစမ်းရေထွက်များဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများကြွယ်ဝစေခြင်း၊ မြေဆီလွှာများထိန်းသိမ်းပေးခြင်း စသည့်အကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိခံစားကြရပါသည်။

သစ်ပင် ပင်စည်များနှင့် အမြစ်တို့သည် အပေါ်ယံနှင့် မြေအောက်ရေတို့ကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်မှုကြောင့် ရေကြီးခြင်းနှင့်ခြောက်သွေ့မှုတို့ကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ကမ္ဘာကြီးပူနွေးမှုဖြစ်စေသည့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် ဓာတ်ငွေ့များအား လေထုအတွင်းမှစုပ်ယူ

၍ အပင်အစိတ်အပိုင်းများနှင့် မြေဆီလွှာအတွင်း သိုလှောင်ပေးခြင်း၊ လူနှင့် သက်ရှိသတ္တဝါများအတွက်လိုအပ်သည့် အောက်စီဂျင်ထုတ်လွှတ်ပေးခြင်းဖြင့် သက်ရှိလောကအတွက် အရေးအကြီးဆုံးဝန်ဆောင်မှုကို သစ်တောသစ်ပင်များမှ အကျိုးဆောင်ပေးလျက်ရှိပါသည်။

သစ်တောများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို စဉ်းစားရာတွင် ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ် ရင်ဆိုင်နေရသည့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များကို ဖြေရှင်းနိုင်ရေးတွင် သစ်တောများ၏ အရေးပါမှု အထူးအလေးအနက်ထား အသိအမှတ်ပြုကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဥတုရာသီ၊ တောက်ပို ဟုဆိုစကားရှိပါသည်။ ရာသီဥတုကောင်းမွန်မျှတရေးသည် သစ်ပင်သစ်တောများပေါ်တွင်သာ မှီတည်နေပါသည်။ သစ်ပင်သစ်တောများရှိပါမှ ရာသီဥတု ကောင်းမွန် မျှတမည်ဖြစ်ပြီး လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များ၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းများစသည့် ဆက်စပ်ကဏ္ဍအသီးသီး တိုးတက်လာကာ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။

သစ်ပင်သစ်တောများမှပေးစွမ်းသော အကျိုးကျေးဇူးများမှာ အလွန်ပင်များပြားလှပါသည်။ နိုင်ငံစဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့၊ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရာတွင် သစ်တောများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို အရေးကြီးအစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ထည့်သွင်းလာလျက်ရှိပါသည်။ သစ်ပင်တစ်ပင်၊ တောတစ်တော၊ ဂေဟစနစ်တစ်ခု၏ တန်ဖိုးအစစ်အမှန်ကိုတွက်ချက်ရန် ငွေကြေးဖြင့်တန်ဖိုးဖြတ်နိုင်သည့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာတန်ဖိုးသာမက မျက်စိဖြင့်မမြင်ရသည့် ကိုင်တွယ်ပြု၍မရသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုးများကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစား ဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့မှသာ သစ်တောများ၏အခန်းကဏ္ဍနှင့် အရေးပါမှုကို ပိုမိုသိမြင်နားလည်လာပြီး စစ်မှန်သော လူမှုစီးပွားစဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖော်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။



သစ်ပင်တွေက လူတွေလို နာခံ၊ ဆေးဝါး၊ လေသန့် ရေသန့်တွေပေးတယ်။

ယခင်လမှအဆက် ➤



ရေဆင်းမြေမှာ လေးနှစ်ကြာ (၃)

အောင်ခင်(သစ်တော)

အမှတ်တရတွေ

Pinus caribea ဆိုတာ လူတချို့သိပ်ကြားဖူးမယ် မထင်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ရေဆင်းမြေမှာ ရှိနေတုန်းက *Pinus caribea* var.*caribea* နဲ့ *Pinus caribea* var.*honduransic* မျိုးစေ့တွေ နိုင်ငံခြားကနေလက်ခံရရှိဖူးပါတယ်။ Australia က ပို့ပေးတယ်ထင်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့တိုင်းပြည်မှာ သဘာဝအလျောက် ပေါက်တဲ့ ထင်းရှူးကနစ်မျိုးရှိတယ်။ needle လို့ခေါ်တဲ့ အရွက် ၃ ခုပါတဲ့သုံးခွထင်းရှူး three needles pine..*Pinus insularis* @ *Pinus khasya* ချင်းတောင်၊ မြန်မာပြည် မြောက်ပိုင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်စတဲ့ တောင်တန်းမြေမြင့်နေရာ တွေမှာပေါက်တယ်။ အရွက် ၂ ခုပါတဲ့ နှစ်ခွထင်းရှူး two needles pine...*Pinus merkusii* ကယားပြည်နယ် တစ်ဝိုက် တောင်တန်းမြေမြင့်တွေမှာပဲပေါက်တယ်။ စောစောက ကျွန်တော်ပြောတဲ့ *Pinus caribea* ကတော့ fast growing.. lowland tropical pine လို့ ဆိုထားတော့ အပူပိုင်းဒေသမြေပြန့်တွေမှာ ပေါက်တဲ့အကြီးမြန် ထင်းရှူး မျိုးလို့ ပြောရမှာပါ။ သူက three needles, four needles, five needles. အထိအရွက်ရှိတယ်။ အကြီးလည်း မြန်ပါတယ်။ မြေပြန့်မှာလည်းဖြစ်ထွန်းတယ်။ မိုးစေ့သုတေသန စခန်းအမတ်ကြီးခုံသုတေသနစခန်း ရေဆင်းဝင်းအတွင်း ရေနီစက္ကူစက်အနီး သစ်မျိုးစုံစိုက်ခင်း မှော်ဘီက သစ်စေ့ နှင့်ပျိုးပင်စခန်းတွေမှာ စိုက်ခဲ့ကြပါတယ်။ သစ်စေ့တွေ လက်ခံရရှိပြီးနောက် ပျိုးသေတ္တာထဲမှာ စပျိုးကတည်းက စိတ်ပါဝင်စားစွာနဲ့လုပ်ခဲ့ကြပါတယ်။ အစေ့ကနေအညှောင့် ဖောက်ပြီးတော့ ထွက်လာတဲ့ seedling လေးတွေက ပျိုး သေတ္တာထဲမှာ မီးခြစ်ဆံလေးတွေစိုက်ထားသလိုပဲ။

ပျိုးအိတ်ထဲကို transplant လုပ်တဲ့အခါ အဲဒီ မီးခြစ်ဆံခေါင်းလေးကကိုင်ဖို့ ခါးကို (stem)မကိုင်ဖို့ကအစ ဂရုစိုက်သတိပေးရပါတယ်။ ခါးကိုကိုင်ရင် လက်ကသဲတွေ နဲ့ အပင်လေးခါးပွန်းပြီး ခါးချိုရောဂါရမှာ စိုးရိမ်လို့ ဂရုစိုက်ရတာ။ ထားပါတော့။ အသေးစိတ်သိချင်ရင် သုတေသန စာတမ်းတွေမှာ ရှာဖွေဖတ်ရှုနိုင်ပါတယ်။

ရေနီစက္ကူစက် စိုက်ခင်း

ရေတာရှည်မြို့နယ်၊ ရေနီစက္ကူစက်အနားမှာပဲ သစ်မျိုးစုံစမ်းသပ်စိုက်ခင်းတစ်ခုလုပ်တော့ ကြုံရတာလေး

များမျှဝေချင်ပါသေးတယ်။ ဆရာ ဦးမင်းကိုကိုကြီး၊ ဦးဇော်ဝင်းနဲ့ ကျွန်တော်တို့ဆရာတပည့်သုံးယောက် စက္ကူစက်ကိုသွားခဲ့ပါတယ်။ စက္ကူစက်က စီမံကိန်း ဒါရိုက်တာက တော်တော်လေးနောကျော့တဲ့ပိုလ်မှူးစောဖေပါတဲ့။ သူတို့စက်ရုံဘက်က ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်တာမှန်သမျှ ရှော့ရှော့ရှူရှူလိုလိုလားလားဆောင်ရွက်ပေးပါတယ်။ စိုက်ခင်းမြေပြင်ဖို့ ထွန်စက်လိုသလား၊ ခြံစည်းရိုးကာပေးရမလား၊ ရေလောင်းဖို့ရေပိုက်သွယ်ပေးရမလား၊ စိုက်ခင်းမီးကာကွယ်ဖို့ မီးသတ်ကားလိုသလား လိုအပ်တာ အားမနာတမ်းပြောပါတဲ့။ ဆရာက မဖြစ်မနေလိုအပ်တာတွေပဲ တောင်းဆိုပြီး လုပ်ငန်းတွေ အောင်မြင်အောင်လုပ်ခဲ့ပါတယ်။ နောက်ပိုင်း ကျွန်တော် ရန်ကုန်မန္တလေး ရထားစီးတဲ့အခါတိုင်း ရေနီစက္ကူစက်အနား ရထားလမ်းနဲ့စက်ရုံခြံစည်းရိုးကြား စိုက်ခဲ့တဲ့သစ်မျိုးစုံစိုက်ခင်းကို ငေးမောကြည့်ရှုပီတိဖြစ်ရပါတယ်။ *Pinus caribea* အပြင် မြန်မာကုက္ကိုလ်၊ စစ်၊ ရေမနေ၊ ဘောစကိုင်းစတဲ့ အကြီးမြန်သစ်မျိုးစုံများ ထွားကြိုင်း သန်မာစွာနဲ့ စိမ်းစိမ်းညိုညိုမြင်ရတာကြည်နူးစရာပါ။

ခုတော့ ရထားလည်းမစီးဖြစ်တော့လို့ အဲဒီ စိုက်ခင်းကိုမမြင်ရတာကြာပါပြီ။ ရှိကော့ရှိသေးရဲ့လား။ ဘယ်အခြေအနေ၊ ဘယ်ဘဝတွေရောက်နေပြီလဲမသိပါ။ စက်ရုံက အမှတ်တရလေးတစ်ခုပြောပါရစေဦး။ စက်ရုံကို ကျွန်တော်တို့ဆရာတပည့်သုံးဦး တစ်ခါသားရောက်သွားတော့ အတော်ခင်စရာကောင်းတဲ့ ဦးဖေကျော်ထင်နဲ့တွေ့ရပါတယ်။ သူက အင်ဂျင်နီယာ၊ ဒုစက်ရုံမှူးပါ။ နေ့လယ်စာစီစဉ် ထားကြောင်းပြောပြီး သူတို့ရဲ့ဧည့်ရိပ်သာ အမှတ် ၃ ကိုခေါ်သွားပါတယ်။

အဲဒီဧည့်ရိပ်သာက အမှတ် ၃ ဆိုပေမဲ့တော်တော်လေးသားနားတယ်။ VIP ရိပ်သာပါ။ VVIP ဧည့်ရိပ်သာ ၂ က ဝန်ကြီးအဆင့်တွေအတွက်။ အဲဒီအချိန်က No 1 ကြီးအတွက် ဧည့်ရိပ်သာ ၁ လို့သတ်မှတ်ဧည့်ခံကြောင်း နောက်တော့သိရတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဆက်တီတွေမှာ ထိုင်ပြီးတာနဲ့ ဦးဖေကျော်ထင်က ဘာသောက်ကြမလဲ၊ နှစ်သက်တာ သောက်ကြပါဆိုပြီးမေးတယ်။ အရက်ယမကာမျိုးစုံ အမြည်းမျိုးစုံနဲ့ သွားရည်ကျချင်စရာကြီးပါ။ သူက ဝီစကီပုလင်းထင်ပါရဲ့ကောက်ကိုင်ပြီး တစ်ယောက်ချင်း

ထပ်မေးတယ်။ ဆရာနဲ့ဦးဇော်ဝင်းတို့ မသောက်တတ်ကြောင်း ပြန်ပြောတော့ ကျွန်တော်လည်း မသောက်တတ်ဘူး ပြောရ တော့တယ်။ ဒါဆိုဘီယာလောက်တော့ သောက်ကြဗျာ ဆိုပြီး ထပ်ပြီးပြောပြန်တယ်။ ကျွန်တော်တို့သုံးယောက် စလုံးက မသောက်ကြောင်းပြောတဲ့အခါ ခင်ဗျားတို့ဗျာ သစ်တောအရာရှိတွေဖြစ်ပြီး ဘီယာလေးတောင် မသောက် ဘူးဆိုတော့ လူဖြစ်ရှုံးလိုက်တာလို့ မချင့်မရဲ ပြောချလိုက် ပါလေရော။ ကြည့်ရတာကျွန်တော်တို့ကို ဧည့်ဝတ်ကျေချင် တာကတစ်ပိုင်း သူကိုယ်တိုင် ဧည့်သည်တွေနဲ့ရောပြီး နွဲ့ လိုက်ချင်တာက တစ်ပိုင်းပါပါလိမ့်မယ်ထင်တယ်။ ပွဲပျက် သွားလို့ ဟောဟောဒိုင်းဒိုင်းပြောလိုက်တာနေမှာ။ သူလည်း မသောက်ရတော့ဘူး။ နောက်ပြီး သူက ချင်းတိုင်းရင်းသား ဆိုတော့ သိပ်စကားမပြောတတ်တာလည်းပါမယ်။ အပြန် ကျကားပေါ်မှာ ဆရာက ဦးအောင်ခင်မင်းက သောက် တတ်ရဲ့သားနဲ့ ဘာလို့မသောက်တတ်ဘူးပြောတာလဲ မင်း သောက်လည်း ဆရာကမပြောပါဘူးကွ။ အခုတော့ ငါတို့ အားလုံးလူဖြစ်ရှုံးတယ်လို့ အပြောခံရတယ်တဲ့။ အရက် မသောက်တဲ့ဆရာရှေ့မှာ ကျွန်တော်ကသောက်နေလို့ဘယ် ကောင်းပါ့မလဲဆရာရယ်လို့တော့ ပြန်ရှင်းပြခဲ့ပါတယ်။

ရေဆင်းတစ်ခွင်ပတ်ဝန်းကျင်

စောစောက ကျွန်တော်ပြောတဲ့အထဲ ၁၉၇၉ က ဦးခင်မောင်ဦးကျန်နေလို့ အခုသူ့အကြောင်းပြောပြပါဦး မယ်။ သူကရေနံချောင်းသား။ ဒါပေမဲ့ ရေဆင်းက အိုက် လို့ဆိုပြီး တစ်နေ့ရေသုံးခါချိုးတယ်။ ရုံးမသွားခင် တစ်ခါ၊ ထမင်းစားပြန်လာရင်တစ်ခါ၊ ညနေကျရင်တစ်ခါ ရေချိုး တယ်။ တစ်ခါတလေ ညကျမှ အိပ်ခါနီးတစ်ခါချိုးသေး တာ။ ဒီကြားထဲ ပူတယ်၊ ပူတယ် ညည်းသေးတာ။ တခြား ညည်းတာတွေလည်း ရှိသေးတယ်။ အဲ့ဒီအချိန်က ရေဆင်း မှာ ၂၄ နာရီ ရေရတယ်၊ လျှပ်စစ်မီးရတယ်။ အပြော မဟုတ်ဘူး။ တကယ်ရတာ။ သူမရောက်ခင်က သူ့အိမ်မှာ ခိုကလေးနှစ်ကောင်ရှိတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ အဲ့ဒီခိုကလေး တွေ မတွေ့တော့ဘူး။ အပေါင်းအသင်းတွေက ဝိုင်းပြီး စကြနောက်ကြတယ်။ ခိုတွေက ကိုခင်မောင်ဦး ညည်းတာ ကြားပါများတော့ ငါတို့ထက်ညည်းတဲ့ လူကြီးရောက်လာ ပြီ၊ ငါတို့ပြောင်းမှ ဖြစ်မယ်ဆိုပြီး ပြေးကြတာနေမှာတဲ့။ ကိုခင်မောင်လုကတော့ သီချင်းလေးတအေးအေးနဲ့ သူ ကြိုက်တာလေးချက်စားလိုက်နဲ့။ သူကခရမ်းချဉ်သီးသုပ်၊ မြင်းခွာရွက်သုပ် အဲလို အသုပ်မျိုးတွေသုပ်တာ ကျွမ်းတယ်။ ပဲဇောင်းလျားသီးနုကို ရေခွေးနဲ့ဖျော၊ ပါးပါးလှီးပြီး ကြက် သွန်ကြော်၊ မြေပဲဆံ ထောင်းထည့် နံနံပင်ဘာညာထည့်၊

သံပုရာရည်လေးညှစ်ပြီးစားလိုက်ရရင် ဆွေမျိုးမေ့လောက် တယ်။ လူစုံရင် တစ်ခါတရံသောက်စားတတ်တယ်။ တော် တော် ရေချိန်ကိုက်လာရင် သူ့အရပ်ရှည်ရှည်ကြီးနဲ့ ရှိတ်ဒန့် ကတတ်တယ်။ ဘယ်သူ့မှ အနှောင့်အယှက်မပေးတတ် ဘူး။ သူက အခန်းနံရံကိုမှီပြီး ငြိမ့်ငြိမ့်လေးရှိတ်တတ်တယ်။ ဒါကိုပဲ တစ်ခါသားကျတော့ သုတေသနလက်ထောက်တွေ အရက်သောက်ဆူညံနေတာပဲလို့ မလိုသူတွေက အတင်း ပြောကြတယ်။ ဒါကို ကိုဇော်ဝင်းတို့ ရှင်းလင်းချက်ထုတ်ရ တယ်။ ကိုခင်မောင်လှနဲ့ ကိုအောင်ခင်က နဂိုကတည်းက စကားကိုတိုးတိုးပဲပြောတတ်တာ။ သူတို့မူးရင် အသံတိတ် သွားကြတယ်။ တချို့ကမူးရင် ကျယ်လောင်ကျယ်လောင် နဲ့စကားများတတ်တယ်။ သူတို့ကအသံကိုမထွက်တာ။ အဲ့ လိုမျိုး အရက်မသောက်တဲ့ ကိုဇော်ဝင်းက လူကြီးတွေကို ရှင်းပြတော့ လူကြီးတွေကလည်း ဘာမှမပြောဘူး။ လူငယ် တွေပဲ တစ်ခါတရံသောက်တာ ကိစ္စမရှိပါဘူးလို့ သဘော ထားကြပါတယ်။ ၁၉၇၈ က ကိုသန်းထွန်းကတော့ မိုး လင်းတာနဲ့ ကမ္ဘာကြီးနဲ့ ဆက်သွယ်တော့တာ။ သူ့လက်စွဲ ရေဒီယိုလေးနဲ့ ဘီဘီစီ၊ ဗွီအိုအေစုံနေအောင် နားထောင် တာ။ ညပိုင်းကျရင် ပျောက်ပျောက်သွားတတ်တယ်။ တချို့ ညတွေမှာ စိုက်ပျိုးရေးဝန်ထမ်းအိမ်ရာတွေဘက် လူပျို လှည့်တာလို့ တစ်ဆင့်စကားကြားမိပါတယ်။ ကိုသန်းထွန်း က ဖြူဖြူချောချော စကားလည်းသွက်၊ လူလည်း သွက်၊ လက်ထဲမှာ ကင်မရာလေးနဲ့ဆိုတော့ ရေဆင်းပျိုမေတွေ ကြွေလောက်ပါတယ်။ ကိုပုလဲ စိုးဝင်းအကြောင်းကိုတော့ မိုးစွေသုတေသနစခန်းအကြောင်းပြောရင်းနဲ့မှပြောပါမယ်။

ရေ မီး ကုံလုံ

ကျွန်တော်တို့ရေဆင်းမှာနေကြတုန်းက ၂၄ နာရီ ရေရတယ်၊ မီးရတယ်၊ အပြောမဟုတ်ဘူး တကယ်ရတာ။ ရေဆင်းဆည်ထဲကရေကို ရေစုပ်စက်ကြီးတွေနဲ့စုပ်ပြီး ဧရာမကွန်ကရစ်အိုဗာဟက်ရေလှောင်ကန်ကြီးတွေ (concrete over head tanks) ပေါ်ကိုတင်ထားတာ။ အဲ့ဒီ ရေ လှောင်ကန်ကြီးတွေကမှပြန်ပြီး ပိုက်လုံးတွေနဲ့သွယ်ပြီး လို တဲ့နေရာတွေရေပေးတာ။ ရုံးအဆောက်အဦတွေ၊ ဓာတ် ခွဲခန်းတွေ၊ ပျိုးဥယျာဉ်တွေ၊ ဝန်ထမ်းအိမ်ရာတွေအကုန်လုံး ၂၄ နာရီ ရေရတယ်။ အဲ့ဒီအိုဗာဟက်ရေလှောင်ကန်ကြီး တွေကလည်းအကြီးကြီးတွေ။ တော်တော်ကြီးတယ်။ အဲ့ဒီ ရေလှောင်ကန်ကြီးတွေအောက်မှာ လှည်းဘီးအရွယ်အမဲ ရောင်ပျားအုံကြီးတွေစွဲနေတာတွေရတယ်။ ရေနဲ့အေးနေ တော့ပျားတွေအတွက် အဲယားကွန်းတပ်ပေးထားသလိုဖြစ် နေတာပေါ့။

ဈေးသွား ငါးဝယ်

FRI အရှေ့ဘက်တောင်ကြောပေါ်တက်သွားရင် ကရင်ရွာတွေရှိတယ်။ ကျောက်သံပတ်တို့ဘာတို့ပေါ့။ အဲ့ဒီဘက်က ငှက်ပျောခိုင်တွေ ကျောပိုးဆင်းလာတဲ့ကရင်ကြီးတွေ ကရင်မကြီးတွေဆီက ရွှေနိုင်ငှက်ပျော၊ ဖိးကြမ်းငှက်ပျောတွေဝယ်စားကြတယ်။ သူတို့ငှက်ပျောသီးထည့်လာတဲ့ခြင်းကို 'ပ' လို့ခေါ်တယ်။ သူတို့တစ်ယောက်တည်းကျောပိုးလာတဲ့ အဲ့ဒီ 'ပ' ကို ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက် မနည်းအားစိုက်ပြီး မ,ပေးရတယ်။ သူတို့လာတာ သုံးလေးမိုင်လောက်မကဘူး။ ခြေလျင်လာကြတာ။ ရေဆင်းရွာထဲက ဈေးကို သွားရောင်းကြတာ။ ရေဆင်းရွာမှာ ငါးရက်တစ်ဈေးရှိတယ်။ ဈေးနေ့ခေါ်ကြတယ်။ ကျန်တဲ့နေ့တွေမှာတော့ ဈေးကမစည်ဘူး။ ဈေးနေ့ကျရင်တော့ ကြိတ်ကြိတ်တိုးစည်ကားတယ်။ ရှမ်းပြည်နယ်ကမြို့တွေ ရွာတွေမှာလည်း ငါးရက်ဈေးရှိကြတယ်။ အဲ့သလိုပေါ့။ ကျွန်တော်တို့လည်း တချို့ဈေးနေ့တွေမှာသွားလည်ကြတယ်။ စိုက်ပျိုးရေးဝန်ထမ်းအိမ်ရာတွေဘက်မှာ ရပ်ကွက်ဈေးလေးတစ်ခုရှိသေးတယ်။ သစ်တောဝန်ထမ်း၊ စိုက်ပျိုးရေးဝန်ထမ်းတွေ အားထားရတဲ့ဈေးလေးပေါ့။ အဲ့ဒီဘက်မှာပဲ မလှမ်းမကမ်းမှာ ရေဆင်း အထကကျောင်းရှိတယ်။ တစ်ပတ်တစ်ခါ စနေနေ့ကျရင် ပျဉ်းမနားမှာဈေးဝယ်ကြဖို့ MTO (Motor Transporting Officer) ကဈေးကားစီစဉ်ပေးပါတယ်။

မယုံမရှိနဲ့ ကိုယ်တွေ့

တစ်ခါကျတော့ အစ်ကိုဒေါက်တာဉာဏ်ထွန်းရဲ့ ဇနီး မမအေမိနဲ့ကားပေါ်မှာ ဆုံကြတယ်။ ထုံးစံအတိုင်းပေါ့ဗျာ။ အစ်မတွေက လူပျိုကြီးတွေဖြစ်နေတဲ့ ကျွန်တော်တို့ကို နောက်ကြာပြောင်ကြပေါ့။ မိန်းမမယူသေးဘူးလား၊ ဘာလားညာလားပေါ့။ နောက်ဆုံးတော့ မမအေမိက ကျွန်တော်ကိုပြောတယ်။ မိန်းမယူရင် ကိုယ့်ထက် ၁၀ နှစ်လောက်ငယ်တာကိုယူတဲ့အဲ့ဒါမှအတော်ပဲတဲ့။ ဒါနဲ့ကျွန်တော်လည်း ကိုယ့်မမကိုပြန်ကျီစယ်တဲ့အနေနဲ့ မမနဲ့အစ်ကိုကရောဘယ်လောက်ကွာလဲလို့ပြန်မေးလိုက်တယ်။ ကျွန်မတို့က ၁၀ နှစ်တိတိကွာတယ်လို့ ချက်ချင်းပြုံးစေခဲ့ပြန်ပြောတယ်။ 'အော်.... မယုံမရှိနဲ့ကိုယ်တွေ့' ဆိုတဲ့စကားလေးလိုပဲပဲကလား မမအေမိရယ်။

ရန်ကုန်-မန္တလေးဟိုင်းဝေးလမ်းကနေ စိုက်ပျိုးရေးတက္ကသိုလ်နယ်မြေထဲစဝင်တဲ့လမ်းထိပ်မှာ စိုက်ပျိုးရေးတက္ကသိုလ်ဆိုတဲ့ဆိုင်းဘုတ်ကြီး ခန့်ငြားထည်ဝါစွာရှိပါတယ်။ အဲ့ဒီဆိုင်းဘုတ်ကြီးရဲ့ မြောက်ဘက်မလှမ်းမကမ်းမှာတွန်းလှည်းနဲ့ရောင်းတဲ့အအေးဆိုင်တစ်ဆိုင်ရှိပါတယ်။ အအေး

ရောင်းတဲ့လူက အသားညိုညိုနဲ့ ကုလားလိုလိုဘာလိုလိုနဲ့။ စကားအပြောကတော့ကောင်းမှကောင်း။ ရွှေမန်းတင်မောင်ကတောင် အဘခေါ်ရလောက်တယ်။ တက္ကသိုလ် ကျောင်းပေါက်ဝမှာ အဝေးပြေးကားပေါ်ကဆင်းပြီး ရေငတ်တာနဲ့ အအေးသွားသောက်လို့ကတော့ ထိပြီသာမှတ်ပေတော့။ ကျွန်တော်လည်းခံခဲ့ရပြီလေ။ သူ့စကားကိုနားထောင်ကြည့်ပါဦး။ 'ဆရာတို့ကားတွေမှာ ပန်ချိန်ရသလို အင်ဂျင်ပိုင်ဖြည့်ရသလို ခန္ဓာကိုယ်မှာလည်း နှလုံးသားတွေ အသည်းတွေ ပုံမှန်အလုပ်လုပ်နေအောင် ကျွန်တော်ဆိုက်က အထူးဖျော်စပ်ထားတဲ့အအေးလေးအားပေးပါဦး' တဲ့။ အားပေးလိုက်ရင်တော့ သူများတွေ ၁ ကျပ်လောက်ပေးရတဲ့ အအေးကို ၃ ကျပ်လောက်တောင်းတော့တာပဲ။ နောက်ပြီးတော့ သူ့ဆီမှာ စာမျက်နှာ ၂၀၀ လောက်ရှိတဲ့ အော်တိုစာအုပ်ကြီးလည်းရှိတယ်။ ကတ်စတမ်မာတိုင်းကိုပြပြီး အော်တိုရေးခိုင်းသေးတာပျ။ ဇွတ်ရေးခိုင်းတာ။ တစ်ခါက ကျွန်တော် ဖတ်ကြည့်တာကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတွေ သာမက ကထိကကြီးတွေ ပါမောက္ခကြီးတွေကပါ ရေးထားတာတွေရသပျ။ သူကအတင်းဖတ်ခိုင်းတာဘဲ။ စာအုပ်ကြီးအတင်းထိုး ထိုး ပေးပြီးဖတ်ခိုင်းတာပါ။

ကြံရည်

စိုက်ပျိုးရေးတက္ကသိုလ်ရဲ့ကန်တင်းဆိုင်တွေ ကြားမှာ 'ဘက်' ဆိုင်ရှိတယ်။ ကြံရည်ရတယ်။ လက်ဖက်ရည်နဲ့ တခြား အအေးတွေ၊ မုန့်တွေလည်းရပါတယ်။ တစ်ခါသားကျွန်တော်တို့ သုတေသနလက်ထောက်တစ်သိုက် FRI ဝင်းထဲကနေ ၁၀ သိန်းကုန်းကိုဆင်း စိုက်ပျိုးရေးကန်တင်းကို ကိုးခြောက်ကိုးသုံးနဲ့ချီတက်ခဲ့ကြပါတယ်။ (အဲဒီအချိန်က ဆောက်ခဲ့တဲ့ သုံးထပ်အဆောက်အဦကြီးက ၁၀ သိန်းပဲကုန်တာမို့ အဆောက်အဦဘေးက ကုန်းကြီးကို ၁၀ သိန်းကုန်းလို့ခေါ်ကြတယ်။) ကြံရည်သောက်ကြမယ်ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကြီးနဲ့ပေါ့။ ဘက်ဆိုင်ရောက်တော့ ကျောင်းပိတ်ရက်မို့လားမသိ။ လူမရှိဘူး။ ဆိုင်ကလူငယ်လေးတွေလည်း မရှိဘူး။ အဖိုးကြီးပိန်ပိန်ဘက်ပဲရှိတယ်။ ဒါနဲ့ ကြံရည်ရမလားမေးတော့ ဘက်က ရပါတယ် ဘယ်နှစ်ခွက်လဲ မေးပြီး ကြံရည်စကြိတ်ပါတယ်။ ကြိတ်စက်က ဘီးအကြီးကြီးကို လက်နဲ့ပဲလှည့်ရတာ။ အခုခေတ်လို မော်တာတွေ ဘာတွေနဲ့မဟုတ်ဘူး။ အဖိုးကြီးဘက် သိပ်မလှည့်နိုင်တာတွေလို့ ကျွန်တော်တို့ဘီးကြီးကို ကိုယ်တိုင် ဝင်လှည့်ကြပြီး ကြံရည်သောက်ခဲ့ရတာ ဘဝမှာမမေ့စရာပါပဲ။ စိမ်းညိုပျစ်နှစ်နေတဲ့ကြံရည်ဖန်ခွက်ကြီးနဲ့ တစ်ခွက်မှသုံးမတ်လား၊ တစ်ကျပ်လားပဲပေးရတယ်။

ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်။



သစ်တောစိုက်ခင်းသမားရဲ့ ဘဝအစိတ်အပိုင်းများ (၇)

ယခင်လမှအဆက် =>

◀ အောင်ကျော်စိုး (၈၃) ▶

ကိုသောင်းရွှေရဲ့ ခေါင်းရင်း ဘက်ရပ်လျက်ရှိ အခြေအနေမတိုင် မီက....

နံနက် ၉ နာရီခန့် သမားဒီး ရွာယာခေါင်းဆောင် ကိုသိန်းရွှေစခန်း ကိုရောက်လာ အပေါ်အပြေးတက်လာ ရင်း....

‘ဆရာ....အရေးကတော့ ပေါ် ပြီ’

‘ဘာတုန်းဗျ... မထိတ်သာ မလန့်သာ ထိုင်ပါ.. အေးဆေးပြော ပါဦး’

‘မောင်မြရယ် နန်းပြားနဲ့ထု လိုက်လို့ သောင်းရွှေသေပြီ’

ဇာတ်လမ်းစုံမေးကြည့်တော့ ယမန်နေ့က ညနေစောင်းဖြစ်ရပ်....

ကိုသောင်းရွှေဆိုသူက ရွာမှာ လည်း ၆ ရှိတဲ့ လူမိုက်၊ လူမိုက်သာ ပြောတာ ပိန်ပိန်သေးသေးရယ်.... ယာ ထဲမှာ ဦးသိန်းရွှေထောက်ခံလို့ ယာ ၂ ဧက လုပ်နေသူ၊ အလုပ်က လက် ကြောမတင်း....အရက်လေးတမြေမြ အဲ့ ဒီနေ့က သူ့တဲနဲ့သိပ်မဝေးတဲ့ မောင်မြ တဲကို ညနေစောင်းရောက်လာပြီး ငွေ ချေးတယ်။

သူ့အကြောင်းသိနေ ပြန်မရ နိုင်လို့ မောင်မြက မချေးနိုင်ပြောတော့ ‘မင်း ထမင်းဝအောင်စားထား’ ဆိုပြီး ဓားကြိမ်းကြိမ်းလို့ တဲကထွက်သွားတော့ မောင်မြက လူရိုးလူအေးလေး ..အမှန် က ကိုသောင်းရွှေက ဦးလေး ဝမ်းကွဲ လည်းတော်ပေမဲ့ လက်ယဉ်တော့ သူ့ စိတ်ထဲ ငါ အသတ်ခံရတော့မယ် တွေး လိုက်တယ်.... ရိုးတော့ အကြောက်

လွန်တာလည်းပါတာပေါ့။

သူ့မသတ်ခင် ငါအရင်သတ် မှပဲ စိတ်ရှိုင်းဝင်သွားချိန် နောက်က အပြေးလိုက်သွားပြီး တဲကဆွဲလာတဲ့ နန်းပြား(ပေါက်ဆိန်)နဲ့ ကိုသောင်းရွှေ ဂျိုစောင်းကို ၂ချက်ဆင့်ထုလိုက်တော့ လူငယ်အားကောင်းမောင်းသန်အားမို့ ကိုသောင်းရွှေဟာ စကားတစ်ခွန်းကြောင့် အသက်ပါသွားပါတော့တယ်။

ရဲမှခင်းမို့ ယာလူကြီးကိုသိန်းရွှေ တို့က ညတွင်းချင်း ကွင်းကျယ်ရဲကင်း ကို သွားအကြောင်းကြား နံနက်စော စော ရဲကိစ္စလုပ်ပြီးမို့ ကျွန်တော့်ဆီ ရောက်လာတာက အလောင်းကို မြို့ ဆေးရုံပို့ရမဲ့ကိစ္စနဲ့ အမိန့်ပြန်တမ်းဖတ် ပေးဖို့။

ဒီအတွက်က ညှိဖို့ ကျန်ရွာ တွေက ယာလူကြီးတွေ စခန်းလာဖို့ လူခေါ်လွှတ်ရပြန်ပါတယ်။

အဲ့ဒီအချိန်က နယ်ကြမ်းတယ် ခေါ်ရမလား၊ ပေါင်းတည်နဲ့နတ္တလင်း အရှေ့ဘက်ကရွာတွေမှာ လူသတ်မှု များပါတယ်။ လူသတ်မှုဖြစ်ရင် မြို့နယ် ကပါ စစ်ဆေးဖို့ အလောင်းကိုထုပ်ပိုး ပြီး မြို့ဆေးရုံအရောက် လူအထမ်းနဲ့ ပို့ရပါတယ်။ ရဲတွေက ကောက်ညှင်း ထုပ်ဆင်းလာပြန်ပြီဟုခေါ်လေ့ရှိပါ တယ်။ ယာလူကြီးတွေ ခေါ်ဆွေးနှေး ရတာက အလောင်းသယ်ခညှိဖို့ပါ။ သယ်ရမှာက နတ္တလင်းဆေးရုံအရောက် တောထဲကနေ ထမ်းသွားရမှာမိုးရာသီ မို့ ရွံ့ဗွက်ရုန်းရမဲ့အပြင် တောင်ညို ချောင်းရေကျ ရေကြီးတာလည်း ဖြတ် ရမှာဖြစ်ပြီး၊ ရွာတွေထဲ ဖြတ်သယ်မရ

ရွာပြင်တွေက ရှောင်ကွင်းသယ်ရ မိုင် ၂၀ ကျော် ခြေလျင်ပို့ရမှာမို့ သယ် ပေးမဲ့ လူငှား ၄ ယောက်က ၁၀၀၀ ကျပ် တောင်းပါတယ်။

၁၀၀၀ ကျပ်ဆိုတော့ ခုခေတ် ဈေးနဲ့ ရီစရာဖြစ်ပေမဲ့ ထိုအချိန်က ရွှေ ၁ ကျပ်သား ၃၅၀၀ ကျပ်သာ တန်ဖိုးရှိချိန်ပါ သယ်ရမဲ့သူတွေက လည်း ရှာမှရှား လူပေတွေမို့ပါ။ သူ တို့တောင်းတဲ့ဈေးကိုလည်း များတယ် မဆိုသာပါ။ သာမန်လူ မလုပ်ချင် မလုပ်နိုင်တဲ့အရာပါ။ ပြဿနာက ရွာချင်းမတူတော့ ကျန်ရွာသား ယာသ မားအချို့က ထည့်ချင်မှာမဟုတ်လို့ ယာလူကြီးအချို့က ဆွေးနှေးကိစ္စပါ။

အဲဒီတော့ ကိုယ်ပဲ ခေါင်သူ ကြီးလုပ်ရပါတယ်။ ရွာခြင်းမတူပေမဲ့ အစိုးရတောင်ယာထဲ အတူတူလုပ်ကိုင် ကြတာဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ ဘာဖြစ်ဖြစ် ပိုင်ဝန်းကူညီကြဖို့လိုတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကာယကံရှင်ရွာကပိုတော့ထည့်ရမယ်လို့ ဆုံးဖြတ်သဘောတူကြလို့ သမားဒီး ရွာက ယာသမား ၆ ကျပ်ကျန်ရွာတွေ က ၄ ကျပ်နှုန်းလောက်၊ ကိုယ့်စခန်း က ၁၀၀ ကျပ်လောက်ကူပြီးတော့ ဈေးညှိခြင်းပြီးပါတယ်။

ငွေကို စခန်းကစိုက်ပေးထား ပြီး၊ လုပ်အားခငွေတွေထဲက အချိုးကျ ဖြတ်ဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ ငွေကိစ္စ ညှိနှိုင်းပြီးမို့ နေ့လယ်စာစားပြီး အမိန့်ပြန်တမ်း အ တွက် လိုက်လာရပြန်ပြီး အခုအခါ ကိုသောင်းရွှေခေါင်းရင်း အမိန့်ပြန် တမ်းစာရွက်ကိုင်လို့ပေါ့။

အသက် ၂၅ နှစ်အရွယ် အ

လုပ်ဝင်ကာစ ဒီလိုအဖြစ်မျိုးတွေကြုံရမယ်မမှန်းဖူးပါ။ အလောင်းကြီး ခေါင်းရင်း ငါ ဒါတွေဖတ်နိုင်ပါ့မလား စဉ်းစားရင်း ၁ နာရီကျော် လမ်းလျှောက်လိုက်လာ ရင်း ခုတော့ရောက်ပါချေပြီ။ ‘ဦးသောင်းရွှေ သင်သည် ဤအစိုးရ တောင်ယာနှင့် မသက်ဆိုင်တော့၍ သင်သွားလိုရာသို့ သွားနိုင်ပြီ။’

တကယ်ဖတ်ပေးရတော့လည်း.... အဲဒီနောက်ဆုံး စာကြောင်းထိ တည် တည်ငြိမ်ငြိမ်နဲ့ပဲ ဖတ်ပေးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီအမှုမှာ လူရိုးလေး မောင်မြဟာ ထွက်မပြေးပဲ အဖမ်းခံပြီး၊ အမှုသွားလာအရ ထောင်ဒဏ် ၇ နှစ်ကျသွားပြီး နောင်တစ်ချိန်ကျရင် ထောင်ကလွတ်လာရင် ထောင်ထွက်လူမိုက်ကြီး မောင်မြ ရယ်လို့ ရပ်ရွာကိုပြန်မလာပဲ လူရိုးလူအေးကြီးအဖြစ်သာ ပြန်ပေါ်လာစေဖို့ ဆုတောင်းမိပေမဲ့....ကိုယ်လည်း တစ်နယ်ပြောင်းချိန်မှာ သတင်းအဆက်ပြတ် သွားပါတော့တယ်... ခုတော့ သမားဒီးရွာလည်း တောင်ညိုဆည်အောက် ရောက် လေပြီလားမသိပါ။

သစ်ပင်ဖာထေးခြင်းလုပ်ငန်းတွေလုပ်လို့ August လကုန်မှာတော့ လုပ် ငန်းနားချိန်ရလို့ မြို့ပြန်တက်ဖို့အကြောင်းလည်းဖန်လာပြန်ပါတယ်။ Octo- ber လလယ်နဲ့ November ကျမှ တတိယပေါင်းရှင်းမှာမို့ စိုက်ခင်းသမားတွေ September ထဲမှာ ကျန်အချိန်တွေထက်စာရင် အနည်းငယ်အနားရပါတယ်။

မြို့ပြန်မယ့်နေ့ပြဿနာက စခန်းကနေ ဟိုဘက်ကမ်းကူးဖို့ တောင်ညို ချောင်းက ရေကျနေချိန်နဲ့ တိုးနေပါတယ်။ တပည့်တွေက တောသူတောင်သား ကနေ လာကြတာများတော့ ရေကူးလည်းကျွမ်းကြပါတယ်။ ကိုယ်သာ မတတ် တာပါ။ ဒါကြောင့် အရည်အသွေးဆိုတာ လူတိုင်းကိုယ်စီရှိ တန်ဖိုးထားသင့် တာပါ။

အဲလို ဖြတ်ဖို့ခက်နေတုန်း.... ‘ဆရာ ဝါးဖောင် စီးမလား.... ကျွန်တော် တို့စီစဉ်လိုက်မယ်’

‘ဟေ....’ ဝမ်းသာအားရ ‘အေးပေါ့’။ ထင်လိုက်တာက ရောဝတီမြစ် ထဲက ဖောင်အကြီးကြီးမျိုးပေါ်ကလိုက်ဖို့ အဲ... လက်တွေ့ကတော့ချောင်းဘေးမှာ ဝါးသမားတွေက ဝါးအလုံး ၃၀ ၄၀ လောက်ကို ထိပ်ကအပေါက် ဖောက် နှီးတုပ် ရေမျောဖို့တွဲထားတာတွေရှိပါတယ်။

အဲဒီ ၁ တွဲကိုယူ အပေါ်ကနေ ကိုယ့်ကိုခွထိုင်ခိုင်းတာပါ။ သူတို့က ဖောင်ဦးကြီးချည် ဟိုဖက်ကမ်းရောက်နှင့်သူကို ပစ်ပေး....ကမ်းကနေ ဆွဲသူကဆွဲ ဝါးဖောင်ဘေးကနေ ရေကူးပြီး တွန်းပေးသူကပေး... ကိုယ်က ခါးထိရေမြုပ်.. ကန့်လန့် ကန့်လန့်နဲ့ ဟိုဖက်ကမ်းရောက်ပါတော့တယ်။ နောက်တော့ ဆရာ တပည့်တွေ အလာတုန်းကလို ဗွက်ရုန်းခရီးရှည်ကြီးလျှောက်....၁၂ နာရီကျော် လောက် ကြိုပင်အိုင်ကားဂိတ်ကိုရောက်ကြ....ထမင်းစား ခဏနား။

နေ့လယ် ၁ နာရီလောက်ထွက်မဲ့ ဝါးတွေတင်ထားတဲ့ကားကြီးအပေါ် ငါဟဲ့ ယောက်ျား ဝါးတွေပေါ်တွယ်တက်ခရီးဆက်ကြရပါတော့တယ်။ ဝါး တွေပေါ် မိန့်မိန့်ကြီးလိုက်လို့ပေါ့....

တအိအိနဲ့ တက်လိုက် ဆင်းလိုက်၊ လာလိုက်တဲ့ကားအိုကြီးဟာ သဲမဲ ရွာအနီး တောင်ကွေ့အဆင်း မဆင်းသေးခင် မျှစ်ကုန်သည်က မျှစ်တောင်း တင်ဖို့ငှားလို့ ကားရပ်တင်ပါတယ်။ ဒါကို ငြူစူမိကြပေမယ့် လိုက်လာတဲ့ခရီး သည်တွေကို မျှစ်ကုန်သည်က အသက်ကယ်လိုက်သလို ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

ဘာကြောင့်ဆို ကားပြန်ထွက်မယ်လုပ် စီယာတိုင်ကို ဒရိုင်ဗာက အ

လှည့် စီယာတိုင်ကျွတ်ထွက်ပါလာလို့ ပါ။ တကယ်လို့သာ ဆက်တိုက်တောင် အောက်ကို ခုနမရပ်ဘဲ ဆင်းလိုက်ရင် တောင်ဆင်းကွေ့မို့ အားလုံး go to the ချောက်ထဲကျမှာပါ။

ဒီလိုနဲ့ ကားပြင်တာစောင့် လား .. နောက် သစ်ထုတ်ကားလာ လား မမှတ်မိတော့ပါ။ ဆက်လာကြ ပြီး ညနေစောင်း ပေါင်းတည်မြို့ကို ရောက်ကြပါတော့တယ်။ ပါလာတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေက နတ္တလင်း ဇီးကုန်း အသီးသီးပြန်ကြမှာပါ။ အဲဒီအချိန်က ပြည်လမ်းပေါ် ၂၄ နာရီ ညအချိန် တွေပါ ခရီးသည်တင် Hilux ကား လေးတွေ ပြေးပါတယ်။

ဆီဈေးက ဓာတ်ဆီ ၁ ဂါလံ အပြင်ဈေး ၁၈ ကျပ်ပါ။ ပေါင်းတည်က နတ္တလင်းထိ ၅မိုင်....၁ကျပ်၊ ဇီးကုန်း ထိ ၁၃ မိုင်.... ၂ကျပ်ပါ။ အိမ်ပြန် ရောက်ဖို့ မပူရတော့ပါ။ ကားပေါ်က ဆင်းတာ မှတ်တိုင်လမ်း၊ ရထားလမ်း ကျော်တော့ ဘုရားကြီးလမ်း၊ ရှေ့တစ် ကမ်းမှာ အဲဒီအချိန်က ပေါင်းတည်က နာမည်အကြီးဆုံး ‘အောင်မိုး’ စား သောက်ဆိုင်၊ နေညိုတော့ လေပြို ကြချိန်....မြို့တက်တုန်းလေး ခေါက်ဆွဲ ကြော် စားရမယ့်အချိန် နောင်ခါလာ နောင်ခါဈေး.... ကိုယ့်မိန်းမကိုယ်ကြည့် ရှင်း၊ လောလောဆယ်တော့ ဆိုင်ထဲ ရောက်ကြ အပန်းဖြေကြပြီပေါ့။ တော ထဲငတ်သမျှ ဒီအခါလေး အပန်းဖြေရ တာပဲလေ။ ဒီအချိန်မှာ ကျန်တာ ခဏ မေ့ ပန်းသမျှ အပန်းဖြေကြချိန်ပါ။

အဲဒီ အောင် မိုးဆိုင်က သစ်တောသမားတွေကို အနွံတာခံရာ၊ အကြွေးရရာဆိုင်ဖြစ်သလို၊ နောင် ‘သဲကြီး မဲကြီး’ နာမည်ပြောင်း၊ နောက် တော့ သားဖြစ်သူက ‘တစ်ရွာသူ’ နာမည်နဲ့ ရထားလမ်းဘေး ပြောင်း ဖွင့်.. ကိုတက်တိုးတို့ တောင်းဆိုနေ တဲ့ သတိတရဖြစ်ရပ်လေးတွေလည်း

ဖော်ပြသွားမယ့်ဆိုင်ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ပိုင်းနှစ်တွေမှာ ရဲမြင့်သိန်းနဲ့ ကျွန်တော် ပေါင်းတည်ပြောင်းနေဖြစ်တယ်။ ၁၉၈၄, ၈၅, ၈၆ ဆင်း တွေ တဖြည်းဖြည်းတိုးလာ ညီအစ်ကိုများ မြို့ရောက် ခေါက်ဆွဲစားဆိုင်လည်း ဖြစ်ခဲ့ပါတော့တယ်။

နတ္တလင်းမှာ အနေကြာပြီမို့ မြို့နယ်ရုံးဘေးက အခန်းတစ်ခန်းကို ရဲမြင့်သိန်းနဲ့ကျွန်တော် နေဖို့ရခဲ့ပါတယ်။ ဒါကလည်း အိမ်ခန်းရအောင် ဖိုက်ယူခဲ့ရကြတာပါ။ ဒေါသ သင့်စရာတွေမို့ ဒါကို ကျော်လိုက်ပါမယ်။ အခန်းမရခင် တောခေါင်း ကိုတင်ဝင်းဆီနေတုန်းက ကိုယ်မြို့ရောက်ချိန် သူတို့က ချက်ပြုတ်ကျွေးပေးမဲ့ သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက် တည်းနေတဲ့အခါ တစ်ခါတရံမှ မြို့မှာဆုံလေတော့ ကိုယ် တိုင်ချက် စားကြပါတယ်။ အိမ်ရှင်မကတော့ ရဲကြီးပေါ့။ ကိုယ်က ကြက်သွန်နွာ ငရုတ်သီးထောင်းလောက်ပဲရတာ၊ ကံကောင်းတာက ရဲကြီးက ဟင်းချက်ကျွမ်းရုံမက ချက်ရ တာဝါသနာကိုပါတာပါ။ ဆိုးတာက အမဲသားချက်ရင် နူး အောင်မချက်ဘဲ ဆွဲကိုက်စားရ သွားကြားညှပ်အောင် မာမှ စားကောင်းဆိပဲ လုပ်လေတော့ ကိုယ်လည်း လိုက်စား ရတာပေါ့။ ငါကအကျက် ဘယ်လိုစားရမလဲဆိုတော့မှ ပြုတ်ကျော် သပ်သပ်လုပ်ပေးတော့ အနှစ်နယ် ပြုတ်ကျော် နဲ့ စားပေါ့နော့ ကိုယ်မှမချက်တတ်တာ။ ရဲကြီးနဲ့က For- estry တက်စဉ်က လိုင်းနဲ့စရိုက်မတူလေတော့ သိပ်မခင် လှပေမဲ့ အတူနေရချိန်တော့ ညီအစ်ကိုလို တသားတည်း ဖြစ်သွားပါတော့တယ်။ သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်ပျင်းရင် ကိုတင်ဝင်း အိမ်ကကြိတ်ဝိုင်းလေးထဲ poker သွားဆွဲ၊ တစ်ခါတလေ ညနေ သဇင်မင်းဆိုင်ထိုင်သောက်ပြီး ဦးထွန်းလွင်အိမ် သွားလို့ ဆက်သောက်ပွေလီ၊ တစ်ခါတရံ ဇီးကုန်းကို ခြေဆန့်၊ အစ်ကို ဦးစိုးပိုင်၊ ဦးတင်မောင်သန်း၊ ဦးသန်းဝင်းတို့အိမ်တွေ ဒုက္ခပေး၊ ကျွန်တော်တို့ကံကောင်း ခဲ့ပါတယ်။ အလုပ်ဝင်စ ဆိုးပေးချိန်ကြုံခဲ့ရတဲ့အစ်ကိုတွေက အလုပ်နေရာမတူကြပေမဲ့ တွေ့ဆုံကြချိန် ညီအစ်ကိုလို ဆက်ဆံပြီး တိုက်ကြကျွေးကြ အလုပ်အတွက် အကြံပေး သင်ပေးကြ၊ အိမ်မှာအိပ်မယ်ဆိုရင် အိပ်ရာပြင် အိပ်စေတဲ့ အစ်ကိုတွေပါ။ ထိုစဉ်က အစ်ကိုဦးစိုးပိုင်က အိမ်ထောင် မကျသေး၊ သူနေတဲ့တိုက်မှာက အလွတ်လပ်ဆုံးပါ။ တိုက် ရှေ့က မူလတန်းကျောင်းလေး၊ ဘေးနဲ့နောက်ဖက် ကိုယ့် သစ်တောဝင်းနဲ့ မြို့နယ်မှူးနေအိမ်သီးသန့်တိုက်ရဲ့ လမ်း တစ်ဖက် ဝေးရာမှာသာ ရပ်ကွက်ရှိလေတော့ ကျွန်တော် တို့ လူပျိုအဖွဲ့တွေပွေလီကောင်းရာဖြစ်ပြီး၊ အုတ်ဖိုမှာ တာဝန်ကျနေတဲ့ ၈၂ ကိုအေးချိုသောင်းလည်း ဇီးကုန်းကို လာရောက်ပူးပေါင်းပါတယ်။ အစ်ကို ဦးတင်မောင်သန်း

ရဲ့ဇနီး အစ်မကလည်း လွန်စွာသဘောကောင်းသူပါ။ ဒါ ကြောင့် ဇီးကုန်းက ကျွန်တော်တို့ဒုတိယနေတဲ့မြို့ဖြစ်နေ ပါတယ်။ အခြားနေရာမှာမတွေ့ရတဲ့ ဇီးကုန်းက ကော်ပြန့် ခေါက်ဆွဲကိုလည်းကြိုက်မိပါတယ်။ ဇီးကုန်း ကော်ပြန့် ခေါက်ဆွဲလုပ်ကျွေးမဲ့ ဇီးကုန်းသူနဲ့ဖူးစာဖက်ဖြစ်လာမှာ တော့ ယောင်လို့တောင်မတွေးခဲ့မိပါဘူး။ ၈၄ ထဲမှာ ပေါင်း တည်ကိုတော့ သိပ်မရောက်ဖြစ်ပါဘူး။ တောတက်ရင်း ဖြတ်သွားဖြတ်လာပဲရောက်တာပါ။ စိုက်ခင်းမှာ ၇၆ ဆင်း အစ်ကို ဦးမောင်ဝင်းတို့ရှိပေမဲ့ သူက လူအေးလည်းဖြစ် မြို့ပြန်ရင်လည်း ဇနီးရှိရာ နေရပ်တန်းပြန်သူမို့ လမ်းတွေ နှုတ်ဆက်ဖြစ်တာလောက်ပဲရှိခဲ့ပါတယ်။ အစ်ကို ဦးမောင်ဝင်း ကလည်း စိတ်ရင်းကောင်းကူညီတတ်သူဖြစ်ပါတယ်။ Sep- tember လဆန်းကနေ လလယ်အတွင်း မြို့နေစဉ် အမှတ် တရက ပေါင်းတည်စွယ်တော်ပွဲကို ပထမဆုံး ကြိုခဲ့ရတာ ပါ။ အထင်ကရ ပူဇော်ပွဲဖြစ်သလို စည်ကားသိုက်မြိုက်ဖို့ ပေါင်းတည်သားတွေက နှစ်စဉ်ဆန်းသစ် ဆောင်ရွက်လေ့ ရှိတာမို့ လွန်စွာစည်ကားတဲ့ပွဲပါ။ စွယ်တော်တိုက်မှာ သိမ်း ဆည်းထားတဲ့ စွယ်တော်ကို တစ်ကြိမ်သာပွဲတော်မှာ ထုတ် အပူဇော်ခံတာဖြစ်ပါတယ်။ ဈေးဆိုင်တွေ စားသောက်ဆိုင် တွေပြည်လမ်းတစ်လျှောက်မို့ လူတွေ ပြည့်ကြပ်ကားမောင်း မရပဲ မြို့တွင်းလမ်းတွေကနေ ရှောင်လမ်းတွေကနေ မောင်း ရအောင်စီစဉ်ပေးရပါတယ်။ စွယ်တော်လှည့်တဲ့နေ့ကတော့ အစည်ကားဆုံးနေ့ဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ်တော်သလင်းလဆန်း ၁၃ ရက်နေ့မှာ ပေါင်းတည်မြို့ထဲအနံ့လှည့်ပါတယ်။ အလှပြ ကားတွေ ယိမ်းတွေ နိပတ်တော် သရုပ်ဖော်အဖွဲ့တွေနဲ့ ဘယ်လောက်တောင်အရှည်ရှိမလဲ။ စွယ်တော် ပူဇော်ခံ လှည့်ဖို့တင်တဲ့ဆင်က တောင်ညို ကြိုးဝိုင်းထဲ ငချိုဆိုတဲ့ သစ်ဆွဲ ဆင်ကြီးကိုငှားလေ့ရှိပါတယ်။ ငချိုက အားကောင်း မောင်းသန်ဆင်ကြီး နည်းနည်းလည်းဆိုပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ စွယ်တော်လှည့်ချိန် တစ်ချက်မှမဖောက် ဆင်လိမ္မာကြီး ဖြစ်နေပါတော့တယ်။ နောက်တစ်ခုထူးခြားတာက စွယ်တော် ပုံမှန်လှည့်တဲ့ တော်သလင်းလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့က မိုးရာသီ မကုန်သေးပေမဲ့ စွယ်တော်လှည့်နေချိန် မိုးရွာခဲ့ပါတယ်။ ကိုယ်တွေ အဲ့ဒီမှာ ကျင်လည်ခဲ့ရချိန် ၉ နှစ်အတွင်းတော့ မိုးရွာတာမကြုံခဲ့ပါ။ ရန်ကုန်ကနေ ပြည်၊ အောင်လံအထိ မြို့တွေကနေ ဘုရားပွဲလာကြသလို ပေါင်းတည် နတ္တလင်း အရှေ့အနောက်ရွာတွေကပါ ဒီ ဘုရားပွဲကို အားခဲလာကြတာပါ။ မြို့အရသာလေးတွေ ခံစားအပြီး အလွန်သွားရခက် ရွံ့ဗွက်စေးထူလမ်းကြီးကနေ တောပြန်ရပြန်ပါတယ်။ ပွဲသွားကျော့ကျော့ ပွဲပြန်မော့မော့



စကားရှိပေမဲ့ ကိုယ်တွေကမမောနိုင်ပါ။ ရှေ့အပိုင်းမှာရေးခဲ့သလို ဆင်ခြေရာခွက်ပွက်ထဲနစ်မှာကြောက်လို့ ငုံ့လျှောက်ရတာပါ။ ညနေစောင်းလေးမှာ ဖောင်အိုင်ရောက်ဆရာတို့ရယ် မထူးတော့ပါဘူး။ ပင်ပန်းလာတာ ဒီမှာပဲ အိပ်လိုက်ပါဆိုလေတော့ ဦးချစ်လှိုင်က ၇ ရက်စိမ် ထားတဲ့ စိမ်းဖန့်ကြည်လဲ့စိမ်ရည်ထည့်ထားတဲ့ ဖန်အိုးကြီးကလည်း ရှေ့မှာချလာလေတော့ အဲ့ဒီညတော့ ဖောင်အိုင်မှာပဲ တောစည်းစိမ်ခံဖြစ်ကြပါတော့တယ်။ September လဝက်လောက်ပြောင်းဖူးရိုးပုပ်ချိန် ဖျားကြချိန်လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ တောမှာတော့ တရားမဝင်သော်လည်း ကျန်းမာရေးမှူးဆရာကြီးတွေက အားအထားရဆုံးဒေါက်တာကြီးတွေဖြစ်ပါတယ်။ ကွင်းကျယ်က အုပ်စုရွာဖြစ်လို့ ကျန်းမာရေးမှူးရှိပါတယ်။ ထိုဆရာကြီး နာမည်ရှေ့က ဆလိုင်း ထည့်ခေါ်ကြပါတယ်။ ဘာလို့တုန်းမေးတော့ရောက်တာနဲ့ ဆလိုင်းတန်းချိတ်တာတဲ့ အားဆေး drip တန်းသွင်းပေးလို့ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဒုတိယကကျောက်ထိုးဆရာပါ။ တတိယက အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုမှာဆေးမှူးလုပ်ဖူးသူပါ။ အဲ့ဒီအချိန်က အရှေ့ပိုင်းတောရွာတွေဟာလမ်းက ဝေးကြမ်းမို့ မြို့ထိ ဆေးတက်ကုရလောက်အောင် စရိတ်လူတိုင်းမတတ်နိုင်ပါ။ တတ်နိုင်ရင်တောင် တော်ရုံကကျန်းမာရေးမှူးလောက်က ကုရင်ရတယ် ယုံကြည်ကြသူတွေပါ။ ဒါကြောင့် ငွေရှိသူတွေက အထက်ပါအဆင့်လိုက်ဆေးကုခံကြပြီး၊ ပိုပြီး မတတ်နိုင်သူတွေက ဖော်ပြပါလောက်တောင်ဆေးအခြေခံ နားမလည်သူရမ်းကုတွေနဲ့လည်း ကုကြပါတော့တယ်။ ကိုယ်တောင်မှ ရမ်းကု ဆေးတစ်ပေါက်ထိုးတာ သတိလေး တစ်ချက် အလွတ်ခံလိုက်ရပါသေး။

ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်

+++++



ရွှေဦး ကဗျာ

ကိုဇွဲဖြိုးဦး (မြောင်)

အညာ ရွှေဦး ဟာ
တမာ တွေဗူးနေလောက်ရောပေါ့ ...

ထန်းတော အဝင်က မြေဒီလမ်း
လွမ်းမောချင်စရာ နေခြည်သန်းရော ...

အပြင်ခြောက် နဲ့ ထန်းရည်ချို
ဘယ်မှာပဲရောက်ရောက် လွမ်းနေသကဲ့ရဲ့ ...

နွားကျောင်းသား ရဲ့ ပုလွေသံသာ
ရွားစောင်းလက်ဝါးနဲ့ နွေထံတျာပေါ့ ...

ရာသီစာ ပဒတ် မီးကင်
အပြတ် တီးချင် မိပါသေးရဲ့ ...

လက်ကျန် နွင့် ရျောက်လို့ ရပျင်ဖြင့်
လက်ပံပွင့် ခြောက် ကောက်ကာ ပြုတ်
ငရုတ်သီး ငံပြာရည် နဲ့ မြုပ် တို့ ကစား ...

(တစ်ခေါက်လောက်တော့)
ကျုပ်တို့ ရွာ သွားချင်သေးရဲ့ဗျာ ... ။ ။





၂၀၂၃ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု

ယခင်လမှအဆက် =>



၂၀၁၅ ခုနှစ်မှာ လက်မှတ်ထိုးခဲ့ကြတဲ့ ပါရီသဘောတူညီချက်အရ ၁၈၅၀ နဲ့ ၁၉၀၀ ပြည့်လွန်နှစ် စက်မှုခေတ်ဦးကာလက အပူချိန်ထက် ၁.၅°C ကျော်မသွားအောင်ထိန်း နိုင်ဖို့ဆိုရင်လာမယ့် ဆယ်နှစ်တာကာလက အခရာကျပါတယ်။ လက်ရှိမှာတင်ကမ္ဘာ့ပျမ်းမျှအပူချိန်က ၁.၂ C ကို ကျော်လွန်သွားပြီ။ ခုလိုအပူချိန်တိုးလာတာနဲ့အမျှ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်တွေကို ခပ်စိပ်စိပ်တွေ့လာရတာလဲ ဖြစ်ပါတယ်။

COP 28 ညီလာခံကို တက်ရောက်ခဲ့တဲ့ ဥတုရာသီပြောင်းလဲမှုရေးရာ E3G Think Tan အဖွဲ့ အကြီးတန်းသူတေသီ အယ်ဒန်မေယာက(Alden Meyer) ခုလို ထောက်ပြပါတယ်။

လက်တွေ့ဘဝမှာ အမှန်တကယ်အကောင်အထည်ဖော်ကြမယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။ ပါရီသဘောတူညီမှုမှာ ကတိပြုခဲ့ကြတဲ့အတိုင်း ဆက်လက်ဆောင်ရွက်တာမျိုးတစ်ခုတည်းတင်မကဘဲ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတွေနဲ့ မြို့တော်ဝန်တွေ၊ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတွေ စတဲ့ အခြားကဏ္ဍတွေဘက်ကလည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ဖို့လိုပါတယ်။ ရုပ်ကြွင်းလောင်စာအသုံးပြုမှုတွေ မကြာခင် အဆုံးသတ်တော့မယ်ဆိုတာကတော့ရှင်းပါတယ်။ အများက မျှော်လင့်သလောက် မြန်မြန်ဆန်ဆန်တော့ဖြစ်လာမှာ မဟုတ်ပေမယ့် အဲဒီလို ဖြစ်လာတော့မယ်ဆိုတာကိုတော့ အထင်အရှားတွေ့နေရပါပြီ။

တစ်ချိန်တည်းမှာ နေ့စွမ်းအင်နဲ့လေ့စွမ်းအင်တို့လို ပြန်ပြည့်မြဲ စွမ်းအင်တွေကိုတော့ ၂၀၅၀ပြည့်လွန်နှစ်မှာ ၃ ဆပိုပြီးတော့ ထုတ်လွှတ်နိုင်ဖို့နဲ့ ကာဗွန်ဓာတ်ငွေ့သန့်စင်တဲ့နည်းပညာတွေ ကာဗွန်ဓာတ်ငွေ့တွေကို ဖမ်းယူသိုလျှောင့်သိမ်းဆည်းနိုင်တဲ့နည်းပညာတွေမှာ ပိုမိုရင်းနှီးပြီးတော့ အရှိန်မြှင့်ဆောင်ရွက်ရမယ့်ကိစ္စရပ်တွေကိုလည်း ညီလာခံသဘောတူညီမှုအချက်မှာ ထည့်သွင်းထားပါတယ်။ တစ်ခါ ပလတ်စတစ်ညစ်ညမ်းမှု တိုက်ဖျက်ရေးဆောင်ရွက်ချက်တွေမှာလည်းတိုးတက်မှုတွေရှိခဲ့တာပါ။ ပလတ်စတစ်အမှိုက်တိုက်ဖျက်ရေး မဖြစ်မနေလိုက်နာရမယ့် ပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ခုချမှတ်နိုင်အောင်လို့ ကုလသမဂ္ဂနဲ့နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းက ကြိုးပမ်းနေကြတာမှာ ကင်ညာနိုင်ငံ နိုင်ရီဘီမြို့မှာကျင်းပခဲ့တဲ့ နိုင်ငံတကာညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေးကော်မတီ INC ရဲ့ တတိယအကြိမ်မြောက်ညီလာခံမှာလဲ အဆိုပြုချက်ပေါင်း (၅၀၀) ကျော်ကိုရရှိခဲ့တာပါ။ INC ညီလာခံကို ၂၀၂၄ ခုနှစ်မှာ တစ်ကြိမ်ကျင်းပဖို့ရှိနေပြီး ၂၀၂၅ နှစ်လယ်လောက်ကျရင်

တော့ ပလတ်စတစ်တိုက်ဖျက်ရေး မဖြစ်မနေလိုက်နာကျရမယ့် မူဝါဒတစ်ရပ်အပြီးသတ်ချမှတ်နိုင်ဖို့လည်း စီစဉ်ထားပါတယ်။

“Lady and Gentlemen, the ship has reached the shore.”

ကမ္ဘာ့သမုဒ္ဒရာထဲက ဇီဝမျိုးကွဲသတ္တဝါနဲ့ အပင်တွေကို ကာကွယ်ရေးမဖြစ်မနေလိုက်နာရမယ့်နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်ကို ကုလသမဂ္ဂမှာ ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ရရှိတာဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံအုပ်ချုပ်မှုနဲ့ ဥပဒေအောက်မှာရှိမနေတဲ့ရေပြင်နယ်နိမိတ်ဟာသမုဒ္ဒရာရေပြင်ရဲ့သုံးပုံတစ်ပုံထိရှိနေပြီးအဲဒီရေပြင်နယ်နိမိတ်ပေါ်မှာလည်း ဒီနိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်တွေ သက်ရောက်မှုရှိမှာပါ။ Blue Economy လို့ခေါ်တဲ့ ပင်လယ်ရေကြောင်းကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုတွေကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပေါ် ဘယ်လိုသက်ရောက်မှုရှိနေလဲဆိုတာစစ်ဆေးနိုင်ပါပြီ။ နိုင်ငံစုံကကိုယ်စားလှယ်တွေ မတ်လမှာ သီတင်း(၂)ပတ်ကြာ အကြိတ်အနယ်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး သဘောတူညီမှုကို စက်တင်ဘာမှာပဲ ကုလသမဂ္ဂဌာနချုပ်မှာ အတည်ပြုခဲ့ကြပါတယ်။ ပင်လယ်ရေထုအရေးလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နေတဲ့ Blue Marine Foundation အဖွဲ့အမှုဆောင် ညွှန်ကြားရေးမှူးချားစ်ကလိုဗာ (CHARLES CLOVER) က အခုလိုပြောပါတယ်။

သမုဒ္ဒရာထဲမှာ ပျက်စီးယိုယွင်းလာတဲ့ဖြစ်ရပ်တွေ တော်တော်များများရှိပါတယ်။ ကြီးမားတဲ့ ငါးတွေဟာဆိုလို့ရှိရင် ၉၀%ကျော်ပျောက်ဆုံးသွားပါပြီ။ ဝေလငါးတွေ ဘာဖြစ်သွားသလဲဆိုတာလဲ ကျွန်တော်တို့သိကြပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ဒီလိုသဘာဝအရင်းအမြစ်တွေကို လူသားတွေ အလွန်အကျွံထုတ်ယူအသုံးချလို့မရတဲ့ ဧရိယာမျိုး အရေးတကြီးဖန်တီးပေးရမှာပါ။

ပင်လယ်ရေကြောင်းဆိုင်ရာလိုက်နာရမယ့် သဘောတူညီချက်ကို ၁၉၉၄ ခုနှစ်မှာ ချမှတ်ခဲ့ပေမယ့် အဲဒီတုန်းက ဇီဝမျိုးကွဲတွေရဲ့နုနယ်တဲ့သဘောသဘာဝကို မသိခဲ့ကြတဲ့အတွက် ရေအောက်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ဘယ်လိုကာကွယ်ပေးရမလဲဆိုတာ အနှစ်(၂၀)လောက်ဆွေးနွေးနေခဲ့ကြတာပါ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ဖြစ်တဲ့ Green Peaceကလည်း ၂၀၃၀ ပြည့်လွန်အရောက်မှာ ကမ္ဘာ့မြေထုနဲ့ရေထု ၃၀% ကို ကာကွယ်နိုင်ရေး ရည်မှန်းချက်ပြည့်ဖို့ဆိုရင် မိုင်ပေါင်း ၄.၂ သန်းပတ်လည်အကျယ်ရှိတဲ့ သမုဒ္ဒရာရေပြင်ဧရိယာကို အကာအကွယ်ပေးရမယ့်စာရင်းလည်း နှစ်စဉ်ထည့်သွင်းမှာဖြစ်မယ်လို့ ထောက်ပြထားပါတယ်။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနဲ့ အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းတဲ့နိုင်ငံတွေကတော့ ဒီသဘောတူညီချက်တွေအရ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတွေကို ဒေသငါးဖမ်းလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့တွေနဲ့ ဘယ်လိုတွဲပြီး လုပ်ကိုင်ရမလဲဆိုပြီး စိုးရိမ်တာမျိုးတော့ရှိကြပါတယ်။ ဒီသဘောတူညီချက်ကြောင့် လူသားတွေ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးအရရော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အတွက်ပါ အကျိုးပြုနေတဲ့ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာထဲထင်သလို လှုပ်ရှားလို့မရတော့ဘူးလို့ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုမှာပါဝင်တဲ့ ကမ္ဘာ့တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ WWF ကလည်းထောက်ပြပါတယ်။ ကမ္ဘာမှာ နိုင်ငံရေးအရ ကွဲပြားမှုတွေပေါ်ပေါက်နေတဲ့ကာလမှာ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာထဲက ဇီဝမျိုးကွဲသတ္တဝါနဲ့အပင်တွေကို ကာကွယ်ရေးသဘောတူညီမှုရလိုက်တဲ့အတွက် နိုင်ငံတွေညွှတ်ရေးအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေနဲ့ သံတမန်ရေးမှာ တိုးတက်မှုတွေဆောင်ကြဉ်းနိုင်တယ်ဆိုတာပြသလိုက်တဲ့ အားတက်စရာလက္ခဏာဖြစ်တယ်လို့လည်း သုံးသပ်ကြပါတယ်။

၂၀၂၃ ခုနှစ်အတွင်း နောက်ထပ်ထင်ရှားတဲ့ တိုးတက်မှုတစ်ချို့ကိုလည်း တစ်ဆက်တည်းတင်ပြပါဦးမယ်အမေရိကန်သမ္မတ ဂျိုးဘိုင်ဒန်လက်ထက် ၂၀၂၂ ခုနှစ်မှာ အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခဲ့တဲ့ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု လျှော့ချရေးဥပဒေ Inflation Reduction Act အရ မှန်လုံအိမ် လျှော့ချရေးကဏ္ဍအတွက် ဒေါ်လာ ၃၆၉ ဘီလီယံ ခွင့်ပြုခဲ့တာကြောင့် သန့်ရှင်းစွမ်းအင်ထုတ်ယူရေးနဲ့ လျှပ်စစ်ကား ထုတ်လုပ်မှုကို ကြီးမားတဲ့အထောက်အကူ ဖြစ်စေခဲ့ပါတယ်။ ဒါဟာ အမေရိကန်သမိုင်းမှာတော့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အရေး အကြီးမားဆုံးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလည်းဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန်တွင်မကဘဲ ၂၀၂၃ ခုနှစ်အတွင်း ပြန်ပြည့်မြဲစွမ်းအင်ထုတ်ယူမှုတွေက တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာ တိုးလာတာပါ။ လူဦးရေတွေတိုးလာနေပြီးတော့ စွမ်းအင်လိုအပ်ချက်တွေလည်းတိုးလာတာနဲ့အမျှ နေစွမ်းအင်နဲ့ လေစွမ်းအင်က နေစွမ်းအင်ထုတ်ယူမှုတွေကလည်း စံချိန်တင်အောင် တိုး

လာပါတယ်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်အတွင်း သန့်ရှင်းစွမ်းအင်ထုတ်ယူမှုက ၄၀% အထိတိုးလာတဲ့အတွက် စွမ်းအင်ကဏ္ဍကနေ ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်မှု ပထမဆုံးအကျဘက်ကိုဦးတည်လာတော့မယ့်သဘောလည်းဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်မှာ နောက်ထပ်ထူးခြားတဲ့ တိုးတက်မှုကတော့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းလာစေတဲ့ ပလတ်စတစ်ထုတ်လုပ်တဲ့ ကုမ္ပဏီတွေကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အဖွဲ့တွေက တရားစွဲဆိုလာတဲ့ ဖြစ်ရပ်တွေပါ။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်အစောပိုင်းမှာပဲ ပလတ်စတစ်ဘူးတွေနဲ့ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ရောင်းချနေကြတဲ့ မက္ကစီကို အေဘီယံ၊ အက်တီဘီယာနဲ့ ဘောပိတ်အပါအဝင် ပလတ်စတစ်ပစ္စည်းတွေနဲ့ ကုန်တွေထုတ်ပိုးရောင်းချတဲ့ ကုမ္ပဏီတစ်ချို့ကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းစေမှုနဲ့ တရားစွဲဆိုနိုင်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ခါ ဥရောပဘက်မှာတော့ သစ်တောပြုန်းတီးစေမှုနဲ့ဆက်စပ်တဲ့ ကုန်ပစ္စည်းတင်သွင်းမှုတွေကို ဥရောပကော်မရှင်က ဇွန်လထဲမှာ ပိတ်ဆို့လိုက်ပါတယ်။ ပဲပုတ်စေ့၊ အမဲသား၊ စားအုန်းဆီ၊ သစ်၊ ကော်ဖီနဲ့ ရာဘာစတဲ့ ကုန်စည်တွေ တင်သွင်းလာမယ်ဆိုရင်တော့ သစ်တောပြုန်းတီးမှုနဲ့ လုံးဝဆက်စပ်မှုမရှိကြောင်း သက်သေပြနိုင်မှသာ တင်သွင်းခွင့်ရမှာဖြစ်တယ်လို့ ဥရောပသမဂ္ဂရဲ့ ထုတ်ပြန်ချက် EUDR မှာဖော်ပြထားပါတယ်။ တစ်ခါကမ္ဘာကြီးရဲ့အဆုံးလို့ တင်စားကြတဲ့ ဘရာဇီးနိုင်ငံထဲက အမေရိကန်တောကြီးထဲမှာလည်း သစ်တောပြုန်းတီးမှုဟာ သိသိသာသာကျဆင်းလာပါတယ်။ ၂၀၃၀ အရောက်မှာ သစ်တောပြုန်းတီးမှု လုံးဝရပ်တန့်သွားစေရမယ်ဆိုတဲ့ ဘရာဇီးအစိုးရက တရားမဝင်သစ်ခိုးထုတ်တာအပါအဝင် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးအားသွန်ခွန်စိုက်ဆောင်ရွက်နေတာပါ။ ကိုလံဘီယာနိုင်ငံမှာလည်း သစ်တောပြုန်းတီးမှုတွေ သိသိသာသာကျဆင်းသွားပါတယ်။ ဒါဟာ သစ်တောပြုန်းတီးမှုထိန်းချုပ်ရေး သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရက စီမံကွပ်ကဲနေသလို ဒေသခံတွေအတွက် အစားထိုးသီးနှံစိုက်ပျိုးနိုင်အောင် ဖန်တီးပေးခဲ့တာကြောင့်ဖြစ်တယ်လို့လဲ ကျွမ်းကျင်သူတွေကထောက်ပြပါတယ်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်အတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ ဥတုရာသီပြောင်းလဲမှုလျှော့ချရေးကြိုပမ်းချက်တွေမှာ ထင်ရှားတဲ့ တိုးတက်မှုတွေရရှိလာသလိုပဲ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်တွေလည်း ပိုပြီးတော့ပြင်းထန်လာနေတာပါ။ ဒါကြောင့်လည်း ဥတုရာသီပြောင်းလဲမှုထိန်းချုပ်ရေး အားသွန်ခွန်စိုက်ဆောင်ရွက်ကြဖို့လည်း ဥတုရာသီအရေးကျွမ်းကျင်ပညာရှင်တွေက တိုက်တွန်းတောင်းဆိုနေကြတာဖြစ်ပါတယ်။

ဗိုဠ်ဦး။ ၁၈ ရက်နေ့ ဇန်နဝါရီလ ၂၀၂၄ VOA မြန်မာ့အသံထုတ်လွှင့်ချက် "ဥတုရာသီနှင့် အနာဂတ်ကမ္ဘာ"





သစ်တောများပြန်လည်တည်ထောင်ခြင်း

သင်တန်းအတွေ့အကြုံများ(၂)

နိုဝင်ဘာ ၁၂

ဒီနေ့မနက်ပိုင်း လက်ချာမရှိပါ။ facilitator skill နှင့်ပတ်သက်သော စာတွေ့လက်တွေ့လုပ်ငန်းများ စောင့်ကြည့်ပြီးဆုံးသွားသောကြောင့် မနက်ပိုင်းအနားရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ training schedule ထဲတွင် အနားပေးသောရက်မှာ တစ်လလုံးတွင် တစ်ရက်သာပါသည်။

မနက်ပိုင်းအားတော့ Khon Kaen မြို့ထဲရှိ ဘုရားကျောင်းနှင့်ပြတိုက်၊ Khon Kaen University ထဲရှိ သစ်ခွခြံများလိုက်ပြပါသည်။

ဘုရားကျောင်းက ဘုံအဆင့်ဆင့်နှင့်မို့ ကြည့်ကောင်းပါသည်။ ကျောင်းဝန်းထဲမှာ အချင်းလူတစ်ရပ် ကျော်ရှိသည့်မောင်း၊ ဗောဓိညောင်ပင်အောက်တွင် ဘုရားရှင်သီတင်းသုံးနေပုံ ရုပ်တုများရှိသည်။ ဘုံပြသာဒ်အတွင်း နံရံတွင် မြန်မာပြည်မှာကဲ့သို့ ဇာတ်တော်သရုပ်ဖော်ပုံများ တွေ့ရသည်။

ဘုရားကျောင်းကထွက်တော့ khon kaen city museum ကိုရောက်သည်။ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာပြကွက်များ၊ ပစ္စည်းများကို ပြသထား၏။ အချို့ကို ဓာတ်ပုံဖြင့် ပြသထား၏။ ရှေးခေတ်လူနေမှုပုံစံများပြသထားရာ ထိုင်းရှေးရိုးရာနေထိုင်မှုပုံစံများ၊ ကျွဲနွားများဖြင့် လယ်ထွန်နေပုံများ၊ လယ်ယာလုပ်ငန်း အဆင့်ဆင့်လုပ်ကိုင်နေပုံ၊ တရုတ် လက်ဖက်ရည်ကြမ်းပိုင်း စသည်ဖြင့်။

ပြတိုက်မှထွက်တော့ တက္ကသိုလ်ဝင်းထဲရှိ သစ်ခွခြံများကိုလေ့လာရပါသည်။ သူတို့ဆီမှာ tissue culture နည်းပညာတွင်တွင်ကျယ်ကျယ်သုံးနေတာတွေ့ရ၏။ အပွင့်ပုံစံအမျိုးမျိုးနှင့် သစ်ခွပန်းရောင်စုံတွေ့ရသည်။ သဘာဝသစ်ခွပန်းတွေလောက်မလှသော်လည်းဈေးကွက်ကျယ်ပြန့်ပြီးဝင်ငွေကောင်းသောနည်းပညာဖြစ်ရာအတုယူသင့်သည်။

နေ့လယ်သင်တန်းက training management ဘာသာရပ်ပင်ဖြစ်၏။ နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံများကို ပြောပြရင်း ဆွေးနွေးသင်ပြ၏။

ကိုယ်တိုင်စဉ်းစား၊ ကိုယ်တိုင်တွေးခေါ်ရလာတဲ့ စိတ်ကူးတွေကို အချင်းချင်းပြန်လည်ဆွေးနွေး၊ ကိုယ့်အလုပ်နယ်ပယ်မှာ တိုးတက်စေချင်ရင် ဒီလိုလုပ်ဖို့ လိုအပ်ကြောင်း ဆွေးနွေးပို့ချ၏။



သိုက်ဝင်းထွန်း

နိုဝင်ဘာ ၁၃

ဘတ်ငွေလဲလှယ်နေသော သင်တန်းသားနှစ်ဦးကြောင့် ကားအထွက်နောက်ကျ၏။ ကားသုံးစီးလူစုံမှထွက်လေ့ရှိသည်။ လက်ချာခန်းထဲဝင်ကြတော့ ဆရာကရောက်နှင့်နေပြီ။ မနေ့က ဘာသာရပ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆက်ဆွေးနွေး၏။ မြန်မာအဖွဲ့နှင့် ကမ္ဘောဒီးယားအဖွဲ့ ဆွေးနွေးတင်ပြတာနားထောင်ပြီးနောက် သူ့အနေဖြင့် ယနေ့ဘန်ကောက်တွင်ပြုလုပ်မည့် အစည်းအဝေးတက်ရောက်ရန်ရှိသဖြင့် ၁၁ နာရီခန့်တွင် သင်ခန်းစာကိုဖြတ်လိုက်သည်။

ထို့နောက် ဆရာမ Dr-napa limratanaက နေ့လယ်စာထမင်းစားနားကြမလား၊ သင်တန်းဆက်မည်လား မေးတော့ အားလုံးက ဆက်သင်မည်ဆိုသဖြင့် practice in training curriculum design ခေါင်းစဉ်ဖြင့်ဆရာ မွန်းလွဲ ၁ နာရီခွဲမှာ သင်ခန်းစာပြီး၏။ ယနေ့ သင်တန်းစောပြီးသဖြင့် တည်းခိုရာသို့ စောစောပြန်ရောက်ကြသည်။

နိုဝင်ဘာ ၁၄

မနက် ၈ နာရီ မှာ Udonthini သို့ ထွက်ခွာသည်။ အဝေးပြေးကားလမ်းတစ်လျှောက် လောင်စာဆီဖြည့်ရန် ဆိုင်များအဆက်မပြတ်တွေ့မြင်ရသည်။ ဆီဆိုင်များမှာ မီနီမတ်ကက်နှင့် သန့်စင်ခန်းတို့ပါသည်။ ခေါက်ဆွဲပြုတ်လိုစားစရာလည်းရ၏။ ကားမောင်းချိန် တစ်နာရီခွဲအကြာတွင် Udonthini သို့ရောက်သည်။ ဟိုတယ်မှာ ပစ္စည်းတွေပဲထားစေပြီး မတည်းရသေးပါ။ ပြတိုက်သို့ လိုက်ပို့သည်။

ပြတိုက်အဝင်မှာ ဖိနပ်ချွတ်ရ၏။ ဓာတ်ပုံရိုက်လိုလျှင် ပြတိုက်တာဝန်ခံထံ ခွင့်တောင်းရသည်။ မိမိတို့အဖွဲ့ကိုတော့ ဓာတ်ပုံရိုက်ခွင့်ပြုထားသည်။ ညွှန်ကြားရေးမှူးမှာ ပြတိုက်တာဝန်ခံက ထိုင်းလို ရှင်းပြပြီး co-ordinator ကအင်္ဂလိပ်လို ဘာသာပြန်ပေး၏။ ဤပြတိုက်တည်ထောင်ခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၈၀ ကျော်ပြီဖြစ်ကြောင်း၊ သိလိုသည်များကို မေးမြန်းနိုင်ကြောင်း၊ ၎င်းတို့၏ဝန်ထမ်းများက လိုက်လံ ရှင်းလင်းပြသပေးမည်ဟု ဆိုသည်။

ပြတိုက်တွင် ဒိုင်နိုဆော့ခြေရာ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်

ကြွင်း (foot step fossil of dinosor) နိုင်နီဆောကျောက် ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းအစိတ်အပိုင်းများ၊ သမိုင်းမတင်မီ ရှေးဟောင်း လူရုပ်ကြွင်း (human - skeleton fossil at pre-historic period) စသည်ဖြင့်။ တစ်နေရာမှာ ကမ္ဘာ့အရှည်ဆုံး အထည်အလိပ်တစ်ခုတွေ့ရသည်။ ရေးထားသည်က the longest mhi khi of the world တဲ့။ ပြတိုက်ဝန်ထမ်း ကောင်မလေးနှစ်ယောက်ကို မေးတော့ မိခင်မဟုတ်ပါ။ မိုင်ခီ ပါဟုဆိုသည်။ အခြားသိချင်တာတွေ ဆက်မေးသောအခါ သူမတို့က သေချာရှင်းမပြနိုင်။ အားနာပြုံးပြုံးရင်း-

“ I can speak English a little.”ဟု ဆိုသည်။

ပြတိုက်မှာ လှည့်ကြည့်ကြပြီးသောအခါ ပြတိုက် ဝန်ထမ်းများနှင့် သင်တန်းသားများ စုပေါင်းဓာတ်ပုံရိုက် ကြသည်။ ပြတိုက်မှာ နေ့စဉ်ဖွင့်သည်ဟု ရေးထား၏။ ပိတ်ရက်မရှိသဖြင့် ဒီမြို့ကို ရောက်လာသူတိုင်း လေ့လာ လို့ရသည်။

ပြတိုက်မှထွက်တော့ Udonthani Raja bhat University သို့လိုက်ပို့သည်။ တက္ကသိုလ်ဝန်းအတွင်း မြက် ခင်း၊ သစ်ပင်၊ ပန်းပင်များကို ကြည့်ချင့်စဖွယ်ဖြစ်အောင် ထိန်းသိမ်းပြုစုထား၏။

ထို့နောက် ၎င်းမြို့ရှိ Reforestation and Ex- tension Technique Centre -2 သို့ ရောက်ရှိပါသည်။ စင်တာအုပ်ချုပ်သူမှ မိတ်ဆက်ပြီး လုပ်ငန်းဌာနများ အ ကြောင်းကိုရှင်းပြသည်။ ၎င်းကထိုင်းလိုပြောပြီး coordi- nator က အင်္ဂလိပ်လို ဘာသာပြန်ပါသည်။ စင်တာတွင် ဌာနခွဲ(၄)ခု ခွဲထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- (၁) အုပ်ချုပ်မှုဌာနခွဲ(administration section)
- (၂) သစ်တောအုပ်ချုပ်မှု သတင်းဌာန(forest management information)
- (၃) သစ်တောအုပ်ချုပ်မှုနည်းပညာဌာနခွဲ(forest management technique)
- (၄) တိုးချဲ့လေ့ကျင့်ရေးဌာနခွဲ(extension train- ing section)တို့ဖြစ်ပါသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ဂျပန်နိုင်ငံ JICA(Japan Inter- national Co-operation Agency)မှ ကူညီထောက်ပံ့မှုဖြင့် ယခုလို Reforestation and Extension Technique Centre ကြီး(၄)ခုရှိပြီး စင်တာတစ်ခုလျှင် နှစ်စဉ်ပျိုးပင် ၅သန်း ပျိုးထောင်ကာ လိုအပ်သည့်နေရာဒေသများနှင့် ဒေသခံ များသို့ ပြန်လည်ဖြန့်ဖြူးပေးသည်။ စင်တာ(၄)ခု မှ(၅)နှစ် အတွင်း ပျိုးပင်သန်း ၁၀၀ကျော် ဖြန့်ဝေခဲ့ပြီးဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ၎င်းစင်တာများသည် မှော်ဘီ CFDTTC နှင့်

အလားတူပါသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံ၏ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု အခြေအနေမှာ ၁၉၆၁ ခုနှစ်တွင် သစ်တောဧရိယာ၏ ထက်ဝက်ခန့်ပျက် စီးခဲ့ရပြီး တဖြည်းဖြည်း ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းပြုစုလာရာ ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် သစ်တောပျက်စီးမှုသည် ၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့် သာ ရှိတော့သည်ဟုဆို၏။

လူထုသို့ ပညာပေးခြင်းကို mobile unit များဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ကျေးရွာများ၊ စာသင်ကျောင်းများ သို့ပညာပေးခြင်း၊ လက်ကမ်းစာစောင်ဖြန့်ဝေခြင်း၊ ပျိုး ထောင်ခြင်းနှင့် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းလုပ်ငန်းတို့ကို ပညာ ပေးခြင်း၊ သစ်တောပြုစုထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများ ပညာ ပေးခြင်း စသည်ဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ဟု ဆိုပါ သည်။ လျှပ်စစ်နှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့သုံးစွဲနိုင်မှုကလည်း သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးကို အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။

ထို့နောက် ထိုင်းနိုင်ငံသို့(၃)ရက် နောက်ကျပြီးမှ ရောက်လာသည့် တရုတ်သင်တန်းသားအဖွဲ့က ၎င်းတို့၏ country report ကို ရှင်းလင်းပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ လူဦးရေ ၁.၄ ဘီလီယံ၊ အကျယ်အဝန်း စတုရန်းကီလိုမီတာ ၉.၆ သန်း၊ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုမှာ နိုင်ငံဧရိယာ၏ ၁၈.၂ ရာခိုင်နှုန်း၊ ပေါက်ရောက်သောသစ်မျိုးများမှာ pinus species/firspecies/broad leaf species များဖြစ်ကြောင်း တင်ပြသွားသည်။

ညနေ ဟိုတယ်ရောက်တော့ ခေတ္တနားကြပြီး ၅ နာရီခွဲလောက်မှာ ညစာစားဖို့ထွက်ကြသည်။ သွားရင်း Departmental Store သို့ဝင်ရောက်ကြည့်ရှုကြသည်။ ပစ္စည်းတွေက အမျိုးအမည်စုံလင်သည်။ မြေညီထပ်တွင် ရောင်းဖို့ပြထားသည့် ကားများတွေ့သဖြင့် သဘောကျပြီး ဟိုကိုင်ဒီကိုင် စူးစမ်းရာ ဆိုင်မှ အရောင်းစာရေးမလေးက ဈေးနှုန်းကတ်ပြားလေး ယူလာပေး၏။ ဈေးနှုန်းက တိုယို တာ Double Cab ၂၀၀၇ ထုတ် အသစ်စက်စက်ကို ဘတ် ၆ သိန်းဖြစ်ရာ ထိုစဉ်ဘတ်ဈေးနှုန်းဖြင့် မြန်မာငွေ သိန်း ၂၄၀ ကျပ်၊ Hilus Sru ၂၀၀၇ ထုတ် အသစ်စက် စက်ကို ဘတ် ၁ သန်း၊ ထိုစဉ်ဘတ်ဈေးနှုန်းဖြင့် မြန်မာ ငွေသိန်း ၄၀၀ကျပ်ဈေးရှိပါသည်။ ကောင်မလေးက ကား ၏ အရည်အသွေး၊ ကားကောင်းပုံတို့ကို ရှင်းလင်းပြော ပြရင်း လျှော့ပေးနိုင်သည့်အကြောင်းပြောနေ၏။ ကျွန်တော် တို့လည်း သူမပြောတာ နားထောင်ပြီးနောက် ကျေးဇူးတင် စကားဆိုကာ ကားတွေအနားကခွာခဲ့ကြသည်။ ဤလို နောက်ဆုံးပေါ် ကားမျိုးဝယ်နိုင်သည်ဟု အထင်ခံရသည့် အတွက် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့မှာ နှစ်ထောင်းအားရဖြစ်လျက် ကျေနပ်ဝမ်းမြောက်နေကြသည်။

နိုဝင်ဘာ ၁၅

ယနေ့ REC 2 မှာ tree improvement ဘာသာရပ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး Mr. Prapan Pukittiyaka က ဆွေးနွေးပို့ချသည်။ ၎င်းတို့၏ သုတေသနဌာနမှ ယူကလစ်ကို tree improvement အဖြစ် မျိုးကောင်းမျိုးသန့် ပြုစုပျိုးထောင်ရာ ရရှိသောမျိုးကိုမြေချစိုက်ပျိုးလျှင်အသက်တစ်နှစ်သားကို အမြင့်ဘယ်လောက်ရှိမယ်ထင်သလဲဟု မေးပြောပြောတော့တစ်ယောက်က ၁၀ ပေဟု ဖြေလိုက်၏။

ဆရာကပြုံးလျက် 'တစ်နှစ်သားကို အမြင့် ၁၀ မီတာအထိကြီးတယ်' ဆလိုက်ဓာတ်ပုံထဲမှာ မြင်ရသည်မှာ လုံးပတ်သည် အပင်အမြင့်နှင့် လျော်ညီစွာကြီးထွားကြောင်းတွေ့ရ၏။

ထို့နောက် သစ်စေ့စုဆောင်းခြင်း seed collection ကို ပို့ချ၏။ သစ်စေ့စုဆောင်းရာတွင် ဝန်ထမ်းသည် အလုပ်သမားနှင့်အတူသွား၏။ အပင်၏ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကောင်းမွန်မှု tree form ကို ကြည့်၏။ အပင်ပေါ်တက်ပြီး ရင့်မှည့်သော မျိုးစေ့များကို ရွေးချယ်စုဆောင်း၏။ လက်တွေ့သရုပ်ပြပါသည်။

အပင်ပေါ်တက်သည့် အထောက်အကူပစ္စည်းများမှာ ဖနောင့်၊ ခြေသလုံးများကို စွပ်၍စီးရသည်။ ဖနောင့်တွင် ဓားပုံသံချွန်ပါသောစွပ်ဖိနပ်၊ ခါးနှင့်အောက်ပိုင်းကို စွပ်၍ စီးရသောအစွပ်နှင့် သစ်ပင်တက်ရာတွင် သုံးရသော ကြိုးများ၊ အဆင်းတွင်သုံးရသောကြိုးများနှင့် လက်တွေ့သရုပ်ပြပါသည်။ ၎င်းကြိုး၏ခံနိုင်ရည်အားမှာ တစ်တန်ဟုဆို၏။ ၎င်းသစ်ပင်တက်ပစ္စည်းများမှာ JICA မှထောက်ပံ့ပေးသည်။ သင်တန်းသားတစ်ယောက်က အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများမပါလည်း တက်လို့ရတာပဲမို့လားဆိုတော့ လူအတွက်စိတ်မချရ၊ အချိန်လည်း ပိုကြာမည်ဟုဆိုသည်။

ပစ္စည်းများက အသုံးတည့်ပါသည်။ သစ်ပင်၏ ကိုင်းအစွန်အဖျားအထိ သွားနိုင်သည်။ ထို့နောက် တစ်ယောက်စီကို လက်တွေ့စမ်းသပ်လေ့ကျင့်စေ၏။ တစ်ယောက်တစ်လှည့် ကြိုးစားကြရာ အပေါ်ရောက်သူလည်း ရှိ၊ တက်မရသူလည်း အများအပြား။ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးသော သင်တန်းသားများအတွက် သစ်ပင်တက်ဖို့ခက်ခဲကြသည်။ လူကောင်သေးသော ဗီယက်နမ်သင်တန်းသား လမ်ငုရင်တီရန်က သူ့အတွက် သစ်ပင်တက်ရတာလွယ်ကူကြောင်း ပြောဆိုရယ်မောရင်းတက်ပြသည်။

ညနေ ၃နာရီခန့်တွင် သင်တန်းပြီးဆုံးသဖြင့် ထိုင်းနှင့်လာအိုနယ်စပ် Nong Khai မြို့သို့ လိုက်ပို့၏။ Udonthani မှ Nong Khai မြို့သို့ တစ်နာရီခန့်သာကြာ

သည်။ လမ်းကောင်းတော့ခရီးတွင်၏။ ညနေ ၅ နာရီတွင် ပြန်ဆုံရန်မှာကြားပြီးနောက် ကားသုံးစီးမှလူစုခွဲကြသည်။ ကားရပ်သည်မှာ မဲခေါင်မြစ်ကမ်းနံဘေးတစ်နေရာဖြစ်၏။ နာမည်ကြီးလှသောမဲခေါင်မြစ်သည် ဆောင်းရာသီဖြစ်သော်လည်း ရောဝတီမြစ်၊ ချင်းတွင်းမြစ်လို ရေကကြည်လင်မနေ။ ကော်ဖီရောင်ဖြစ်နေသည်။ ရောဝတီ၊ ချင်းတွင်းတို့၏ မိုးရာသီရေအရောင်ကပင် ကြည်လင်သေးသည်။ ဆောင်းနဲ့နွေဆိုရင်တော့ မှန်လိုကြည်လင်နေတာမျိုးဖြစ်သည်။ ဒါကြောင့်မို့ မြန်မာပြည်ရောက်တဲ့ နိုင်ငံခြားသားများက ရောဝတီအပါအဝင် မြစ်တွေ ချောင်းတွေ ကြည်လင်နေတာမျိုးကို အလွန်နှစ်သက်ကြသည်။ ခရီးသွားလုပ်ငန်း ယခုထက်ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ကောင်းသည်။ ကျွန်တော်တို့လည်းမဲခေါင်မြစ်ကမ်းနဖူးတွင် ဓာတ်ပုံရိုက်ကြ၏။ ထို့နောက် မြို့ထဲလည်ကြသည်။ လမ်းဘေးကြက်ကင်ဆိုင် တစ်ဆိုင်တွင် ကြက်အကောင်လိုက်ကို တံစို့နှင့်ထိုးထားပြီး တံစို့ ၅ တန်းသည် မော်တာဖြင့်လည်၏။ အောက်က မီးသွေးရဲရဲပေါ်ဝယ် တံစို့ထိုးထားသော ကြက်ကင်နီရဲရဲများက စားချင်စရာ။ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ကြက်မွေးမြူခြင်းနှင့် ပြည်ပသို့ ကြက်သားထုတ်လုပ် တင်ပို့ခြင်း ဈေးကွက်က ကျယ်ပြန့်နေသည်မှာ ကြာပြီဖြစ်၏။ ဒေသခံများကိုပင် အခြေခံထားပြီး အရင်းအနှီးအတွက် သက်ဆိုင်ရာဘဏ်နှင့် ချိတ်ဆက်ပေးထားသည်။ ဒေသခံက မြေနေရာနှင့် လုပ်အားသာလိုသည်။ ကြက်ပေါက်ပို့သည်မှစလို့ လိုအပ်သော ကာကွယ်ဆေးပို့ခြင်း၊ အရွယ်ရောက်လို့ ကြက်/ကြက်ဥလာသိမ်းသည်အထိ ကုမ္ပဏီများက ဆောင်ရွက်သွားသည်။ ဆိုင်ကယ်ရောင်းသည့်ဆိုင်များ၊ ကားရောင်းသည့်ဆိုင်များ အတော်များများတွေ့ရ၏။ နှစ်ထပ်ပါသည့် transfer ကားကြီးများပေါ်တွင် ရောင်စုံကားသစ်များကို ကားစက်ရုံများမှ သယ်လာတာ မကြာခဏတွေ့ရ၏။ မြေကျယ်ဝန်းကျယ်တွင် ရာချီသောတစ်ပတ်ရစ်ကားမျိုးစုံကို မီးခြစ်ပုံးလေးတွေလိုစီလျက် ဈေးနှုန်းကပ်ပြီးရောင်းကြ၏။ အရုပ်ကားလေးများ တန်းစီထားသလိုပင်။ အမိုးတွေ ဘာတွေလည်း လုပ်မထားပါ။ ဒါကဖြတ်သွားသည့် မြို့တိုင်းလိုလိုမှာ မြင်တွေ့ရသည့်မြင်ကွင်းမျိုးဖြစ်၏။ ဟိုလျှောက်သည်လျှောက်နှင့်ခြေညောင်းတော့ စုရပ်ရုံရာပြန်ခဲ့ကြ၏။ ကမ်းနားလမ်းတစ်လျှောက်တွင် သင်ရပ်သန့်ရှင်းသော စားသောက်ဆိုင်များတွေ့ရပြီး စီးပွားဖြစ်ပုံရ၏။ နိုင်ငံခြားသားအတော်များများတွေ့ရသည်။ ဒါကလည်း မြို့တိုင်းလိုလိုမှာ တွေ့ရတာမျိုးဖြစ်သည်။ Nong Khai မှ လာအိုသို့ကူးသည့် တံတားတစ်စင်းကို

လည်းလှမ်းမြင်ရပါသည်။ သင်တန်းသားထဲမှ လာအိုနိုင်ငံ သား ဘောင်သန်စတီ နှင့်တွေ့တော့ မဲခေါင်မြစ်ကိုပြပြီး ‘ဟေ့ မဲခေါင်မြစ် ဟိုဘက်ကမ်းက မင်းတို့ နိုင်ငံနော်’ ‘အေး ဟုတ်တယ် မင်းတို့နိုင်ငံနဲ့နီးတော့ မင်း အိမ်ကို ဒီကပြန်မယ်ဆိုရင် နီးတာပေါ့’ ‘မနီးဘူး၊ ငါနေတဲ့မြို့က ဝေးတယ်၊ မဲခေါင်မြစ် ဟိုဘက်ကမ်းက ရွာကလေးက’ ‘ဘယ်လိုခေါ်သလဲ’

‘ယွန်ကျန်းရွာ’

ညနေ ၅ နာရီမှာ ၎င်းနေရာမှ ပြန်ထွက်လာကြ ၏။ ကားကတစ်နေရာတွင်ရပ်သဖြင့် ဆင်းကြသည်။ co- ordanitor မှ ရှင်းပြ၏။ ဒီနေရာက ထိုင်းနိုင်ငံ Udon- thani နဲ့ လာအိုနိုင်ငံ ဗီယန်ကျင်းနယ်ခြားဟု ဆို၏။ ၎င်း နေရာတွင် ဂိတ်တစ်ခုရှိပြီး တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် အဝင်အ ထွက်ကို တင်းကျပ်စွာ စစ်ဆေးနေပုံမျိုးတော့မတွေ့ရ။ အမှတ်တရ ဓာတ်ပုံရိုက်ကြသည်။ ထိုနေ့က ည ၇ နာရီခန့် မှာ ဟိုတယ်ပြန်ရောက်၏။

နိုဝင်ဘာ ၁၆

ယနေ့ nursery technique ကို Mr-Sumet ကပို့ချ၏။ ပျိုးဥယျာဉ်တစ်ခုတည်ထောင်ရာတွင် သစ်စေ့ များသိုလှောင်ပုံ၊ treatment ပေးပုံ၊ ပျိုးထောင်ပုံ၊ ပျိုးပင် ကူးပုံ၊ sorting/ grading/root-pruning လုပ်ပုံ၊ ပျိုးပင်၏ အသက်အရွယ်အလိုက် စိုက်ပျိုးမည့်နေရာသို့ ပို့ပုံတို့ကို ရှင်းပြပါသည်။ ပျိုးပင်တစ်ပင်ကို အမြစ်၊ ပင်စည်၊ အရွက် အသေးစိတ် သုတေသနပြု၏။ ပျိုးပင်တစ်ပင်ကို စိုက်ရန် အချိန်နှင့် မသင့်ကို electricity conductivity ကိရိယာဖြင့် တိုင်းတာဆောင်ရွက်၏။ မျိုးစေ့များကို ရေခဲခန်းဖြင့် treat- ment ပေးရာတွင်လည်း အပူချိန်ဒီဂရီပြမီးဖိုများကို သုံး သည်။ စင်တာမှ ပျိုးပင် တစ်နှစ် ၅ သန်းဖြန့်ရာတွင်လည်း လိုအပ်သည့် ဝန်ထမ်းအင်အားနှင့် ယာဉ်ယန္တရား ပြည့်စုံ သည်ဟုဆို၏။ မြေစပ်ရာတွင်လည်း စနစ်ကျသည်။ အုန်း ဆံဖတ် (coconut husk) ကြိတ်မှုန့်များ၊ စပါးခွံများ၊ EM အသုံးပြုသဘာဝမြေဩဇာများ၊ သဘာဝတောမှ top soil များ၊ ပြာများကို အချိုးကျရောစပ်အသုံးပြုသည်ဟု ဆို သည်။ စပ်မြေကို pot tube မှာထည့်၊ ပျိုးပင်ကူး၊ စိုက် ပျိုးချိန်မှာ pot tube ပါတဲ့ tray အတိုင်းသယ်၊ အပင်ကို ကိုင်ဆွဲထုတ်သည်နှင့် earth ball ပါလာပြီး စိုက်ရုံသာ။ pot tube /tray များကိုပြန်သုံးမည်။ ဤနေရာတွင်လည်း မြေစပ်ပုံ၊ ပျိုးကူးပုံတို့ကို လက်တွေ့လုပ်ကိုင်စေသည်။ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျလုပ်ကိုင်သည့် အလေ့အထကို ရရှိစေ လိုခြင်းဖြစ်သည်။ ပျိုးဥယျာဉ်တွင် ရေဖြန့်ဝေသည့် water

distribution system ပြည့်စုံကောင်းမွန်သည်။ ဒေသခံ များကို ၎င်းတို့၏ လက်ဝယ်ရှိသော မြေယာပေါ်တွင် သစ်တောပင်များ စိုက်လိုပါက ပျိုးပင်များကို ၅ နှစ်စာ အခမဲ့ ထောက်ပံ့ပေးသည်။ သီးနှံများဖြင့် ရောနှောစိုက်ပျိုး နိုင်သည်။ ၎င်းတို့၏ သဘောအတိုင်းခုတ်၍ ရောင်းခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်းများကို လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ သစ်တောသစ်ပင်များ တိုးပွားအောင် စည်းရုံး ဆောင်ရွက် ခြင်းနည်းလမ်းဖြစ်ပြီး အောင်မြင်သည်ဟုဆိုသည်။ ပျိုး ဥယျာဉ်လုပ်ငန်းတွင် လုပ်သားအသုံးပြုမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဆွေးနွေးရင်း Mr-Sumet က သစ်တောစိုက်ခင်းများ တည်ထောင်ခြင်း၊ ပြုစုထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများအကြောင်း ရောက်သွားရာ ‘အင်း... ဂျပန်မှာတော့ လုပ်သားခဈေးကြီး တဲ့အတွက် သင်းသတ်တာလည်း မလုပ်နိုင်ဘူး၊ သစ်ပင် ခုတ်ပြီးသုံးတာ၊ ရောင်းတာလည်း မလုပ်နိုင်ဘူး၊ ပြည်ပက ဝယ်သုံးတာက ဈေးသက်သာတဲ့အတွက် ပြည်ပကပဲ ဝယ် သုံးတော့ သစ်တောတွေရဲ့ forest cover ဟာ ၉၇ ဖြစ် နေတာလို့ဆိုတယ်’ဟုပြောသည်။ ပျိုးဥယျာဉ်ကိုလေ့လာကြ ရင်း တစ်နေရာတွင် တိုင်/မျော တို့ဖြင့်ဆောက်ထားသော သပ်ရပ်သည့် သစ်လုံးအိမ်လေးကို တွေ့ရသည်။ ဆောက် လုပ်ထားပုံလှပ၏။

‘ကျွန်းပင်ကျပ်တိုင်တွေ အသုံးပြုပြီး ဆောက်ထား တာမဟုတ်လား’ဟု ကျွန်တော်မေးတော့- ‘ဟုတ်တယ်၊ ၁၀ နှစ်သားကျွန်းစိုက်ခင်းကို ပင်ကျပ်နုတ်ရာကရတဲ့ မျော တွေ/တိုင်တွေကိုသုံးထားတာ’ ဟုဖြေသည်။

တစ်အိမ်လုံးကို တိုင်/မျောအသုံးပြုထားသည့် အ ပြင် အိမ်ထဲတွင်ရှိသောဆက်တီများအပါအဝင် ပြသထား သည့် အိမ်သုံးပစ္စည်းများမှာ ၎င်းကျွန်းပင်ကျပ် လုံး/ခွဲသား များဖြင့် ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

‘ဒီအိမ်လေး ဘယ်လောက်တန်သလဲ’မေးတော့- ‘အမေရိကန်ဒေါ်လာ တစ်သောင်းသုံးထောင်တန်တယ်’ ဟုဆိုသည်။

ပျိုးဥယျာဉ်လေ့လာရေးပြီးတော့ REC နှင့်ကပ် လျက် ကျောင်းဝန်းအတွင်းရှိ ဘောလုံးကွင်း၌ သင်တန်း သားများကတစ်ဖက် ဆရာနှင့် coordinator တွေက တစ် ဖက် ဘောလုံးအပျော်ကန်ကြသည်။ ညနေ ၆နာရီလောက် မှာ ဘောလုံးပွဲပြီးတော့ တည်းခိုရာပြန်ကြသည်။ ရောက်ခဲ့ သည့်မြို့တိုင်း လမ်းပေါ်လမ်းဘေးအမှိုက်မရှိပါ။ လူတွေ စည်းကမ်းလိုက်နာကြတာ၊ အမှိုက်သိမ်းစနစ် ကောင်းမွန် တာတွေ့ရသည်။

ယခင်လမှအဆက် =>



အထက်ပါအခြေအနေများအရ သစ်တောကဏ္ဍသည် ကမ္ဘာ့ကာဗွန် သံသရာအတွင်း ကာဗွန်လှည့်ပတ်မှုကို ထိန်းသိမ်းပေးနိုင်မည့် အားအထားရဆုံး ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ပေသည်။ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှု (Forest Management) ဟု သောစကားသည် သစ်တောများအတွင်းမှ သစ်နှင့်အခြားသစ်တောထွက်ပစ္စည်း များထုတ်လုပ်ခြင်း၊ သစ်တောပြုစုထိန်းသိမ်းခြင်း ဟူသောလုပ်ငန်းများအားလုံး အကျုံးဝင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာဒေသအသီးသီး၊ နိုင်ငံအသီးသီးတို့သည် မိမိတို့ဒေသအလိုက်၊ နိုင်ငံအလိုက် သစ်တောများ စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲမှုကြောင့် ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လျက်ရှိပြီး ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင်မူ ရန်ပုံငွေလုံလောက်စွာ မရှိခြင်း၊ စီးပွားရေးအတွက် သစ်ထုတ်ယူမှုများပြားခြင်း၊ ကျေးလက်ဒေသပြည်သူ များ၏ ထင်း၊ လောင်စာထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းစသည့် အကြောင်းအရာများကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးနေကွေးလျက်ရှိကြောင်း ကမ္ဘာစားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့မှထုတ်ပြန်ခဲ့ကြသည်။ သစ်တော ဖုံးလွှမ်းမှုဧရိယာအနေဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် စုစုပေါင်းနိုင်ငံဧရိယာ၏ (၂၇%) ရှိပြီး ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် (၁၆%) ရှိသဖြင့် များစွာကွာခြားမှုမရှိသော်လည်း တစ်ဦးချင်း အသားတင်ထုတ်လုပ်မှုနှင့်တွက်ချက်ပါက ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် (၁.၁)ဟက်တာရှိပြီး ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် (၀.၅)ဟက်တာသာရှိသဖြင့် များစွာ ကွာခြားလျက်ရှိသည်။

ကမ္ဘာ့သစ်တောများ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး တည်တံ့နေစေရေးဦးတည် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကမ္ဘာ့သစ်နှင့်သစ်တောထွက်ပစ္စည်း သုံးစွဲမှုသည်လည်း အရေး ပါသောအချက်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့သစ်လုံး ကုန်ကြမ်းထုတ်ယူသုံးစွဲမှုသည် (၁၉၆၃) ခုနှစ်တွင် ကုမဗိတာ သန်းပေါင်း (၁၉၀၀)ရှိခဲ့ရာမှ (၁၉၉၁)ခုနှစ်တွင် ကုမဗိတာ (၃၄၂၉) သန်းအထိ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ (၂၀၀၄)ခုနှစ်တွင် ကုမဗိတာ(၅၀၀၀) သန်းကျော်အထိမြင့်တက်လာခဲ့သည်။ အဆိုပါ ပမာဏတွင် ထင်းလောင်စာနှင့် မီးသွေးအတွက် သုံးစွဲမှုပမာဏသည် အဓိကကျသောအစိတ်အပိုင်းဖြစ်ရာ ဖွံ့ဖြိုး ဆဲနိုင်ငံများတွင် စုစုပေါင်းသုံးစွဲမှု၏ (၈၀%) သည် ထင်းနှင့် မီးသွေးအတွက် ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းကြောင့် သိရှိရသည်။ ကမ္ဘာ့သစ်လုံးသုံးစွဲမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကမ္ဘာ စားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့က ခန့်မှန်းခဲ့ရာ စက်မှုကုန်ကြမ်းသုံးစွဲမှုသည် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် တွင် ကုမဗိတာ (၁၅၉၉) သန်းရှိရာမှ (၂၀၁၀) ပြည့်နှစ်တွင် ကုမဗိတာ (၂၆၇၄) သန်းသို့လည်းကောင်း၊ ထင်း နှင့် မီးသွေးလောင်စာအတွက် သစ်လုံး သုံးစွဲမှုသည်

(၁၉၉၀) ပြည့်နှစ်တွင် ကုမဗိတာ (၁၈၃၀) သန်းရှိရာမှ ၂၀၁၀ ပြည့် နှစ် တွင် ကုမဗိတာ (၂၃၉၅) သန်းသို့ လည်းကောင်း တိုးမြှင့်ရောက်ရှိသွား မည်ဖြစ်ကြောင်းသိရသည်။ ယင်း ခန့် မှန်းချက်အရ စုစုပေါင်းသစ်လုံး သုံး စွဲမှုသည် (၂၀၁၀)ပြည့်နှစ်တွင် ကုမဗိ တာ (၅၀၆၉)သန်းဖြစ်ရာ လက်ရှိအခြေ အနေမှာ မူလခန့်မှန်းချက်ထက် များ စွာ ပိုမိုလျက်ရှိကြောင်း စိတ်မချမ်းမြေ့ ဖွယ်ရာတွေ့ရှိရသည်။

ကမ္ဘာ့သစ်တောများ ရေရှည် တည်တံ့ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး သည် မြေကမ္ဘာ့ရေရှည်တည်တံ့ရေး၊ လူသားအပါအဝင် သက်ရှိလောက၊ အ ပင်လောကရှင်သန်ရပ်တည်ရေးတို့နှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်ပတ်သက်နေသည် မှာအငြင်းပွားဖွယ်ရာမဟုတ်တော့ချေ။ ဤအချက်ကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးက လက်ခံလာခဲ့ပြီးနောက် သစ်တောများ ရေရှည်တည်တံ့ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေ စေရန် စနစ်ကျသောစီမံခန့်ခွဲမှုများ ကိုဖော်ဆောင်လာကြသည်။ ထိုသို့ စီမံ ခန့်ခွဲရေးကိုလည်း တွန်းအားပေးလှုံ့ ဆော်လာကြသည်။ (၁၉၉၅)ခုနှစ်၊ ဘရာဇီးနိုင်ငံ ရီယိုဒီဂျနေရီမြို့တွင်ကျင်း ပခဲ့သော မြေကမ္ဘာ့ထိပ်သီးညီလာခံ (Earth Summit) နောက်ပိုင်းတွင် ထာဝစဉ်တည်တံ့စေသော သစ်တော စီမံခန့်ခွဲမှု(Sustainable Forest Man- agement) စနစ်များသက်ဝင်လှုပ်ရှား လာခဲ့သည်။ သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုများ သည် သစ်တောများ ရေရှည်တည်တံ့ စေရေးအတွက် ပြည်သူလူထု၏ ပူး ပေါင်းပါဝင်မှုနှင့်အတူ စီးပွားရေး၊ လူမှု ရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မထိခိုက်စေဘဲ ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု အကြမ်းအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသည်။

သစ်တောများ စီမံခန့်ခွဲမှု သည်ထာဝစဉ်တည်တံ့သောသစ်တော စီမံ ခန့်ခွဲ စနစ် ဟုတ်မဟုတ်ကို

ဈေးကွက်ကဆုံးဖြတ်မည် ဖြစ်သည်။

ရေရှည်တည်တံ့စေရန် စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲခြင်း မရှိသော သစ်တောများမှထုတ်ယူသည့် သစ်နှင့်သစ်တော ထွက်ပစ္စည်းများကို ဈေးကွက်မှ လက်ခံမည်မဟုတ်တော့ ချေ။ ထိုအစီအစဉ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် သစ် ထောက်ခံချက်ပြုရေးအစီအမံများ(Timber Certification Scheme) ချမှတ်လာကြသည်။ သစ်ထောက်ခံချက်ပြုရေး လုပ်ငန်းသည် အစိုးရကဖြစ်စေ၊ အခြားနိုင်ငံတကာအဖွဲ့ အစည်းကဖြစ်စေ မဖြစ်မနေလုပ်ဆောင်ရန်တိုက်တွန်းသည့် (Mandatory)မဟုတ်။ လုပ်လိုမှလုပ်ရသော(Voluntary) လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အပိုင်းနှစ်ပိုင်းပါ ဝင်သည်။ တစ်ပိုင်းမှာ သစ်တောပြုစုထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ထုတ် လုပ်ခြင်းတို့နှင့်ဆိုင်သော သစ်တောစီမံခန့်ခွဲမှုဖြစ်သည်။ နောက်တစ်ပိုင်းမှာ သစ်တောအတွင်းမှစ၍ သစ်နှင့်သစ် ထွက်ကုန်ပစ္စည်းသုံးစွဲသူ လက်ဝယ်အထိ နောက်ကြောင်း ပြန် စိစစ်နိုင်သော ပိုင်ဆိုင်မှုအလွှဲအပြောင်းစနစ် (Chain-of-Custody) ဖြစ်သည်။

သစ်ထောက်ခံချက်ပြုရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှာ များစွာ ကျယ်ပြန့်သည့်အတွက် အသေးစိတ်ဆွေးနွေးတင်ပြရန် မ လွယ်ပေ။ အကြမ်းအားဖြင့်ဆိုလျှင် သစ်တောစီမံခန့်ခွဲသူ များ၊ သစ်နှင့်သစ်ထွက်ပစ္စည်း ရောင်းဝယ်သူများသည် ထောက်ခံချက်ရှိရမည်။ ယင်းထောက်ခံချက်အရ သစ်တော များသည် ထာဝစဉ်တည်တံ့စေရန် စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲ ထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ သစ်ထွက်ပစ္စည်းများသည်လည်း ထာဝစဉ်တည်တံ့စေရန် စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲထားသော သစ်တောများမှ ထုတ်ယူခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဝယ်ယူသုံးစွဲသူ များက သိနိုင်သည်။ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်အတွင်းမှ ဝယ်ယူသုံး စွဲသူများကလည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို အစွမ်းရှိသလောက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့်သဘောဖြင့် ဈေးနှုန်းအနည်းငယ်ကြီးမြင့်စေကာမူ ထောက်ခံချက်ရှိသော ပစ္စည်းများကို ဝယ်ယူသုံးစွဲကြမည်။ ထောက်ခံချက်မရှိသော ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူသုံးစွဲခြင်းပြုကြမည် မဟုတ်တော့ချေ။ ယခုအခါ အထက်ပါအယူအဆနှင့်အညီအကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်လာသော သစ်ထောက်ခံချက်ပြုရေးလုပ် ငန်းစဉ်များ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် တိုးပွားလာခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ထိုသို့ သဘာဝသစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုဧရိယာ စနစ် တကျထိန်းသိမ်းသည့်နည်းတူ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုဧရိယာ တိုးမြှင့်ပြီး ထင်းနှင့်မီးသွေးလောင်စာသုံးစွဲမှုကိုအထောက် အကူပြုစေရန် သစ်တောစိုက်ခင်းများထူထောင်ခြင်းကို လည်း အလေးထားလုပ်ကိုင်လာကြသည်။ ယခုအခါ နိုင်ငံ အသီးသီးတွင် သစ်တောစိုက်ခင်းများ ထူထောင်လုပ်ကိုင်

လျက်ရှိရာ ထင်းလောင်စာအတွက်သာမက စက်မှုလုပ်ငန်း သုံးကုန်ကြမ်းများကိုပင် ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်သည့်အခြေအနေ များပေါ်ပေါက်လာနေပြီဖြစ်သည်။ သစ်တောစိုက်ခင်းများ ကို သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု ယုတ်လျော့နေသော တောပျက် များ ပလပ်မြေများ၊ တောင်ခေါင်းတုံးများတွင်ထူထောင်ခြင်း၊ လက်ရှိသစ်ထုတ်လုပ်နေသော သစ်တောများအတွင်း ခုတ် လှဲပြီး ဧရိယာများတွင် အစားထိုးဖြည့်စွက်ခြင်း စသည်ဖြင့် စနစ်တကျလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြသည်။ မည်သို့ ပင်ဖြစ်စေ၊ ကမ္ဘာကြီးပူနှေးလာမှုကိုလျော့ကျစေရန် သစ်ပင် သစ်တောများ အရေအတွက်ပမာဏ များနိုင်သမျှ များလာ ရမည်ဖြစ်ရာ သစ်တောစိုက်ခင်းများ ထူထောင်ခြင်းသည် အထိရောက်ဆုံးနည်းလမ်းအဖြစ် တွေ့မြင်နိုင်လေသည်။

သစ်ပင် သစ်တောများအပေါ် ထိခိုက်မှုအလျော့ နည်းဆုံးဖြစ်စေရန် လူသားတို့ဆောင်ရွက်ရမည့် ဒုတိယ အချက်မှာ သစ်အသုံးပြုပုံစံ (Pattern of Wood Con- sumption)ကို ပြောင်းလဲရေးပင်ဖြစ်သည်။ သစ်ကို လိုအပ် သည့်ပမာဏထက် ပိုမိုမသုံးစွဲရေး၊ အလေအလွင့်အနည်း ဆုံး ထုတ်လုပ်ရေး၊ ထွက်ရှိလာသောအလေအလွင့်များကို ထိရောက်စွာအသုံးချရေးတို့ကို ခေတ်မီနည်းပညာများဖြင့် ပေါင်းစပ်၍ စိတ်ကောင်းစေတနာကောင်းဖြင့် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်နိုင် ရေးအတွက် အရေးကြီးဆုံးလိုအပ်ချက်မှ အမျိုးသားအ ဆင့်၊ ဒေသအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်အလိုက် တိကျ သော စံချိန်စံညွှန်း (Standard)များ သတ်မှတ်ရေးပင်ဖြစ် သည်။ အမျိုးသားအဆင့် (National Standard)များမှာ အခြေခံအကျဆုံးနှင့် အရေးပါဆုံးဖြစ်သည်။ အဆိုပါစံ သတ်မှတ်ချက်များအတိုင်း ထုတ်လုပ်သုံးစွဲခြင်းဖြင့် သစ်နှင့် သစ်ထွက်ပစ္စည်းများကို အမှန်တကယ်လိုအပ်ချက် အ တိုင်းဖြစ်စေရန် စနစ်တကျထိန်းသိမ်းပြီး သစ်တောများ မှ ထုတ်ယူနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့်ဆိုပါမူ သစ်တောသယံဇာတများသည် စီးပွားရေးအတွက်သာမက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအတွက်ပါ အရေးပါ လျက်ရှိရာ ငွေကြေးဥစ္စာတတ်နိုင်တိုင်း လိုအပ်သည်ထက် ပိုမိုသုံးစွဲရန် မသင့်ချေ။ ထိုသို့ မသုံးစွဲစေလိုသဖြင့် စံနှုန်း ဖြင့် ကန့်သတ်ထိန်းသိမ်းရခြင်းဖြစ်လေသည်။ ထို့အပြင် ဒေသထွက်နှင့် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်များတွင် ဆက်သွယ် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုပြုရာ၌ အဆင်ပြေ လွယ်ကူချော မွ့စေရန်လည်း ပါဝင်ပါသည်။ ယခုအခါ အာဆီယံ အဖွဲ့ ဝင်နိုင်ငံများအတွင်း အရည်အသွေးနှင့် စံချိန်စံညွှန်းဆိုင် ရာကိစ္စများ ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ရန် အတိုင်ပင်ခံ ကော်မတီ (ASEAN Consultative Committee for

Standard and Quality)ကို ဖွဲ့စည်းထားရှိပြီး ဖြစ်သည်။ ယင်းကော်မတီသည် ပထမအဆင့်အနေဖြင့် ထုတ်ကုန် ကဏ္ဍ (၁၁)ရပ်ကို ဦးစားပေး ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိ ရာ သစ်အခြေခံပစ္စည်း (Wood Based Product Sector) သည် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ကမ္ဘာ့သစ်တောများအပေါ် ထိခိုက်မှုများကို အတတ်နိုင်ဆုံးလျော့ချစေရန် စီမံဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် နည်းတူ အခြားကဏ္ဍများအနေဖြင့်လည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်စေမည့်ပစ္စည်းများ၊ နည်းပညာများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန် ကြိုးစားလျက်ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍသည် နိုင်ငံတိုင်း၏ စီးပွားရေး လှူမှုရေးကိစ္စအားလုံးအတွက် အရေးပါသကဲ့သို့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်ပျက်ယွင်းစေသော ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု၊ အသံဆူညံမှု စသည်ကိစ္စရပ်များ အားလုံးအတွက် အရေးပါသကဲ့သို့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်ပျက်ယွင်းစေသော ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု၊ အသံဆူညံမှုစသည်ကိစ္စရပ်များနှင့်လည်းဆက်နွယ်လျက်ရှိသည်။ ကမ္ဘာ့ထိပ်သီးကားထုတ်လုပ်မှုကုမ္ပဏီများအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို မထိခိုက်စေသော မော်တော်ကားများ (Green mobiles) ထုတ်လုပ်ရေးသည် အရေးပါသော စိန်ခေါ်မှုဖြစ်လာချေပြီ။ မော်တော်ကားကုမ္ပဏီအသီးသီးသည် အနာဂတ်တွင် ဘက်ထရီ၊ ဟိုက်ဒြိုဂျင်ဓာတ်ခဲနှင့် နေစွမ်းအင်သုံး လျှပ်စစ်ကားများ ထုတ်လုပ်သွားရန် အစီအစဉ်များ ချမှတ်ချက်ရှိသည်။ ထို့အတူ လူသုံး ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုး၊ ဓာတုပစ္စည်းအမျိုးမျိုး၊ သတ္တုတူးဖော် ထုတ်လုပ်ရေးအိုးအိမ်ဆောက်လုပ်ရေးစသည်ဖြင့် စီးပွားရေး ကဏ္ဍအသီးသီးမှ ထုတ်လုပ်သူများသည် ဖန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှုလျော့နည်းရေး၊ လုံးဝပျောက်ရေးတို့ကို ဦးတည်လုပ်ကိုင်လာကြပြီဖြစ်သည်။ မိခင်မြေကမ္ဘာအတွက် အားတက်စရာကိစ္စရပ်များ ဖြစ်ပေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံသည် သစ်တောများကို ဘိုးဘွားအစဉ်အဆက် ပိုင်ဆိုင်ခဲ့ကြပြီး ရှေးနှစ်ပေါင်း (၁၅၀) ကျော်ခန့်မှစ၍ စနစ်တကျ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လာခဲ့သည်။ ယနေ့အချိန်အထိ နိုင်ငံဧရိယာ၏ (၅၀%) ခန့်ကို သစ်တောများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းနေဆဲဖြစ်သည်။ သစ်ထုတ်လုပ်ယူသုံးစွဲမှုအနေဖြင့် အစဉ်အဆက် လက်ခံကျင့်သုံးလာခဲ့သည်။ မြန်မာ့ရွေးချယ်ခတ်လှဲမှုစနစ် (Myanmar Selection System) အရ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ သစ်ထုတ်ယူသုံးစွဲရာတွင်ရှိပြီး သယံဇာတအရင်းအမြစ်ကို မထိခိုက်စေဘဲ တစ်နှစ်အတွင်း တိုးပွားလာသည့် တန်ပမာဏထက် ကျော်လွန်ခတ်လှဲခြင်းမပြုပေ။ နှစ်စဉ် တောထွက်

ခွင့်ပြုတန်ပမာဏ (Annual Allowable Cut) အတွင်းသာ ထုတ်ယူသုံးစွဲလျက်ရှိသည်။ ထို့အပြင် ကျေးရွာသုံး ထင်းစိုက်ခင်း၊ စက်မှုကုန်ကြမ်းစိုက်ခင်းနှင့် အထူးကျွန်းစိုက်ခင်းအစရှိသော သစ်တောစိုက်ခင်းအမျိုးမျိုးကိုလည်း ထူထောင်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံပိုင်ကဏ္ဍအနေဖြင့် နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှသစ်တောစိုက်ခင်းဧက (၈၀၀၀၀) ကျော်ထူထောင်ခဲ့ပြီး ယခုအခါ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များကိုလည်း သစ်တောစိုက်ခင်း ထူထောင်လုပ်ကိုင်ရန် ခွင့်ပြုပေးလျက်ရှိရာ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုဧရိယာ တိုးတက်လာမည်မှာ မြေကြီးလက်ခတ်မလွဲတော့ပေ။

သစ်တောပြုစုထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် သစ်တောအနီးနေထိုင်ကြသော ပြည်သူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည်လည်း အရေးကြီးလေသည်။ ယင်းအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ကျေးလက်ဒေသနေပြည်သူများ အတွက် အစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော(Community Forests) များ ထူထောင်ရေးကိုလည်း နိုင်ငံတိုင်းအလေးထားဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်လည်း (၁၉၉၅) ခုနှစ် သစ်တောမူဝါဒ (Forest Policy-1995)နှင့် အညီ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောဆိုင်ရာညွှန်ကြားချက်များ (Community Forestry Instructions) ကိုထုတ်ပြန်၍ အလေးထားလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ထို့အပြင် သစ်တောကဏ္ဍနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်လျက်ရှိသော သယံဇာတအရင်းအမြစ်များ ထိန်းသိမ်းရေး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ သတ်မှတ်ထူထောင်ရေးတို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ သုတေသီများ၏ လေ့လာတွေ့ရှိချက်အရ မြန်မာ့သစ်တောများ၏ ကာဗွန်သိုဗိုးထားရှိမှုမှာ ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် တန်ချိန် (၆၅.၂၈)သန်းခန့်ရှိသည်။ မြန်မာ့သစ်တောများမှ ကမ္ဘာ့ကာဗွန်သံသရာအတွင်းသို့ ကာဗွန်ထုတ်လုပ်မှုမှာ တန် (၃၃.၄၁)သန်းရှိပြီး ကာဗွန်သံသရာအတွင်းမှ ကာဗွန်စုပ်ယူမှုမှာ တန် (၁၂၂.၅၁)သန်းဖြစ်ရာ ကာဗွန်စုပ်ယူနိုင်မှုသည် ထုတ်လွှတ်မှုထက်(၂၆၅%) ရှိလေသည်။ ထို့အပြင် နှစ်စဉ်ထူထောင်လျက်ရှိသော သစ်တောစိုက်ခင်းများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကြောင့် ကာဗွန်သံသရာအတွင်းမှ ကာဗွန်စုပ်ယူမှုသည် နှစ်စဉ်တိုးတက်မှုကြောင့် ကာဗွန်သံသရာအတွင်းမှ ကာဗွန်စုပ်ယူမှုသည် နှစ်စဉ် တိုးတက်လျက်ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။

အထက်ပါအခြေအနေများအရ မြန်မာ့သစ်တောများသည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိရောက်စွာ အထောက်အပံ့ပေးလျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အာ

ဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတကာ ကိစ္စရပ်များအားလုံးတွင် အလေးအနက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထို့အပြင် သစ်တောကဏ္ဍအနေဖြင့် ကြည့်လျှင် အပူပိုင်းဒေသသစ်နှင့်ပတ်သက်သောအဖွဲ့အစည်း (International Tropical Timber Organization-ITTO) တွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများတွင် တက်ကြွစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုသော် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ယိုယွင်းပျက်စီးခြင်း၏ အကြောင်းရင်းသည် လူသားများ၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုကြောင့်ဖြစ်သကဲ့သို့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးသည်လည်း လူသားတို့၏ပဓာနကျသောတာဝန်ဖြစ်သည်။ လူတစ်ဦးချင်း တစ်ဦးချင်းသည် မိမိကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးယိုယွင်းမှုမဖြစ်ရလေအောင် ကြံဆောင်အားထုတ်ကြရမည် ဖြစ်သည်။ ယုတ်စွအဆုံး တစ်ကိုယ်ရေသန့်ရှင်းမှုကိစ္စအားလုံးတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ယှဉ်၍ နေထိုင်လုပ်ကိုင်သင့်ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် တစ်ဦးချင်းမှ တစ်မိသားစုချင်း၊ ထိုမှတစ်ဆင့် တစ်နိုင်ငံချင်း ထိန်းသိမ်းသွားကြလျှင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အစဉ်သာယာလှပနေလိမ့်မည်။ လူသားတို့သည် တတ်နိုင်သမျှ သဘာဝအတိုင်း ရိုးရှင်းစွာ နေထိုင်စားသောက်သင့်ကြသည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် တီထွင်ဖန်တီး ကြံဆသမျှသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် ဖြစ်သင့်သည်။ ယိုယွင်းပျက်စီးမှု မဖြစ်စေသင့်။

သို့ဆိုလျှင် မိခင်ကမ္ဘာမြေသည်လည်း အစဉ်ထာဝရသာယာလှပနေစေမည်။ ရာသီဥတုသည် အစဉ်မှန်ကန်စွာဖြင့် မြေကမ္ဘာကို အကျိုးပြုနေတော့မည်။ မြေကမ္ဘာသာယာမှသာ လူသားအပါအဝင် သက်ရှိလောက၊ အပင်လောကအားလုံး ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်ကြမည်။ စားနပ်ရိက္ခာများ ကြွယ်ဝလာမည်။ ဆင်းရဲမှုများပပျောက်မည်။ လူသားတိုင်း လူသားတိုင်းစီးရိမ်ကြောင့်ကြမှု ဗျာပါဒကင်းစွာဖြင့်နေထိုင်နိုင်လျှင် ရန်လိုမှု၊ မလိုမှန်းထားမှု၊ အမျက်ပွားမှုများ ရှိပါဦးမည်လော။ လုံးဝမပျောက်သည့်တိုင် လျော့နည်းသွားပေတော့မည်။ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးသည် မလွဲမသွေပေါ်ထွန်းလာပေလိမ့်မည်။ ထိုထိုသော အကြောင်းများကြောင့် မြေကမ္ဘာရွာတစ်ခွင် သာယာနေစေချင်ပါတော့သည်။

ဆရာ မောင်ကြာဂုဏ် 'ဘဝမှတ်တမ်းဝင် စာပွဲပေါ်မှ စာစုများ' စာအုပ်မှ စာရေးသူ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

စာမျက်နှာ (၁၁) မှအဆက်

ဤနည်းဖြင့် ဒေသခံပြည်သူတို့၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များကိုဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့ပါသည်။

၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် သစ်တောဥပဒေသည် နှစ်ကြာမြင့်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်သာမက ခေတ်ကာလပြောင်းလဲလာသည်နှင့်အညီ ပြောင်းလဲသစ်ဆန်းလာသော အတွေးအမြင်၊ ပညာရပ်ဆိုင်ရာလက်တွေ့နယ်ပယ်တို့နှင့် လိုက်လျောညီထွေမဖြစ်တော့သည့်အတွက် သစ်တောဥပဒေအသစ်ဖြင့် အစားထိုးရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း အငြိမ်းစားပညာရှင်များ ပါဝင်သည့်အဖွဲ့ဖြင့် ဥပဒေမူကြမ်းကို ဦးစွာရေးဆွဲပြီးအကြိမ်ကြိမ်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကာ တိုးတက်ကောင်းမွန်ပြည့်စုံစေရန်ပြုပြင်ခြင်း၊ ဖြည့်စွက်ခြင်းပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းနောက် အကျုံးဝင်ပတ်သက်သည့် ရှေ့နေချုပ်ရုံးနှင့် အခြားဌာနတို့နှင့်ထပ်မံစိစစ်၍ အပြီးသတ်ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ နောက်ဆုံးတွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရအဖွဲ့သို့တင်သွင်းခဲ့ရာ ၁၉၉၂ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၃)ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည့် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအဝေးမှ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။

သစ်တောများ၏ အရည်အသွေးတည်ငြိမ်ရေးနှင့် ၎င်းတို့ကို ထာဝစဉ်တည်တံ့ရေး၊ အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု ထိရောက်စွာ ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် ကဏ္ဍအလိုက် အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုဆိုင်ရာတာဝန်များကို ပီပြင်စွာဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ကာ ပဋိပက္ခသဘောဆောင်နေသော အကျိုးစီးပွားမျှော်မှန်းချက်တို့ကို ရင်ကြားစေလျက် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပေးရန်မှာ အရေးကြီးသောလိုအပ်ချက်အဖြစ် ပေါ်ထွက်လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် သစ်တောများ အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဆင်ခြင်ရာတွင် သစ်ပင်သစ်တောများသာ အကျုံးဝင်သည့်အခြေခံအချက်မှသည် ဂေဟစနစ်များနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို အခြေခံသည့်အသွင်သို့ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်လာပါသည်။ တစ်ဖက်ကလည်း သစ်တောများမှရရှိနိုင်သော စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်များ မလျော့ပါးရေးအတွက် စီမံသွားကြရပါမည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်မပျက်ယွင်းစေရေးကို ထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ နိုင်ငံတော်နှင့်ပြည်သူတို့၏ ရေတိုနှင့် ရေရှည်အကျိုးအတွက် သစ်တောများမှရရှိနိုင်သော စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သစ်တောများအပေါ် အမှီသဟဲပြုကြရသည့် ဒေသခံပြည်သူတို့၏ လူမှုရေးဆိုင်ရာအကျိုးစီးပွားများကိုလည်းကောင်း မယုတ်လျော့ မဆုံးရှုံးစေရေးအတွက် ထိန်းသိမ်းသွားရန်လည်းလိုအပ်ပါသည်။

အတိတ်ကိုအတိတ်သို့လွမ်းသည့် ထိုင်းနယ်စပ်မြေဇာတ်လမ်း များ



သန်းဦး (ပုသိမ်)
၁၉၈၇-သစ်တောပညာ

ကျွန်တော် ၁၉၈၇ ခုနှစ် သစ်တောပညာဘွဲ့ရ သစ်တောဦးစီးဌာနမှာ အလုပ်စတင်စဉ်က တောတောင် သဘာဝကို နဖူးတွေ့ဒူးတွေ့တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ ပြောစရာများ လွန်းလို့ ဘယ်ကစရမယ်မသိပါ။

အဆက်ဟောင်းကို လွမ်းသလိုလို... ငယ်ဘဝကို တွေးမိတိုင်း သတိရမိတဲ့ခံစားချက်မျိုးပါ။ ပင်ထောင်ရိုက် ဖို့နယ်စပ်ဒေသကိုသွားရမယ်ဆိုတော့ ရောဝတီတိုင်းဒေသ ကြီး၊ အင်္ဂပူမြို့နယ်မှာ လုပ်လက်စမ်းပွားရေးကျွန်းစိုက်ခင်း ရဲ့ စိုက်ကွက်လက်ထောက်လုပ်ငန်းတာဝန်များကိုရောက်တဲ့ နေရာမှာထားခဲ့ပြီးရန်ကုန်မြို့တော်ကြီးကိုချီတက်ခဲ့ပါတယ်။

၁၉၈၈ ခုနှစ်၊ ရန်ကုန်မြို့ သစ်တောဦးစီးဌာန၊ ဦးစီးရုံးချုပ်တည်ရှိရာ ပန်းဆိုးတန်းလမ်းကို ရောက်တော့ အလုပ်ဝင်စဉ်က လူတွေ့ဖြေခဲ့ရတဲ့ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ဦးစိန်မောင်ဝင်းနှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးကြီးများ ရုံးထိုင်တဲ့ရုံးကို သတင်းပို့ရပါတယ်။ ခုတစ်ကြိမ်တော့ တနင်္သာရီတိုင်းမှာ သစ်မာပင်ထောင်ရိုက်ဖို့ သစ်တောပညာကျောင်းဆင်းစ ပူပူနွေးနွေးလေးတွေ့ရောက်ရှိလို့လာပါပြီ။

ထိုင်းနိုင်ငံနဲ့ ကုန်သွယ်မှုအရ နှစ်နိုင်ငံနယ်ခြား သစ်တောများမှ သစ်များကိုရောင်းချပေးနိုင်ရန် သစ်ပင် များကိုသစ်မာပင်ထောင်ရိုက်ပေးရပါမယ်။ ထိုင်းကို ရောက် မယ်ဆိုတော့ စိတ်ဓာတ်တွေတက်ကြွလို့ပေါ့။ စစ်မြေပြင် ရှေ့တန်းထွက်ရတော့မည့်စစ်သည်များလို ငယ်ရွယ်စဉ် တက်ကြွတဲ့ ကြက်ဖပေါ့။ ကျောင်းမှာ field work ဆင်း တုန်းကလို အနွေးထည်၊ ဆေးဝါးနဲ့လိုတာတွေဝယ်၊ အဖွဲ့

ခေါင်းဆောင် ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဇော်ဝင်းနဲ့ လက်ထောက် ညွှန်ကြားရေးမှူးဦးဝင်းမြင့်တို့က အာလူးတို့ ကြက်သွန်တို့စားသောက်ဖို့အတွက် လိုတာဝယ်တဲ့အခါ အကူလိုက်ပေါ့။

ပို့လွှတ်လိုက်တဲ့လူစာရင်းထဲကမှ တစ်ချို့လည်း မလိုက်လိုလို့ စာရင်းပါပြီးမှ ကျန်နေခဲ့တာတွေရှိပါတယ်။ စွန့်စားလိုသူတွေ သတ္တိခဲတွေ ဘူမသိကိုးမသိပါလာတာ။ ၁၉၈၇ B.Sc (Forestry)ကျောင်းဆင်း ကျွန်တော် အပါ အဝင် ဦးရဲထွန်း၊ ဦးအောင်နိုင်ဦး၊ ဦးသော်ခင်ဦး၊ ဦးတင် ဝင်း၊ ဦးငွေစိုးဦးနဲ့ ဦးတင်အောင်လွင်၊ ဦးတင်ထူး တို့ပါ မယ်လို့မှတ်မိပါတယ်။ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမောင်မောင်အောင်(ကျောင်းဆင်းနှစ်၁၉၇၉)၊ဦးကျော်ဝင်း (ကျောင်းဆင်းနှစ် ၁၉၇၉)အစ်ကိုနှစ်ယောက်လည်းပါပါ တယ်။ ကျွန်တော်က လူလွတ်အိမ်ထောင်မကျသေး။

တောအုပ်၊ တောခေါင်းများနှင့်အတူ တပျော်တ ပါး ရန်ကုန်ကနေ မြိတ်မြို့ကို ကြယ် ၅ ပွင့်ပင်လယ်ကူး သင်္ဘောကြီးနဲ့သွားကြပြီပေါ့။ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောလည်း တစ်ခါမှမစီးဖူးတော့ လှိုင်းမူးတာ ရေပြင်ကိုထွက်ကြည့် လိုက်၊ သင်္ဘောကုန်းပတ်ပေါ်လျှောက်လည်လိုက်၊ ရှေ့ခန်း ဦးခန်း ဆလင်ခန်း ပဲ့ပိုင်း အကုန်ရောက် စပ်စု ဝန်ထမ်း ဖြစ်ပြီးနောက် နိုင်ငံတော်ကပေးအပ်တဲ့ တာဝန်တွေထမ်း ရွက်ဖို့အသင့်ပါ။

မြိတ်ကိုရောက်တော့ သစ်တောရုံးထဲနေရတယ်။ ဆိုင်ကယ်တွေကလည်း ပေါမှ ပေါ။ ရုံးရှေ့ကတောင်ကုန်း လေးအတိုင်းသွားရင် ထွေအုပ်ရုံးကိုရောက်ပါတယ်။ ဈေး ဘက်ရောက်တော့ နိုင်ငံခြား Cigarette စီးကရက်လေး တစ်လိပ်ဝယ်သောက်၊ လတ်ဆတ်နေရောပဲ။ ဆိုင်ကယ် မစီးတတ် စီးတတ် စီးတော့ ရုံးထဲတင် ဆိုင်ကယ်စီးသင်ကြာ ရုံးထဲက ငှက်ပျောရုံပင်ကြား ဝင်သွားထူမပြီး မနည်းဆွဲ ထုတ်ခံခဲ့ရတဲ့လူလည်းပါတယ်။ တော်သေးတယ် ပွန်းရုံ လောက်ဆိုတော့ ဒီလိုနဲ့မြိတ်ကနေ စက်လှေနဲ့ကျော့သောင်း ကိုဆက်လက်ထွက်ခွာခဲ့ကြရပါတယ်။

မြိတ်- ကော့သောင်းကြတော့ ပင်လယ်ထဲသိပ် မထွက်ရဘူး။ ကမ်းစပ်အတိုင်း ကျောက်ဆောင်တွေကို ကွေ့ကာဝိုက်ကာပတ်မောင်းသွားရတာ။ စက်လှေမှာ တစ်

ခါတည်း လုံခြုံရေးတပ်(Army)အဖွဲ့တွေ အတူပါလာခဲ့ပါပြီ။ မြိတ်မြို့ရောက်တော့ စာသင်ကျောင်းမှာတည်းခိုဖို့ နေရာပေးလို့အိပ်ကြရပါတယ်။ အတူနေ တောအုပ်ကိုခင်မောင်ဝင်းကတော့ လည်လည်ပတ်ပတ်ရှိပါတယ်။ သစ်တောထဲ အသက်ကြီးမှရောက်တော့ ပိုလည်တာပေါ့။ ခဏနေပျောက်သွားပြီ။ ညနေလောက်ဆို ပြန်ရောက်လာရင် ပုဆိုးနဲ့တစ်ပိုက်ကြီး ပိုက်ဆံတွေပါလာလေရဲ့။ နောက်တစ်နေ့ကြည့်လိုက်ရင် လည်ပင်းကဆွဲကြီးလေးမတွေ့တော့ဘူး။ ‘ခင်ဗျားဘယ်သွားတာလဲ’ဆိုတော့ ‘ဂျင်သွားထိုးတာ’ တဲ့ဂျင်ပိုင်းမှာ ဘီယာအဝတိုက်တယ်။ သူကတစ်နေ့ကုန်စောင့်ကြည့်ပြီး အကြိုက်တွေမှ တစ်ချက်ကောင်း၊ နှစ်ချက်ကောင်းထိုးကြောင်း ပြန်လာတော့ဖောက်သည်ချတာ။ ဂျင်ထိုးနည်း နိဿရည်းတွေလည်း သူပြောလို့ သိခဲ့ရပါတယ်။ ကိုယ်တိုင်တော့ ဘာမှမထိုးဖြစ်ခဲ့ပါ။

ပင်ထောင်ရိုက်မဲ့သစ်တောကြီးက အမြဲစိမ်းတောပါ။ နယ်စပ်လုံခြုံရေးအရ တစ်ခါမှသစ်ထုတ်ဖူးပုံမရပါဘူး။ အပင်လည်း ပေါပါတယ်။ တောလည်းနက်ပါတယ်။ လူသူအရောက်နည်းတဲ့တောပါ။ ပင်ထောင်ရိုက်ဖူးသူတွေတော့ သိကြမှာပါ။ ကျွန်တော်ရေးတာ SOP တော့မဟုတ်ပါ။ တောထဲမှာ စခန်းချဖို့နေရာအရင်ရှာရပါတယ်။ ချောင်းနဲ့လည်းနီးရမယ်။ နေရောင်ခြည်ရ၊ရမယ်။ ရေချိုးဖို့ သောက်ရေသုံးရေ လွယ်ရမယ်ပေါ့။ ညကိုအမှောင်ထဲကလာမယ့် သားရဲတွေရန်ကလည်းကင်းရမယ့်နေရာ စခန်းချပါတယ်။ သစ်ရိပ်ကလေးလည်းပါပေါ့။

သစ်တောဌာနက ထုတ်ပေးလိုက်တဲ့စခန်းချတဲ့တွေ ပါပါတယ်။ အတော် အဆင့်မြင့်ပါတယ်။ ခြင်လုံရေလုံ ငုတ်ရိုက် တဲဆောက်ကြီးတွေနဲ့ တင်းနေအောင်ဆွဲ။ ကျွန်တော့်အဖွဲ့မှာကျွန်တော်ရယ်၊တောအုပ် ကိုခင်မောင်ဝင်း၊ တောခေါင်း ကိုကရင်လေး(အမည်ရင်းမေ့နေလို့ပါ)၊ တောခေါင်း ကိုဆန်းဌေးတိုး တို့ပါပါတယ်။ တောအုပ်ကိုခင်မောင်ဝင်းနဲ့ ကိုကရင်လေးက သစ်မျိုးတွေတော်တော်များများသိတယ်။ တောခေါင်း ကိုဆန်းဌေးတိုးကတော့ ရန်ကုန်သားပါ။ ကျွန်တော့်ရဲ့ လစာကို မိဘတွေဆီလွှဲပေးခဲ့ပါတယ်။ မိဘကျေးဇူးဆပ်ဖူးသူပေါ့။

တောထဲမှာ ဌာနက ပေးတဲ့ နေ့တွက်စရိတ်ရယ်၊ ခရီးစရိတ်ရယ်၊ ပင်ထောင်ရိုက်ခရယ် ဒါပဲရပါတယ်။ နေ့တွက်နဲ့ခရီးစရိတ် ထုတ်လာပြီဆိုရင်ငွေမရပါ။ တောထဲကို ငရုတ်၊ အာလူး၊ ကြက်သွန်၊ ဆီ၊ ဆား၊ ပဲ၊ ဆန်နဲ့ငါးသေတ္တာ၊ ငါးခြောက်တို့ပဲဝယ် အားလုံးစုပြီး ဝယ်လာတာပါ။ စခန်းမှာ အပုံလိုက်လေးတွေပုံထားတာကို ကိုယ့်အဖွဲ့နဲ့

ကိုယ်တစ်ဖွဲ့ချင်း အပုံကြယူကြရတာပါ။ တစ်ခါတရံ ထိုင်းဘက်က ထောက်ပံ့ပေးတဲ့ဆီဘူးတွေရပါတယ်။

တောထဲဝင်တော့ တစ်လက်မတစ်မိုင်စကေး မြေပုံရယ်၊ သံလိုက် အိမ်မြောင်ရယ်၊ ပေကြိုးရယ်၊ ခဲတံရယ်၊ ဓားရယ်၊ ရေဘူးရယ်၊ ထမင်းထုတ်ရယ်က နေ့စဉ်ပါရပါတယ်။ ၄ ပေ ၆ လက်မတိုင်းထုတ်ကတော့ လမ်းရောက်မှ ဝါးခတ်ပြီးမှတ်သွားတာပါ။ မြေပုံနဲ့သံလိုက်ပါရင် တောထဲဘယ်နေရာရောက်ရောက် ကျွန်တော်တို့သွားတတ်ပါတယ်။ GPS မလိုပါ။ ခုလူတွေတော့မသိဘူး။ မလင်းခင်ထ၊ ထမင်းကြော်၊ တောခေါင်းဆန်းဌေးတိုးက အချက်အပြုတ် ဝါသနာပါတယ်ဗျ။ စားပြီးရင် မနက် ၆ နာရီ တောဝင်ပြီ။ ညနေပြန်တော့ စခန်းကို မိုးချုပ်မှရောက်ပါတယ်။

နေမမြင်ရပါ။ အမြဲစိမ်းတောတွေဖြစ်တာကြောင့် တောထဲမှာ အရိပ်အလွန်ကောင်းပါတယ်။ နေပြောက်မထိုးတဲ့တောဆိုတာပါပဲ။ နေ ဘယ်အချိန်ထွက်ပြီး ဘယ်အချိန်ပြန်ဝင်သွားမှန်းကိုမသိခဲ့ပါ။ အရိပ်ကောင်းတယ်ဆိုပေမဲ့ ဟိုဘက်ကြောနဲ့ ဒီဘက်ကြောကို လှမ်းမမြင်ရပါ။ တောက ပိတ်နေလို့ပါ။ ကြိမ်မျိုးစုံပေါက်ပါတယ်။ ဆူးပါတဲ့ကြိမ်ကြီးတွေအပါ ကြက်ဥကြိမ်၊ ယမတာကြိမ်၊ ခပေါင်းကြိမ်၊ နွယ်ချို၊ ဆင်တုန်းမနွယ်၊ ဝါးတောကြီးများလည်းရှိပါတယ်။ သစ်ပင်ပေါ်ကကျလာတဲ့ နွယ်ကြီးတွေက ခိုစီးစရာ၊ ဒန်းစီးစရာအဖြစ်တွေ့ရပြီးအလွန်လှပနေပါတယ်။ အောက်ပေါင်းရှုပ်တဲ့နေရာတွေရှိသလို အပင်ကြီးများတဲ့နေရာတွေ၊တောင်ထိပ်တွေမှာတော့ အောက်ပေါင်းရှင်းတတ်ပါတယ်။ တောတိရစ္ဆာန်မျိုးစုံရှိပါတယ်။ ကျား၊ ကျားသစ်၊ ဖြူ၊ ယုန်၊ တောဝက်၊ ဝက်ဝံ၊ ဂျီ၊ စိုင့်နဲ့တောကြက်၊ မျောက်များအလွန်ပေါပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ခေါင်းပေါ် ခုန် ခုန် ချကြတာကတော့ ကျွတ်တွေပါပဲ။ ဦးထုတ်ပေါ်ကျပြီး နားထဲဝင်တတ်လို့ အတော်ကိုသတိထားကြရပါတယ်။ သစ်ပုတ်ပင်ကြီးတွေ အရွယ်အစားဆိုရင် လုံးပတ်အလွန်ကြီးပါတယ်။ ထိုင်းကတော့ စည်ပင်လို့ခေါ်တဲ့ကညင်ပင်ကြီးတွေ၊ ခရေပင်ကြီးတွေ၊ ကောင်းမှု၊ သပြေ၊ ကံ့ကော်ပင်ကြီးတွေ အုပ်စုလိုက်ပေါက်နေကြတာလည်း တွေ့ရပါတယ်။

ပင်ထောင်ရိုက်ရတာ အလွန်ပျော်စရာကောင်းလှပါတယ်။ သစ်မျိုးကစုံပါတယ်။ အရိပ်ကောင်းလို့နားကြတာပေါ့။ သစ်ပင်ပေါ်မျောက်တစ်အုပ်ကလည်း ငြိမ်နေတယ်ဗျ။ ကျွန်တော်တို့ကနားတာ နည်းနည်းကြာသွားတော့ အပင်ပေါ်က ငတသားများ ‘အုံးအုံး’ဆို မျောက်တစ်အုပ် ‘ဟိုကူး ဒီကူး’ခုန်ဆင်းပြေးကြတာ။ သူတို့ကအုပ်စုများတော့ ‘ကွိုကွိုကွကွ’ဆူညံလို့ ဘယ်ရမလဲ။ ကိုယ်တို့လည်း ပြေးရပြန်တာပေါ့။ ကျွန်တော်က ကြောပေါ် ကြောအလယ်လောက်

ဆင်းပြီး မှတ်ပင်စာရင်းယူရပါတယ်။ အမေပင် ချန်ခဲ့မဲ့ သစ်မျိုးတွေကို ရွေးပေးရပါတယ်။ တောအုပ်နဲ့ တောခေါင်း (၂)ယောက်က အပင်ရှာမှတ်၊ သစ်မျိုးနဲ့လုံးပတ်ခေါ်ပေး၊ မလှမ်းမကမ်းပေမဲ့ အသံပဲကြားရတယ်။

လူချင်းက မမြင်ရပါ။ အပင်ကလည်း အလွန်ပေါ့ ပါတယ်။ အောက်က အော်တဲ့လူက ပျားအုံတွေတော့ 'ပျား...ပျား' လို့ အအော် ကျွန်တော်တို့ကြားတာက 'ကျား... ကျား' လို့ ကြားလို့ပြေးလိုက်တာလည်း ဘယ်လို ဘယ်လိုကြောထိပ်ပြန်ရောက်သွားတယ်မသိရပါဘူး။

ကြောထိပ်ရောက်မှ စအော်တဲ့ ကိုခင်မောင်ဝင်း ပါမလာလို့မေးတော့ 'ပျားအုံကြီးတွေလို့ လှမ်းအော်တာ' လို့ ပြောမှပြန်ဆင်းကြရပါတယ်။ တစ်ရက်အပြန်မှာ ကိုရဲထွန်း တို့အဖွဲ့နဲ့ဆုံပြီး အပြန်လမ်းနီးအောင် လာလမ်းအတိုင်း မပြန်ပဲကြောဖြတ်ပြီးပြန်ခဲ့ကြတာ လမ်းမှားပါလေရော။ ကြောတစ်ကြောကို မှားဆင်းမိတာနဲ့ စခန်းနဲ့ လေးငါးမိုင် လောက်အဝေးကိုရောက်သွားပါတယ်။ တောင်ကမ်းပါးတွေ အလွန်စောက်ပြီး တောင်တွေကမြင့်ပါတယ်။ အခြေချ စခန်းက ချောင်းဆုံမှာရှိတော့ ချောင်းမကြီးထဲ ထိုးဆင်းမှ ရမယ်လို့ ဆုံးဖြတ်ကြပါတယ်။ ကြောအောက်ထိဆင်းပြီး အနီးဆုံးချောင်းလက်တက်ရဲ့ရေစီးကို ကြည့်ရပါတယ်။ အိမ် မြောင်နဲ့ ရေစီးကိုကိုက်ပါတယ်။ ရေစီးကိုရမှ ချောင်းရေ အနည်းအများ ချောင်းကျယ်တိုင်းလည်း မြေပုံထဲက ချောင်း ကြီးမဖြစ်ပါဘူး။ ချောင်းကျဉ်းပေမဲ့ ရေစီးသန်မှမြေပုံက ချောင်းကြီးဖြစ်ပါမယ်။ မြေပုံနဲ့ထောက်ပြီး ချောင်းနဲ့ ချောင်း ပေါက်တစ်ချို့ကို စစ်ပြီးမှ လက်ရှိတည်နေရာကိုသိရတာ ပါ။ မြေပုံရယ်၊ သံလိုက်အိမ်မြောင်ရယ်၊ ရောက်နေတဲ့ ချောင်းပေါက်ရယ် မှန်မှ အနီးဆုံးချောင်းမကြီးရှိရာကို ဖြတ် ဆင်းဖို့လမ်းရွေးရပါတော့တယ်။

အလုပ်သိမ်းပြီး ပြန်လာချိန်ဆိုတော့ ညနေက လည်း အတော်စောင်းသွားပါပြီ။ သွားရင်းလမ်းမှာ ကျား လျှိုထဲကို မထင်မှတ်ပဲရောက်သွားပါတယ်။ ညှိနဲ့တွေ့က လည်းရပါတယ်။ အရိုးစုတွေလည်းတွေ့ပါတယ်။ ကျားခြေ ရာကိုထပ်တွေ့လိုက်ရတော့ ခေါင်းနပန်းကြီးသွားရပါပြီ။ ခြေရာကို မျက်နှာအပ်ပြီးကြည့်ရပါတယ်။ နှင်းစ(သို့)ဖုန်စ အမှိုက်စ တင်နေသလား။ မရှိပါ။ လောလောလတ်လတ် သွားနေတဲ့ခြေရာပါ။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့အသံကြားလို့ ရှောင် သွားပုံရပါတယ်။ သံစုံတီးဝိုင်းစရပါတော့တယ်။

လက်ထဲမှာ တုတ်ချောင်းတွေကိုင်ပြီး ပါးစပ်က လည်းအော်၊ လက်ကလည်းတီး၊ ဝါးပင်တွေကိုခေါက်၊ သီချင်းသံကတော့ လူရိုင်းတွေအော်သလိုပါပဲ။ 'ဝူးဝူး... ဝါးဝါး' ကျယ်ပြီးရောပဲ။ ကျားနဲ့ကိုယ်က ရှေ့သွားနောက်

လိုက်ပါ။ လျှိုဆိုတော့ ကိုယ်လည်း နောက်ပြန်မဖြစ်၊ လမ်း လွဲကလည်းသွားမရပါ။ ကိုယ်လည်း မသိမသာသွားနေတဲ့ လူတန်းရဲ့အလယ်လောက်ကို တိုးလိုက်ပါသေးတယ်။

နှစ်ဖက်မှာတက်မရတဲ့ ကျောက်နံရံတွေပါ။ ၃၀ မိနစ်လောက် ဒီဇင်ဘာလမ်းလျှောက်ပွဲသွားသလို ရှေ့ နောက်အတူသွားခဲ့ရပြီးမှ ကျားက လျှိုကနေ အထွက် အနည်းငယ်ပြေတဲ့ ပါးရံတစ်ခုပေါ်တက်သွားပုံရပါတယ်။ ခြေရာမတွေ့တော့ဘူးလို့ ကိုခင်မောင်ဝင်းက အော်လိုက် မှ စိတ်မောပြေခဲ့ရတာပါ။ လျှိုထဲဆိုတော့ မြေလည်း ပျော့ပါ တယ်။ ကျားခြေရာတစ်ကွက်စာက ခြေချော်လဲလို့ ဖင်ထိုင် ကျတဲ့အရာလောက်ကြီးပြီး မြေကြီးထဲကို လက်တစ်နှိုက် အနက်လောက်ရှိပါတယ်။ ခွက်ဝင်နေတာ။ ဒါဆိုရင် အ ရွယ်အစားကိုမှန်းလို့ရနိုင်မှာပါ။ ချောင်းမကြီး ထွက်မိတော့ ကံကောင်းထောက်မစွာပဲ ယိုးဒယားဘက်ကမ်းက ကြိမ် လာခုတ်တဲ့ စက်လှေ(၂)စင်း ငုတ်ချည်ထားတာတွေ့ပါ တယ်။ စက်တွေတွေ့မတွေ့ပါ။ စက်ကို ဖြုတ်ပြီးဖွက်ထား ပုံပါပဲ။ ဝမ်းသာပီတိ ဝှမ်းဆီထိပြီး စက်လှေ (၂) စင်းစလုံး ကို ထိုးဝါးထိုးပြီး ရေစီးအတိုင်း စုန်ဆင်းခဲ့ပါတော့တယ်။ ရေစီးကသန်တော့ ချုံထဲဝင်သွားလိုက် ပြန်ထွက်လာလိုက် ချောင်းဘေးသစ်ချုံတွေက သစ်ကိုင်းမရှိကိမ်အောင် မနည်း ရှောင်ရတာပါ။ ထိုးဝါးထိုးသူကလည်း တောင်ထိုးလိုက် မြောက်ထိုးလိုက်ပေါ့။ သူလည်းအပြစ်မပြောသာ။ ရေနက် ပိုင်းရောက်တော့ ဝါးကမမှီ။ ကမ်းနားရောက်မှ ကမ်းကို မှီသလောက် ထိုးထွက်ရတာပါ။ စက်လှေပိုင်ရှင်တွေကို တော့ ခွင့်မတောင်းနိုင်တော့ပါ။ စခန်းကိုပြန်ရောက်တော့ မှောင်နေပါပြီ။

ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည် ➤

ကမ္ဘာမြေပေါ်ကို ထိန်းသိမ်းဖို့ ငါ...ဘာ လုပ်ပေးနိုင်မလဲ?

တိရစ္ဆာန်တွေဆီက ထုတ်လုပ်တဲ့ ပစ္စည်းတွေကို အားမပေးပါနဲ့။



An Old Forester Looks Back. (23) – Forestry Two Decades Ago in Myanmar

By

U Sein Thet, B.Sc (For), M.Sc (ANU), MIFA.

Director (Retired), Ex-Chairman, FREDA.

The Union of Myanmar is geographically located in Southeast Asia between latitudes 9°32' N and 28°31' N and longitudes 92°10' E and 101°11' E. Myanmar is bordered on the north and northeast by China, on the east and southeast by Laos and Thailand, on the south by the Andaman Sea and the Bay of Bengal and on the west by Bangladesh and India.

The total area of Myanmar is 676,577 km². It stretches for 936 km from east to west and 2,051 km from north to south.

Forests are the sources of many of the goods and services used by human beings. They play a vital role in moderating the environment and are the stores of the genetic diversity.

Myanmar is endowed with a rich diversity of habitat types arising largely from its unusual ecological diversity. More than 50% of the country's total land areas was still covered with natural forests. Myanmar has been protecting and conserving its diverse biological resources on a sustainable basis.

There has been a shift of emphasis in forest management from the sustained yield of timber to the concept of sustainability to include all of the goods and services provided by the forest.

Myanmar's initiatives towards SFM include development of criteria and indicators for SFM, development and implementation of model forests, timber certification process, and the national code of forest harvesting practice. Myanmar has indicated its commitment to the sustainable development of natural resources and environment by ratifying or acceding to the several environmental-related international conventions and signing the agreements.

Myanmar is also faced with deforestation and forest degradation issues due to ecologically unstable farming practices such as shifting cultivation, increasing population, and ever-rising demand for forest lands and products.

Participatory forest management has approved to be an approach with significant potential to address the above problems and issues.

The forest resource assessment (FRA - 2000) conducted by the Food and Agriculture Organization (FAO) in cooperation with the Forest Department (FD) of Myanmar has indicated that Myanmar is still endowed with a forest covered area of 52% of the country's total land area of 676,577 km², one of the highest in the Asia-Pacific Region. Closed forests (i.e., good forests) account for 37.4% while open forests constitute 14.9%.

Eight major forest types in Myanmar and their respective areas were as follow: -

Status of Major Forest Types in 2002

Sr. No.	Types of forest	Area (km ²)	% of total forest area
1.	Tidal Forest		
2.	Beach and Dune Forest	13,750	4
3.	Swamp Forest		
4.	Tropical Evergreen Forest	55,004	16
5.	Mixed Deciduous Forest	134,068	38
6.	Dry Forest	34,377	10
7.	Deciduous Indaing (Dipterocarps) Forest	17,187	5
8.	Hill and Temperature Evergreen Forest	89,378	25
9.	Fallow Land	9,983	2
Total Forest Area		353,747	100

The status of permanent forest estate (PFE) in 2002 is shown in Table-6. In Myanmar, reserved forests (RF), protected public forests (PPE) and protected areas system (PAS) constitute PFE. Both PFE and PPE enjoy almost equal status under the 1992 Myanmar Forest Law.

Status of PFE in Myanmar in 2002

Category	Area (km ²)	Percent of land area
Permanent Forest Estate	173,739	25.68 %
· Reserved Forests	114,995	17.00 %
· Pubic Protected Forests	26,799	3.96 %
· Protected Areas System	31,945	4.72 %
Unclassified Forest Area	180,008	26.60 %
Total Forest Cover	353,747	52.28 %

Myanmar Selection System, or MSS in short, has been the principal forest management system applied in managing the natural forests in Myanmar since 1856. It involves formation of felling series, each of which is divided into 30 annual coupes based on equal productivity and more or less the same size over a period of 30-year felling cycle.

MTE is the sole institution taking charge of timber harvesting, which is carried out within the bounds of AACs prescribed in the 10-year district forest management plans. The concept of timber harvesting has changed from just a practice of felling and extraction of timber to that of silvicultural operation supporting the growth of forests and improvement and upkeep of genetic diversity.

Myanmar has a high potential for increased lesser-used species (LUS) harvesting and utilization. More than 400 timber species are growing in the natural forests of Myanmar. However, a few species are being harvested at a commercial scale.

Given the increased scarcity of timber species, Myanmar has been promoting the potential use of LUS. Scientific information of 54 selected LUS was documented by FD in cooperation with ITTO.

Tissue culture has become one of the key elements in the successful promotion of plantation forestry. Planting materials need not only be of adequate supply but also high quality. In this context, tissue culture is an important solution. In July 2002, the first batch of teak plants have been field planted and these plants are being observed growing with good health and performance. However, this achievement is still at the experimental stage and it is an indication of high potential for further progress.

Accomplishments made by DZGD up to 2001 are as follow: -

Sr. No.	Major Tasks	Accomplishment
1.	Establishment of Forest Plantations	53,739 ha
2.	Protection of Remnant Natural Forests	245,622 ha
3.	Promotion of Wood fuel Substitutions	
	(1) Distribution of Improved Cooking Stoves	271,821 nos.
	(2) Distribution of Briquettes (million)	42,750 nos.
4.	Water Resources Development	
	(1) Construction of Small Ponds	720 nos.
	(2) Construction of Tube Wells	38 nos.
	(3) Construction of Check Dams	555 nos.

DZGD has also been placing a greater emphasis on the greening of mountain ranges which are of critically importance in terms of ameliorating the micro-climatic conditions and restoring the degraded uphill forests. Special projects for greening

the mountain ranges have been drawn up and implemented. DZGD has intensified greening activities in some 14 mountain ranges.

Up till the end of 2003, 27 wildlife sanctuaries and six national parks, constituting about 4.2% (30,000 km²) have been formed and managed. Myanmar has intended to increase PAS coverage up to 10% of its total land area in the long run. The Wildlife and Nature Conservation Division of FD is promoting PAS throughout the country.

FD has issued Community Forestry Instructions (CFI) in 1995 so as to develop community forests in Myanmar. CFI allows local communities to involve in protection, conservation and restoration of forests, particularly in the vicinities of their settlements. CFI provides a 30-year land use and the ownership rights and disposal of products from community forest under the guidance of FD. So far, some 26,700 ha. (66,000 acres) have been formed. By the end of 30-year national forest programmes, nearly 300,000 ha. (730,000 acres) and about 48,500 ha. (120,000 acres) will have been established by FD and DZGD respectively.

Herbal and medicinal plants which are common in natural forests are now getting into the mainstream of Myanmar Forestry. So far, seven gardens have been established and herbal and medicinal plants are being collected from different parts of the country. More than 300 species have been collected and tended in these seven gardens. Further, permanent forest nurseries collect locally significant herbal and medicinal plants. Myanmar hosted the Third Meeting of ASEAN Experts Group on Herbal and Medicinal Plants in Yangon in July 2000.

National Forest Master Plan for the entire forest sector of the country and Integrated Plan for Greening the Dry Zone of Central Myanmar have been formulated. Both are long-term thirty-year plans covering a period from 2001-02 to 2030-31.

Myanmar Forestry has entered the new millennium with strong determination to achieve SFM. It recognizes the importance of multi-disciplinary approach in realizing the objective. Being a timber producer member of ITTO, timber harvesting remains a key component in natural forest management. On the other hand, reforestation of denuded areas and restoration of degraded forests through the establishment of forest plantations and natural means are increasingly becoming significant for both environmental conservation and productivity.

ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် မျှစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း



မောင်ချမ်းမြေ့ (သစ်တော)

(သားစဉ်မြေးဆက်)

“မိုင်ဆွန်ခ...ယူလီဟားပါ ဆရာလေး... ဝင်ခဲ့လိုက်ပြီနော်...”

လုပ်လက်စ ရုံးအလုပ်တွေ ရပ်ပြီး တစ်ချက်ကြည့်လိုက်တော့ ရှမ်းဘောင်းဘီနဲ့ဦးလေးကြီးတစ်ယောက်-

“ဟုတ်ကဲ့...ဦးလေး ထိုင်ပါဗျ ကျွန်တော်ဘာကူညီပေးရမလဲခင်ဗျ”

ကျွန်တော်ရုံးစားပွဲရှေ့က ထိုင်ခုံတွင်ဝင်ထိုင်လိုက်ရင်း-

“ဒီလိုပါ ဆရာလေးရေ ဒီနှစ်ထဲ တို့ရွာမှာ လက်လုပ်လက်စားနဲ့ စားဝတ်နေရေးကျပ်တည်းတဲ့ လူတွေအရမ်းများလာတယ်... ပြီးတော့ မိုးတွင်းတုန်းက စိုက်ထားတဲ့ ကောက်ပဲသီးနှံတွေကလည်း ခုထိအမြတ်မပေါ်၊ ဈေးကလည်း အနှိမ်ခံရနဲ့ ဒီကြားထဲစိုက်ခင်းတွေပိုးကျတော့ အထွက်နှုန်းကျပြီး ရွာမှာစားဝတ်နေရေးခက်ခဲလာလို့ တောထဲကနေမျှစ်ချိုးဖို့ ဆရာလေးဆီ မျှစ်ထုတ်ခွင့်အကြောင်း သိချင်လို့လာမေးတာပါ ဆရာလေး”

“ဟုတ်ကဲ့ပါ လေးလေး ကျွန်တော်သိသလောက် ပြောပြပေးပါမယ် ခင်ဗျ”

“အဲ့ဒါဆို ဆရာလေးတို့ ကြိုးပိုင်းတောထဲမှာ မျှစ်အစိုချိုးခွင့်လျှောက်မယ်ဆို ဘယ်လိုလျှောက်ထား ရမလဲ ပြောပြပါဦး ဆရာလေး”

“ဟုတ်ကဲ့လေးလေး...လေးလေးတို့ သစ်တောကြိုးပိုင်းထဲ မျှစ်စိုစုဆောင်းခွင့်လျှောက်ထားမယ်ဆိုရင် စုဆောင်းမဲ့မာဏပေါ်မူတည်ပြီး ကျွန်တော်တို့မြို့နယ် သစ်တောဦးစီးဌာနတွေကနေတစ်ဆင့် ခရိုင်/ပြည်နယ်



သစ်တောဦးစီးဌာနတွေကိုလျှောက်ထားရမယ်ခင်ဗျ”

“လျှောက်ထားဖို့ ဘာအချက်အလက်တွေလိုအပ်လည်း အသေးစိတ်ပြောပြပေးပါဦး ဆရာလေး”

“ဟုတ်ကဲ့လေးလေး...”

နံပါတ် (၁) လျှောက်လွှာလိုတယ်။ လျှောက်ချင်တဲ့ တည်နေရာ၊ မျှစ်ချိုးယူလိုတဲ့ပမာဏနဲ့ မျှစ်အမျိုးအစား၊ စုဆောင်းမည့်နည်းစနစ်နဲ့ သုံးစွဲမဲ့အကြောင်းအရာလေးတွေ ခိုင်ခိုင်လုံလုံရေးသားလျှောက်ထားရပါမယ်ခင်ဗျ။

နံပါတ်(၂)က လျှောက်ထားလိုတဲ့ နေရာမှာရှိတဲ့ ရပ်ကျေး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတွေနဲ့ ရွာကကန့်ကွက်လိုခြင်း ရှိ/မရှိ ထောက်ခံစာရယူတင်ပြရမယ်ခင်ဗျ။

နံပါတ်(၃) ကတော့ သစ်တောဦးစီးဌာနက ချမှတ်ထားတဲ့ မျှစ်ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ တားမြစ်ချက်တွေ၊ စည်းကမ်းချက်တွေလိုက်နာဖို့နဲ့ သစ်တောဥပဒေ(၂၀၁၈)/ နည်းဥပဒေတွေနဲ့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွေကို သိရှိလိုက်နာမဲ့အကြောင်းနဲ့ ဖောက်ဖျက်မိပါက အရေးယူခံရမည်ကို သိရှိလက်ခံပါကြောင်း ကျွန်တော်တို့မြို့နယ်ရုံးတွေမှာ ကတိခံဝန်ချက်ထိုးပြီး ကျွန်တော်တို့ဆီကနေတစ်ဆင့် လျှောက်ထားပေးရုံပါပဲ ခင်ဗျ လေးလေး”

“ဒါဆို မျှစ်ထုတ်လုပ်ခွင့်ရပြီပေါ့ ဆရာလေး”

“ထုတ်လုပ်ခွင့်မရသေးဘူး လေးလေး.. ဒါက လျှောက်ထားတဲ့ အဆင့်ပဲရှိသေးတာပါခင်ဗျ”

“ဒါဆို သစ်တောဌာနက ဘယ်အချက်အလက်တွေစိစစ်ဖို့ ကျန်သေးလဲ ပြောပေးပါဦး”

“ဟုတ်ကဲ့ လေးလေး.. ကျွန်တော်တို့သစ်တောဌာနက မျှစ်ထုတ်မဲ့နေရာကိုကွင်းဆင်းစိစစ်ရဦးမှာ ခင်ဗျ”

“ဒို့ လျှောက်ထားချက်ထဲ အချက်အလက်စုံနေတာကို ကွင်းဆင်းတယ်ဆိုတော့ ဘယ်လိုမျိုးကွင်းဆင်းစစ်

တာလဲ ပြောပြပေးပါဦး ဆရာလေး”

“ဒီလိုပါ လေးလေး.. ကျွန်တော်တို့ သစ်တောဝန်ထမ်းတွေက လေးလေးတို့လျှောက်တဲ့နေရာရဲ့ အကျယ်အဝန်းပေါ်မူတည်ပြီး ကောင်း/သင့်/ညံ့ နမူနာကွက်လေးတွေ ချမယ်.. ပြီးတော့မြေပိုင်ဆိုင်မှု၊ တောအမျိုးအစား၊ ပေါက်ရောက်တဲ့ ဝါးအမျိုးအစား၊ ဝါးရုံအရေအတွက်၊ ဝါးပင်အသက် (၁နှစ်သား၊ ၂နှစ်သား၊ ၃နှစ်သား/ဝါးနုဝါးရင့်) အရေအတွက်နဲ့ဝါးပေါက်ရောက်မှုအချိုး၊ မျှစ်ထုတ်နိုင်စွမ်းစတဲ့ အချက်အလက်တွေ စိစစ်ပြီး ကောက်ယူတာပါ ခင်ဗျ”

“အဲ့သလိုလား ဆရာလေးရေ”

“ဟုတ်တယ်လေးလေး....အဓိကရည်ရွယ်ချက်ကို လေးလေးနားနားလည်အောင်အရပ်စကားနဲ့ ပြောရရင် လေးလေးမျှစ်ထုတ်လို့ရသလို လေးလေးရဲ့ သားသမီးမြေးမြစ်တွေပါ ဆက်ပြီးထုတ်လို့ရအောင် ကူညီပြီး စိစစ်ပေးတဲ့ သဘောပါခင်ဗျ”

“သားစဉ်မြေးဆက်ပေါ့ ဆရာလေးရယ်....ရည်ရွယ်ချက်လေးကောင်းသဗျာ”

“ဟုတ်ကဲ့ပါ လေးလေး”

“ဒါဆို တို့ဒေသမှာကျ မျှစ်ချိုးဖို့ ဘယ်အချိန်လောက်အကောင်းဆုံးဖြစ်မလဲ ဆရာလေး”

“လေးလေးတို့ ရွာတွေပတ်ဝန်းကျင်က ဝါးတောတွေဘက် ကျွန်တော်ကွင်းဆင်းချိန်တိုင်း ဇူလိုင်လ ဒုတိယပတ်လောက်ကနေ အောက်တိုဘာလ ပထမအပတ် လောက်ထိ မျှစ်တွေတွေ့ရတယ်လေးလေး....ပြီးတော့ မျှစ်ချိုးဖို့အကောင်းဆုံးအချိန်က ဇူလိုင်လ ဒုတိယပတ်ကနေ စက်တင်ဘာလ နောက်ဆုံးအပတ်တွေမှာ ချိုးယူဖို့အကောင်းဆုံးပဲခင်ဗျ။ နောက်ကျသွားရင်မျှစ်ရဲ့အရည်အသွေးနဲ့ ရောင်းချရတဲ့ ဈေးနှုန်းလျော့နည်းကျဆင်းတတ်လို့ မချိုးသင့်တော့ပါဘူးခင်ဗျ”

“ဒါဆို ဝါးရုံက အချိန်တိုအတွင်း မျှစ်များများရဖို့ မျှစ်များများထွက်အောင် ဘာတွေလုပ်ရမလဲ ဆရာလေးရှင်းပြပေးပါဦး”

“အချိန်တိုအတွင်း မျှစ်များများနဲ့ အထွက်နှုန်းတိုးစေဖို့ဆိုရင် ကိုယ်ချိုးမဲ့ဝါးရုံတွေကို နိုဝင်ဘာလကနေ ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း မြေတောင်မြှောက် မြေဆွ ခါးဆွတာတွေလုပ်ပေးရမယ်၊ ပြီးတော့ ဝါးရုံဘေးက ပေါင်းပင်တွေ မြက်ပင်တွေကိုရှင်းလင်းပေးရမယ် ခင်ဗျ။ အရေးကြီးဆုံးအချက်ကတော့ မျှစ်စို့လေးတွေများများထွက်ဖို့နဲ့ ထွက်စရာနေရာရစေဖို့ ဝါးရုံက ဝါးငုတ်ဟောင်းတွေကို ဒီတိုင်းမထားခဲ့ပဲ တူးထုတ်ပစ်ရမယ်.. ပြီးတော့ဝါးပင်တွေကိုလည်း ခပ်ကျဲကျဲ ဖြစ်အောင်ချဲ့ပေးရမယ် လေးလေး”

“ရွာမှာ ကိုဗစ်ရောဂါတစ်မျိုး လမ်းပမ်းဆက်သွယ်ရေးကတစ်မျိုးနဲ့ စားဝတ်နေရေးကျပ်တည်းတဲ့လူတွေများလာတော့ အလုပ်အကိုင်လေးတွေရချင်လို့သာ မချိုးမဖြစ်လျှောက်ထားရတာပါ ဆရာလေးရေ”

“ဟုတ်ကဲ့ပါလေးလေးရေ စားဝတ်နေရေးအတွက် လုပ်နေတဲ့ လေးလေးတို့ ဒေသခံပြည်သူတွေကိုလည်း ကျွန်တော်တို့နားလည်ပါတယ်ခင်ဗျ...လေးလေးတို့လည်း စားဝတ်နေရေးအဆင်ပြေအောင် ဥပဒေတွေနဲ့လည်း မရင်ဆိုရအောင် ပြီးတော့လေးလေးတို့ရွာနား ဝါးပြန်းတီးမှုနဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်ပျက်စီးမှု လျော့နည်းအောင် လေးလေးတို့ ပြည်သူတွေကို နည်းနည်းလေး အကြံပြုမှာပါရစေခင်ဗျ”

“ကိုယ့်ဒေသအတွက်ပဲဆိုတော့ သိချင်တယ်ဆရာလေးရေ အကြံပြုချက်ပြောပေးပါဦး”

“ဒီလိုပါ လေးလေးခင်ဗျမျှစ်ချိုးတော့မယ်ဆိုရင်- ပထမအချက် အနေနဲ့ လေးလေးတို့ မျှစ်ချိုးတဲ့အခါ မျှစ်စို့အရွယ်အစားကြီးမားစေရန်၊ မျှစ်ကိုမချိုးခင် ချိုးယူမဲ့မျှစ်ရဲ့ ပတ်ပတ်လည်ကို မြေသားပွအောင် တူးဆွပြီးမှ ချိုးယူပေးကြပါခင်ဗျ။

ဒုတိယအချက် အနေနဲ့ တူးထားတဲ့ မျှစ်ငုတ်က ပြန်ပြီး အသက်ဆက်နိုင်ချေရှိဖို့ ကိုယ်လိုချင်တဲ့ မျှစ်ချိုးပီးတာနဲ့ အဲ့ဒီတူးထားတဲ့ မျှစ်နေရာကို မြေပြန်ဖို့ပေးခဲ့ကြပါခင်ဗျ။ တတိယအချက် အနေနဲ့ ဝါးရုံ (၁) ရုံက ထွက်တဲ့မျှစ်စို့ တစ်ဝက်ကိုချိုးယူပြီး ကျန်တစ်ဝက်ကို ကိုယ့်သားစဉ်မြေးဆက်တွေအတွက် ချန်လှပ်ထားပေးခဲ့ပါခင်ဗျ။

စတုတ္ထအချက် အနေနဲ့ မိခင်ဝါးရုံပင်ကြီးက ပေးနိုင်တာထက် ပိုပြီးမချိုးကြဖို့နဲ့ စက်တင်ဘာလလောက်မှာ ထွက်မည့်မျှစ်တွေကို အချိုးရပ်ပြီး ဝါးသားပေါက်လေးတွေကို မြေတောင်မြှောက်ခါးဆွပေးခဲ့ပါခင်ဗျ...ဆောင်းတွင်းရောက်ရင် ဝါးရုံကို သင့်တော်တဲ့အရွယ်အစားအထိ ထိန်းသိမ်းပေးပြီး ဝါးလည်းမခုတ်ကြပါနဲ့ခင်ဗျ။

နောက်ဆုံးအချက် အနေနဲ့ကတော့ ဝါးစိုက်ခင်းတွေတည်ထောင်ပြီး စနစ်တကျချိုးယူကြဖို့ အကြံပြုတိုက်တွန်းပါရစေ လေးလေးရေ”

“ကျေးဇူးပါဆရာလေးရေ ကျွန်တော်တို့ မသိတဲ့ အချက်တွေအများကြီးပါတဲ့အပြင်ခုလို စိတ်ရှည်လက်ရှည်နဲ့ ဒေသအတွက် စေတနာပါပါရှင်းပြပေးလို့ ကျေးဇူးအထူးပါ ဆရာလေးရေကျွန်တော်လည်း လူကြီးပီပီသသနဲ့ ရွာကျရင် ပြန်ရှင်းပြပြီး လိုက်နာဆောင်ရွက်ဖို့ တိုက်တွန်းပါဦးမယ်ခင်ဗျ”

+++++



ဦးလင်သိန်းထွဋ်၊ ဦးစီးဒါရိုက်တာ

ဒီရေတောစိုက်ခင်း၏ မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်း လေ့လာတင်ပြချက်

ဒီရေတောစိုက်ခင်းသည် ဒီရေရောက်သောဧရိယာအတွင်း ဒီရေတောသစ်မျိုးများ စိုက်ပျိုးထားသောစိုက်ခင်းကိုဆိုလိုပါသည်။ ဒီရေတောစိုက်ခင်းတည်ထောင်ရာတွင် ဆောင်ရွက်ရသောလုပ်ငန်းများအနက် မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းသည် စိုက်ခင်းအောင်မြင်နိုင်ရေးအတွက် လွန်စွာအခြေခံကျအရေးပါလှသော လုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။ မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းကို စနစ်တကျထိရောက်မှန်ကန်စွာဖြင့် ပြီးမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိပါက ပန္နက်ရိုက်ရာတွင် မြေပြုပြင်ခြင်းများ ထပ်မံပြုလုပ်ရခြင်း၊ ပေါင်းရှင်းခြင်းကို အကြိမ်ကြိမ်လုပ်ဆောင်ရခြင်း၊ သေပင်များ၍ အကြိမ်များစွာဖာထေးရခြင်း၊ ရေစီးရေလာကောင်းမွန်မှုမရှိခြင်းတို့ကို ကြုံတွေ့ရတတ်ပါသည်။ မြေပြုပြင်ခြင်းကို မိုးရာသီအချိန်မှသာ ထပ်မံဆောင်ရွက်ရလျှင် အပေါ်ရေ(မိုးရေ)နှင့် အောက်ရေ(ဒီရေ)တို့၏ သက်ရောက်မှုကြောင့် လုပ်ငန်းမတွင်ဘဲ လူအင်အားများစွာအသုံးပြု၍ ဆောင်ရွက်ရခြင်း၊ ရာသီချိန်အမီ အပင်စိုက်ပျိုးရန်ခက်ခဲခြင်းများလည်းတွေ့ကြုံရတတ်ပါသည်။ သို့ပါ၍ မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းကို စနစ်တကျလုပ်ဆောင်နိုင်ပြီး အောင်မြင်သော ဒီရေတောစိုက်ခင်းကောင်းများ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်ရေးအတွက် ယခုတင်ပြချက်ကို လေ့လာပြုစုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တင်ပြချက်ကို ဘိုကလေးမြို့နယ်အတွင်း ဒီရေတောစိုက်ခင်းတည်ထောင်ခြင်းဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံများအပေါ် အခြေခံ၍ လေ့လာတင်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်း(၃)မျိုး

မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းကို ကုန်းမြေ အနိမ့်/အမြင့်အပေါ်မူတည်၍ ကုန်းမြေအနိမ့်ပိုင်း မြေပြုပြင်ခြင်း၊ အလတ်ပိုင်းမြေပြုပြင်ခြင်း၊ အမြင့်ပိုင်းမြေပြုပြင်ခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်း(၃)မျိုး ခွဲခြားဖော်ပြထားရှိပါသည်။ စိုက်ခင်းအမှတ်တစ်ခုတည်းတွင်ပင် ကုန်းမြေအနိမ့်/အလတ်/အမြင့် ပါဝင်နေ၍ ဧရိယာပိုင်းခြားကာ အဆိုပါလုပ်ငန်း (၃)မျိုးလုံးကို အသုံးပြုလုပ်ကိုင်ရသည်လည်း ရှိတတ်ပါသည်။ စိုက်ခင်းဧရိယာအတွင်း ဆားကွင်းဟောင်း၊ ငါး/ပုစွန်ကန်ဟောင်း၊ လယ်မြေစသည်များပါဝင်လာခဲ့ပါက သီးခြားမြေ ပြုပြင်

ခြင်းပုံစံများ ထပ်မံဆောင်ရွက်ရခြင်းမျိုးရှိတတ်သော်လည်း ဧရိယာအများစုကို ခြုံငုံမိစေရန်အတွက် ကုန်းမြေ အနိမ့်/အမြင့်အပေါ်အခြေခံသည့် မြေပြုပြင်ခြင်း လုပ်ငန်း (၃)မျိုးကိုသာ လေ့လာတင်ပြထားရှိပါသည်။

ကုန်းမြေအနိမ့်ပိုင်းမြေပြုပြင်ခြင်း

ကုန်းမြေအနိမ့်ပိုင်းဆိုသည်မှာ အောက်ဖော်ပြပါ ဧရိယာကို ဆိုလိုပါသည် -

- နွေရာသီတွင်တစ်လလျှင် ဒီရေရောက်ရှိမှုအကြိမ်အရေအတွက်(၆၂-၄၅)အတွင်းရှိသည့် ဧရိယာ
- ဒီရေတောသစ်မျိုးအားဖြင့် ပြူးခြေထောက်(အဖို အမ)၊ ပြူးခိုင်းဒေါင့်၊ ပြူးရွေ့ပါ၊ ပြူးအုပ်ဆောင်း၊ ကန့်ပလာ၊ သမဲ့ကြီး၊ သမဲ့ဖြူ၊ သမဲ့ကြက်တက်၊ လမု၊ လမုတသတ်(လမဲ့)၊ လဘပေါက်ရောက်လေ့ရှိသည့်ဧရိယာ
- ပေါက်ရောက်ပင်အားဖြင့် ရေသမန်း၊ ဝက်လာ မြက်၊ ခရာ၊ ဆူးကုတ်၊ ခနီ၊ ပိပိနွယ်၊ ဆတ်သွားဖူး၊ ရေကျီးပင်ပေါက်ရောက်လေ့ရှိသည့် ဧရိယာ
- မြေအမျိုးအစားအားဖြင့် ရွှံ့နုန်းမြေ၊ ရွှံ့စေးမြေ၊ နုန်းစိုမြေစေးများပါဝင်လေ့ရှိသော ဧရိယာ

စိုက်ခင်းဧရိယာသည် ကုန်းမြေအနိမ့်ပိုင်းဖြစ်၍ မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းကို အောက်ပါလုပ်ငန်း အဆင့်ဆင့် အလိုက် ဆောင်ရွက်ပါသည် -

(က) တောခုတ်ခြင်း

တောခုတ်ခြင်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် စိုက်ခင်းဧရိယာအတွင်း သဘာဝတော၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ မြောင်း ပါဝင်မှုတို့ပေါ်အခြေခံ၍ စိုက်ခင်းဧရိယာ အကျယ်အဝန်း (၃)ဧကမှ (၅)ဧက အထိ အပိုင်းခွဲကာ လုပ်သားအဖွဲ့ခွဲ၍ ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့သည် ၎င်းတာဝန်ယူသည့် ဧရိယာကို မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းအားလုံးပြီးစီးသည်အထိ တစ်ဆက်တည်းလုပ်ဆောင်ရပါသည်။ ဧရိယာအနည်းငယ်ကိုသာ အဖွဲ့ခွဲ၍ အပိုင်းလိုက်လုပ်ဆောင်ခြင်းမှာ နေလှန်းသက်ကို ရနိုင်သမျှ ပိုမိုရရှိစေနိုင်ရန်အတွက် တောခုတ်ခြင်း၊ သယ်ယူစုပုံခြင်းတို့ကို ဒီရေတက်ရောက်မှုမများသေးခင် အချိန်

ကိုက်ပြုလုပ်နိုင်ရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။ ခုတ်ရခက်ခဲသော အောက်ခြေရှုပ်ထွေးသည့် ချုံ၊ နွယ်များဖြစ်သည့် ရေသမန်း၊ ဆူးကုတ်၊ ခရာ၊ ဆတ်သွားဖူး၊ ပိပိနွယ်တို့ကို အောက်ခြေပြတ်သည်အထိ ဦးစွာခုတ်လှဲ၍ နီးစပ်ရာ အမြင့်ဆုံး ကုန်းမြေသို့ရှာဖွေ၍ စုပုံပါသည်။ ၎င်းအပေါ်၌ အပင်ကြီးများ၊ ကိုင်းဖျားကိုင်းနားများကို စုပုံပါသည်။ စုပုံရာ ကုန်းမြေသည် တစ်နေရာမကရှိနိုင်ပါသော်လည်း နေလှန်းသက်များများရယူနိုင်ရန်အတွက် စုပုံရာကုန်းမြေနေရာများသည် တောခုတ်ရေယာအတွင်းရှိ အမြင့်ဆုံးကုန်းမြေများကိုသာ ဦးစားပေးရွေးချယ်ပါသည်။

(ခ) နေလှန်းခြင်း

နေလှန်းခြင်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် စုပုံထားသည့် ကုန်းမြေသို့ ဒီရေရောက်ရှိမည့်ရက်ကို ဒီရေတက်ရောက်မှု အချိန်ဇယား(ရေသေ၊ ရေထ၊ ခေါင်ရေ)အရ တွက်ဆ၍ နေလှန်းသက်ကို ရနိုင်သမျှ ရယူပါသည်။ စုပုံထားသည့် ကုန်းမြေသို့ ဒီရေရောက်ရှိမည့်အချိန်သည် ခေါင်ရေရောက်ချိန်ဖြစ်မည်ဆိုလျှင် ရေစားမှီရက်မှစ၍ နေလှန်းသက်ကိုရယူနိုင်ပါက (၁၃)ရက်တာကာလအထိ နေလှန်းသက်ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ စုပုံသည့်နေရာသို့ ဒီရေရောက်ရှိသည့် အချိန်ကို ကျော်လွန်၍ နေလှန်းသက်ယူမိလျှင် လောင်စာမရှိတော့ဘဲ မီးလောင်နိုင်မည့်အခြေအနေများစွာ နည်းပါးသွားမည်ဖြစ်သည်ကို သတိပြုရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ ဒီရေတက်အကျဇယား

မြန်မာလဆန်း (သို့မဟုတ်) လဆုတ်	ဒီရေတက်ချိန်		ဒီရေ အမျိုးအစား
	နာရီ	မိနစ်	
၁-ရက်နေ့	၇	၁၂	ရေထ
၂-ရက်နေ့	၈	-	
၃-ရက်နေ့	၈	၄၈	ခေါင်ရေ
၄-ရက်နေ့	၉	၃၆	ရေစားမှီ (ခေါင်ရေနီးပါး)
၅-ရက်နေ့	၁၀	၂၄	
၆-ရက်နေ့	၁၁	၁၂	ရေသေဦး
၇-ရက်နေ့	၁၂	-	
၈-ရက်နေ့	၁၂	၄၈	
၉-ရက်နေ့	၁	၃၆	
၁၀-ရက်နေ့	၂	၂၄	ရေစင်းစင်းသေ (အနိမ့်ဆုံး)
၁၁-ရက်နေ့	၃	၁၂	ရေနုထ
၁၂-ရက်နေ့	၄	-	
၁၃-ရက်နေ့	၄	၄၈	ရေထဦး
၁၄-ရက်နေ့	၅	၃၆	
၁၅-ရက်နေ့	၆	၂၄	

မှတ်ချက်။ ရေကြီးပတ်နှင့် ရေငယ်ပတ်တစ်လှည့်စီ ရှိသည်။ ဒီရေသည် ပုံမှန် (၆) နာရီကြာတက်၍ (၆)နာရီကြာဆင်းသည်။

(ဂ) မီးရှို့ခြင်း

နေလှန်းသက်ရယူပြီးပါက စုပုံထားသည့်နေရာ၌ မီးရှို့ခြင်းကို ပြုလုပ်ပါသည်။ ဒီရေတောအပင်များသည် မီးလောင်ရန်ခက်ခဲခြင်း၊ ဝါးကဲ့သို့လောင်စာကောင်းသည့် အပင်များပေါက်ရောက်မှုမရှိခြင်း၊ မြေပြင်သည် ရွှံ့နှုန်းမြေဖြစ်ပြီး ဒီရေတက်ချိန်များပြားသဖြင့် အစိုဓာတ်များ ရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် မီးရှို့ရာတွင် ကောက်ရိုး၊ တာရာ၊ ကျွတ်၊ ဒီဇယ်ဆီများအသုံးပြုရပါသည်။ မီးရှို့ခြင်းသည် တောခုတ်ပြီးရေယာအားလုံးအပေါ် သက်ရောက်မှုမရှိနိုင်ဘဲ စုပုံနေရာနှင့်၎င်းဝန်းကျင်အပေါ်သာသက်ရောက်မှုရှိနိုင်ပါသည်။

(ဃ) ကျွန်းခွေခြင်း

မီးရှို့ခြင်းသည် တောခုတ်ပြီးရေယာအားလုံး အပေါ်၌ လွှမ်းခြုံလောင်ကျွမ်းနိုင်မှု မရှိနိုင်ခြင်းကြောင့် ဒီရေရောက်ရှိလာမှုနှင့်အတူ မီးလောင်နာမှုမရှိသည့် အပင်ပေါက်များ၊ သစ်တက်များ၊ ချုံနွယ်များတို့သည် စိမ်းစိမ်းစိုစိုဖြင့် တဟုန်းထိုးပေါ်ထွက်လာကြပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဓားအသုံးပြုဖြတ်တောက်ပေးရမည့် ငုတ်၊ သစ်တက်၊ ကိုင်းဖျားတို့ကိုဦးစွာဓားဖြင့် လိုက်လံဖြတ်တောက်ပါသည်။ ကျန်ရှိသောအစုအပြုံလိုက်ပေါ်ထွက်နေသည့် ချုံ၊ နွယ်၊ သစ်တက်တို့ကို ကိုင်းစက်(ထွန်စက်)ကို အသုံးပြု၍ လိုက်လံနင်းကြိတ်ပိုင်းဖြတ်ရပါသည်။ ထိုသို့ ဓား/ကိုင်းစက်များ အသုံးပြုဖြတ်တောက်ထားသော ငုတ်၊ သစ်တက်၊ ကိုင်းဖျား၊ ချုံ၊ နွယ်တို့ကို ချိတ်များဖြင့်ဆွဲစု၍ နီးစပ်ရာ ချောင်း/မြောင်းများအတွင်းသို့ ပို့ချကြပါသည်။ ထိုအပိုင်းအစများကိုဆွဲစု၍ ထပ်မံမီးရှို့မည်ဆိုပါကလည်း ဒီရေတက်ရောက်ထားမှု၊ လောင်စာများစွာနည်းပါးမှုတို့ကြောင့် မီးလောင်နိုင်မှုအခြေအနေမရှိသလောက်နည်းပါးနေမည်ဖြစ်ပါသည်။



တောခုတ်ခြင်း



စုပုံမီးရှို့ခြင်း



ကျွန်းခွေခြင်း
(ကိုင်းစက်ဖြင့်
ရှင်းလင်းခြင်း)



(နီးစပ်ရာချောင်း၊
မြောက်များ
အတွင်းသို့ ပို့ချခြင်း)

ကုန်းမြေအလတ်ပိုင်းမြေပြုပြင်ခြင်း

ကုန်းမြေအလတ်ပိုင်းဆိုသည်မှာ အောက်ဖော်ပြပါ ဧရိယာကို ဆိုလိုပါသည် -

- နွေရာသီတွင် တစ်လလျှင် ဒီဇေရောက်ရှိမှု အကြိမ် အရေအတွက်(၄၅ - ၅)အတွင်းရှိသည့်ဧရိယာ
- ဒီဇေတောသစ်မျိုးအားဖြင့် အိတ်မသွယ်၊ သမဲ့ကြီး၊ သမဲ့ကြက်တက်၊ ပင်လယ်အုန်း၊ မမေ၊ ရေခရာ၊ ကျနာ၊ သရော၊ ကနစိုပေါက်ရောက်လေ့ရှိသောဧရိယာ
- ချုံနွယ်ပေါက်ရောက်ပင်အားဖြင့် သင်ဘောင်း၊ မြောက်ကြိမ်၊ ဝက်လာမြက်၊ သခွပ်၊ ငှက်ကြီးတောင်၊ ပိပိနွယ်၊ တောရှောက်၊ ကုန်းသမန်း၊ ဓမင်းနွယ်၊ အိမ်လုံးကျွတ်၊ ကြောင်ပန်း၊ ကျီးကလိန်၊ ရွှေနွယ်ရိုး ပေါက်ရောက်လေ့ရှိသည့်ဧရိယာ
- မြေအမျိုးအစားအားဖြင့် ရွှံ့စေးမြေ၊ သဲမှုန်နုန်းမြေ၊ နုန်းစိုမြေစေးများပါဝင်လေ့ရှိသောဧရိယာ

စိုက်ခင်းဧရိယာသည် ကုန်းမြေအလတ်ပိုင်းဖြစ်၍ မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းကို အောက်ပါလုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့် အလိုက်ဆောင်ရွက်ပါသည် -

(က) တောခုတ်ခြင်း

တောခုတ်ခြင်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် စိုက်ခင်းဧရိယာအတွင်း သဘာဝတော၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ မြောင် ပါဝင်မှုတို့ပေါ်အခြေခံ၍ စိုက်ခင်းဧရိယာအကျယ်အဝန်း (၁၅) ဧကအထိ အပိုင်းခွဲကာ လုပ်သားအဖွဲ့ခွဲ၍ ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့သည် ၎င်းတာဝန်ယူသည့်ဧရိယာကို မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်း အားလုံးပြီးစီးသည်အထိ တစ်ဆက်တည်းလုပ်ဆောင်ရပါသည်။ ဧရိယာ(၁၅)ဧက အထိ အဖွဲ့ခွဲလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းသည် ကုန်းမြေအလတ်ပိုင်းဧရိယာများ၌ ဒီဇေရောက်သည့် အကြိမ်အရေနည်းပါးသွားသဖြင့်

နေလှန်းသက်ပိုမိုရရှိနိုင်ရေး အချိန်လျှော့လုပ်ရန် များစွာ မလိုအပ်တော့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ အောက်ခြေရှုပ်ထွေးသော ချုံ၊ နွယ်များဖြစ်သည့် မြောက်ကြိမ်၊ ငှက်ကြီးတောင်၊ ပိပိနွယ်၊ တောရှောက်၊ ကုန်းသမန်း၊ ဓမင်းနွယ်၊ အိမ်လုံးကျွတ်၊ ကြောင်ပန်း၊ ကျီးကလိန်၊ ရွှေ နွယ်ရိုးတို့ကို အောက်ခြေပြတ်သည်အထိ ဦးစွာခုတ်လှဲ၍ နီးစပ်ရာအမြင့်ဆုံးကုန်းမြေသို့ရှာဖွေ၍ စုပုံပါသည်။ ၎င်းအပေါ်၌ အပင်ကြီးများ၊ ကိုင်းဖျားကိုင်းနားများကို စုပုံပါသည်။ သင်ဘောင်းအရွက်များသည် လောင်စာကောင်းသဖြင့် မီးရှို့မည့်အပုံများပေါ်၌ စုပုံလေ့ရှိကြပါသည်။ စုပုံရာကုန်းမြေသည် တစ်နေရာမကရှိနိုင်ပါသော်လည်း နေလှန်းသက်များများရယူနိုင်ရန်အတွက်စုပုံရာနေရာများအနေဖြင့် တောခုတ်ဧရိယာအတွင်းရှိ အမြင့်ဆုံးကုန်းမြေများကိုသာ ရွေးချယ်ပါသည်။ ကုန်းမြေအလတ်ပိုင်းတွင် နေလှန်းသက်များများ ရယူနိုင်သည့် ကုန်းမြင့်နေရာများစွာ ရှိတတ်သဖြင့် စုပုံရာ နေရာများစွာရှိတတ်ပါသည်။

(ခ) နေပျန်းခြင်း

နေလှန်းခြင်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် စုပုံထားသည့် ကုန်းမြေသို့ ဒီဇေရောက်ရှိမည့်ရက်ကို ဒီဇေတက်ရောက်မှု အချိန်ဇယား (ရေသေ၊ ရေထ၊ ခေါင်ရေ)အရ တွက်ဆ၍ နေလှန်းသက်ကို ရနိုင်သမျှရယူပါသည်။

(ဂ) မီးရှို့ခြင်း

နေလှန်းသက်ရယူပြီးပါက စုပုံထားသည့်နေရာ၌ မီးရှို့ခြင်းကို ပြုလုပ်ပါသည်။ ဒီဇေတောအပင်များသည် မီးလောင်ရန်ခက်ခဲခြင်း၊ ဝါးကဲ့သို့ လောင်စာကောင်းသည့် အပင်များ ပေါက်ရောက်မှုမရှိခြင်း၊ မြေပြင်သည် ရွှံ့စေးမြေ၊ နုန်းစိုမြေစေးများပါဝင်နေပြီး ဒီဇေတက်ရောက်မှုများ ရှိနေသဖြင့် အစိုဓာတ်ရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် မီးရှို့ရာတွင် ကောက်ရိုး၊ တာရာ၊ ကျွတ်၊ ဒီဇေဆီများအသုံးပြုရပါသည်။ ကုန်းမြေအလတ်ပိုင်း၌ မီးရှို့ရာတွင် စုပုံနေရာများ ပိုမိုများပြားခြင်း၊ နေလှန်းသက် ပိုမိုရရှိနိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် တောခုတ်ပြီးဧရိယာများအပေါ် မီးလောင်ကျွမ်းသက်ရောက်မှုသည် မြေအနိမ့်ပိုင်းထက်ပိုမိုများပြားပါသည်။

(ဃ) ကျွန်းခွေခြင်း

မီးရှို့ခြင်းသည် တောခုတ်ပြီးဧရိယာအားလုံးအပေါ်၌ လွှမ်းခြုံလောင်ကျွမ်းနိုင်မှု မရှိနိုင်ခြင်းကြောင့် ဒီဇေရောက်ရှိလာမှုနှင့်အတူ မီးလောင်နာမှုမရှိသည့် အပင်ပေါက်များ၊ သစ်တက်များ၊ ချုံနွယ်များတို့သည် အလျင်အမြန် စိမ်းစိမ်းစိုစိုဖြင့် တိုးလျှံပေါ်ထွက်လာကြပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဓားအသုံးပြုဖြတ်တောက်ပေးရမည့် ငှက်၊ သစ်

တက်၊ ကိုင်းဖျားတို့ကို ဓားဖြင့် ဦးစွာလိုက်လံဖြတ်တောက် ပါသည်။ ကျန်ရှိသော အစုအပြုံလိုက်ရှိတတ်သည့် ချုံ၊ နွယ်၊ သစ်တက် တို့ကို ကိုင်းစက်(ထွန်စက်)ကိုအသုံးပြု၍ လိုက်လံနင်းကြိတ်ပိုင်းဖြတ်ရပါသည်။ ကုန်းမြေအလတ်ပိုင်း ၌ မီးလောင်ကျွမ်းမှုဧရိယာများပြားသဖြင့် ကိုင်းစက် (ထွန် စက်)အသုံးပြုရမည့် ချုံနွယ်ဧရိယာများသည် များစွာ နည်း ပါးသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဓား/ကိုင်းစက်များ အသုံး ပြု ဖြတ်တောက်ထားသော ၎င်း၊ သစ်တက်၊ ကိုင်းဖျား၊ ချုံ၊ နွယ်တို့ကို ချိတ်များဖြင့်ဆွဲစု၍ နီးစပ်ရာ ချောင်း/ မြောင်များအတွင်းသို့ ပို့ချကြပါသည်။ ထိုအပိုင်းအစများကို ဆွဲစု၍ ထပ်မံမီးရှို့မည်ဆိုပါကလည်း ဒီရေတက်ရောက် ထားမှု၊ လောင်စာနည်းပါးမှုတို့ကြောင့် မီးလောင်နိုင်မှု အခြေအနေမရှိသလောက်နည်းပါးနေမည်ဖြစ်ပါသည်။

ကုန်းမြေအမြင့်ပိုင်းမြေပြုပြင်ခြင်း

ကုန်းမြေအမြင့်ပိုင်းဆိုသည်မှာ အောက်ဖော်ပြပါ ဧရိယာကို ဆိုလိုပါသည် -

- နွေရာသီတွင် တစ်လလျှင် ဒီရေရောက်ရှိမှုအကြိမ် အရေအတွက်(၅ - ၀)အတွင်းရှိသည့် ဧရိယာ
- ဒီရေတောသစ်မျိုးအားဖြင့် ကျန၊ အိတ်မသွယ်၊ ကနစို၊ သရော၊ မာလာလူးကား ပေါက်ရောက်လေ့ရှိသော ဧရိယာ
- ချုံနွယ်ပေါက်ရောက်ပင်အားဖြင့် မြက်ခါး၊ အလိုလေး၊ နွယ်၊ မြောက်ကြိမ်၊ ကုန်းသမန်း၊ ငှက်ကြီးတောင်၊ ခယု၊ သံသတ်၊ ဗီးဇော်၊ မိကျောင်းကွမ်းဖတ် ပေါက် ရောက်လေ့ရှိသည့်ဧရိယာ
- မြေအမျိုးအစားအားဖြင့် နန်းစိုမြေစေး၊ သဲမှုန်ပါမြေ စေးနန်းမြေတို့ပါဝင်လေ့ရှိဧရိယာ

စိုက်ခင်းဧရိယာသည် ကုန်းမြေအမြင့်ပိုင်းဖြစ်၍ မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းကို အောက်ပါလုပ်ငန်း အဆင့်ဆင့် အလိုက် ဆောင်ရွက်ပါသည် -

(က) တောခုတ်ခြင်း

တောခုတ်ခြင်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် စိုက်ခင်းဧရိယာ အတွင်း သဘာဝတော၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ မြောင် ပါဝင်မှုတို့ ပေါ်အခြေခံ၍ စိုက်ခင်းဧရိယာကို အပိုင်းခွဲကာလုပ်သား အဖွဲ့ခွဲ၍ဆောင်ရွက်ပါသည်။ အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့သည် ၎င်းတာဝန် ယူသည့်ဧရိယာကို မြေပြုပြင်ခြင်းလုပ်ငန်းအားလုံးပြီးစီး သည်အထိ တစ်ဆက်တည်းလုပ်ဆောင်ရပါသည်။ ကုန်း မြေအမြင့်ပိုင်းဧရိယာများ၌ ဒီရေရောက်သည့် အကြိမ်အရေ များစွာနည်းပါးသွားသဖြင့် အချိန်လုပြုလုပ်ရန် မလိုအပ် တော့ခြင်းကြောင့် တောခုတ်ဧရိယာခွဲဝေခြင်းကို အုပ်ချုပ်

မှုအရသာ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်ပြီး ဧရိယာပမာဏအားဖြင့် သတ်မှတ်ချက်မထားရှိပါ။ အောက်ခြေရှုပ်ထွေးသောချုံ၊ နွယ်များဖြစ်သည့် မြက်ခါး၊ အလိုလေးနွယ်၊ မြောက်ကြိမ်၊ ကုန်းသမန်း၊ ငှက်ကြီးတောင်၊ ခယု၊ သံသတ်၊ ဗီးဇော်၊ မိကျောင်းကွမ်းဖတ်တို့ကိုအောက်ခြေပြတ်သည်အထိ ဦးစွာ ခုတ်လှဲ၍ နီးစပ်ရာစုပုံပါသည်။ ၎င်းအပေါ်၌ အပင်ကြီးများ၊ ကိုင်းဖျားကိုင်းနားများကို စုပုံပါသည်။ ကုန်းမြေအမြင့် မြေ ပြုပြင်ရာ၌ စုပုံရာနေရာများသည် အပုံငယ်များဖြင့် များစွာ ပျံ့ပျံ့နံ့နံ့ရှိနေတတ်ပါသည်။

(ခ) နေလှန်းခြင်း

နေလှန်းခြင်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် စုပုံထားသည့် ကုန်းမြေသို့ ဒီရေရောက်ရှိမည့်ရက်ကို ဒီရေတက်ရောက်မှု အချိန်ဇယား (ရေသေ၊ ရေထ၊ ခေါင်ရေ)အရတွက်ဆ၍ နေလှန်းသက်ကို ရနိုင်သမျှရယူပါသည်။

(ဂ) မီးရှို့ခြင်း

နေလှန်းသက်ရယူပြီးပါက စုပုံထားသည့်နေရာ၌ မီးရှို့ခြင်းကို ပြုလုပ်ပါသည်။ ဒီရေတောအပင်များသည် မီးလောင်ရန်ခက်ခဲခြင်း၊ ဝါးကဲ့သို့ လောင်စာကောင်းသည့် အပင်များ ပေါက်ရောက်မှုမရှိခြင်းတို့ကြောင့် မီးရှို့ရာတွင် ကောက်ရိုး၊ တာရာ၊ ကျွတ်၊ ဒီဇယ်ဆီများအသုံးပြုရပါသည်။ ကုန်းမြေအမြင့်ပိုင်း၌ မီးရှို့ရာတွင် စုပုံနေရာများစွာရှိခြင်း၊ နေလှန်းသက် ပိုမိုရရှိနိုင်ခြင်း၊ မြေပြင်သည် နွေရာသီ၌ မြေအစိုဓာတ်နည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် တောခုတ်ပြီး ဧရိယာ အများစုအပေါ် မီးလောင်ကျွမ်းသက်ရောက်မှုရှိပါသည်။

(ဃ) ကျွန်းခွေခြင်း

မီးရှို့ခြင်းသည် တောခုတ်ပြီးဧရိယာအားလုံးအ ပေါ်၌ မီးလောင်နာနိုင်မှုမရှိနိုင်ခြင်းကြောင့် ဒီရေရောက်ရှိ လာမှုနှင့်အတူ အပင်ပေါက်များ၊ သစ်တက်များ၊ ချုံနွယ် များတို့သည် အစီအရီ ပေါ်ထွက်လာတတ်ကြပါသည်။ ကုန်းမြေအမြင့်ပိုင်း မြေပြုပြင်ခြင်းတွင် ၎င်း၊ သစ်တက်၊ ကိုင်းဖျား၊ ချုံ၊ နွယ်တို့ကို ဖြတ်တောက်ရာ၌ အစုအပြုံလိုက် ပေါ်ထွက်ခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ နည်းပါးသဖြင့် ဓားကိုသာ အသုံးပြုလိုက်လံဖြတ်တောက်ပါသည်။ ဖြတ်တောက်ထား သော ၎င်း၊ သစ်တက်၊ ကိုင်းဖျား၊ ချုံ၊ နွယ်တို့မှ အများစု ကို ချိတ်များဖြင့်ဆွဲစု၍ နီးစပ်ရာ ချောင်း/မြောင် များအ တွင်းသို့ပို့ချကြပြီး အနည်းငယ်ကို ဆွဲစု၍ ထပ်မံမီးရှို့ဆောင် ရွက်နိုင်ပါသည်။

ပစ်တိုင်းထောင်စွပ် ကြိုးရှုပ်လှောင်



အုန်းလွင်လေး

'တရားမဝင်သစ်ဖမ်းပေးဖို့ သတင်းပေးမလို့ပါ.... ဆရာကိုယ်တိုင်ချက်ချင်းလာဖမ်းပေးပါ.... ဆရာကိုယ်တိုင် လာဖမ်းရင် အထက်အဆင့်ဆင့်တွေကို တိုင်လိုက်မှာပါ'

တရားမဝင်သစ်နှင့် ပတ်သက်သည့်သတင်း အဖြစ် နေ့ညအချိန်အခါရှိရော၊ အချိန်အခါမရှိရော၊ အခုလိုဖုန်းဆက်မှု၊ Viber, Message စသည့် ဆက်သွယ်ရေး ကွန်ရက်တခုခုဖြင့် တာဝန်သိပြည်သူလိုလို၊ သစ်တော သစ်ပင်ချစ်သူလိုလို၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးသမား လိုလို၊ သတင်းသမားလိုလို အမည်အမျိုးမျိုး၊ ဖုန်းနံပါတ် အမျိုးမျိုးဖြင့် သတင်းပေးတိုင်ကြားမှုဖြစ်စဉ်များကို နယ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေတဲ့ ဘိနယ်တာဝန်ယူထားသည့် လက်အောက်သစ်တောဝန်ထမ်းမှ သစ်တောအရာရှိများ ထိကြုံတွေ့ခဲ့ကြရမှာပါ။ သတင်းပေးလားဆိုပေး၏။ သတင်း ကမမှန်၊ ဉာဏ်ကများသေး၊ ကလိန်စေ့ ငြမ်းဆင် သတင်း များသာ၊ ဖုန်းဆက်သူ ဘယ်သူဘယ်ဝါ အချက်အလက်အပြည့်အစုံမပြော၊ သိလိုရာပြန်မေးတော့ ဖုန်းချသွားတယ်၊ ဖုန်းပြန်ခေါ်တယ်၊ ဖုန်းမကိုင်တော့။

တချို့ရှိပါသေး။ လူထုအကြား Facebook ပလူယုံ သလို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ်အသုံးပြုစအချိန်ကပေါ့၊ တရား မဝင်သစ်ကိစ္စ သတင်းပေးသလိုလို၊ သတင်းရေးသလိုလို ဖြင့် မီဒီယာများ (အထူးသဖြင့် online media Facebook account, page အမည်အမျိုးမျိုး) တွင် သက်ဆိုင်ရာ ဒေသတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်သူ သစ်တောဝန်ထမ်း များအား ကလိသလိုလို၊ သရော်သလိုလို၊ စိန်ခေါ်သလိုလို ဖြင့်သတင်းပေးတာလား၊ သတင်းရေးတာလား ဝေခွဲရ ခက်သည့် မထိတထိစာများအား မြန်မာစာ စာလုံးပေါင်း သတ်ပုံအမှား၊ ရိုင်းပြစော်ကားသည့် စာသား အသုံးအနှုန်း များဖြင့် တင်ခဲ့ပါ၏။

မမှန်သတင်းပေးသူတို့သည် သစ်တောဝန်ထမ်း များအား သတင်းပေးဖမ်းခိုင်းတာထက် သတင်းပေးသလို လိုဖြင့် သတင်းအမှား၊ သတင်းအတုအယောင်၊ လုပ်ကြံ ဖန်တီးသည့်သတင်း၊ ထောင်ချောက်ဆင်သည့် သတင်း၊ သစ်တောဝန်ထမ်းများထံ အချိန်ခွဲ၊ အချိန်လွဲ၊ တည်နေရာ အလွဲစသည့် မမှန်သတင်းပေးခြင်း၊ သစ်သူခိုးတို့၏ တန်ဖိုး ကြီး၊ မဟာဏများသည့် တရားမဝင်သစ်များလွတ်ရာလွတ် ကြောင်းအတွက် သစ်တောဝန်ထမ်းများကိုမလိုလားအပ်ဘဲ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေသည့် အရေးမပါသော တခြားသတင်း အလွဲပေးခြင်း၊ လက်အောက်သစ်တောဝန်ထမ်းများအား မလိုလားအပ်သော ထုချေဖြေရှင်းတင်ပြရစေရန်၊ တရား မဝင် သစ်ဖမ်းဆီးမှုစွမ်းဆောင်ရည်ကျဆင်းစေရန် ဌာနမှ အထက်အဆင့်ဆင့်အကြီးအကဲများ နားလည်မှုလွဲမှားစေ မည့် ထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်စေမည့် မဟုတ်မမှန် သတင်း များပေးပို့ခြင်းဖြင့် မိမိကိုယ်ကျိုးစီးပွားထိခိုက်မှု၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး မကျေနပ်မှုများအပေါ်အခြေခံ၍ သစ်တောဦးစီးဌာန၏ ပုံရိပ်နှင့် သစ်တောဝန်ထမ်းများ၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာဂုဏ် သိက္ခာကျဆင်းစေရန်၊ တရားဥပဒေအရ အရေးယူခံရ မည်ကို ဂရုမပြုဘဲလှည့်စားသတင်းများဖြင့် မမှန်သတင်း ပေးများလုပ်စားကြသည်။ သစ်သူခိုးတို့ထံမှ သူတို့ လိုဘ မပြည့်ပါကလည်း သစ်တောဝန်ထမ်းများကို အသုံးချဖမ်း ဆီးအရေးယူစေသည်။ ၎င်းတို့၏လုပ်ဆောင်ချက် အသေး စိတ်ကိုဖြင့် မဖော်ပြလိုတော့ပြီ။

မမှန်သတင်းပေးတိုင်ကြားသူများ၌ ဒေသတစ်ခု တွင် အရပ်ထဲ အရက်ပုန်းရောင်းသူမှအစ ပြစ်မှုမြောက် သည့် တရားမဝင်လုပ်ငန်းများ၊ ခွင့်ပြုစည်းဘောင်အား

ကျော်လွန်လုပ်ဆောင်သည့်လုပ်ငန်းပေါင်းစုံအပေါ် သက်ဆိုင်ရာ ဌာနအဖွဲ့အစည်းများထံ သတင်းပေးတိုင်ကြားသူနှင့် တရားမဝင်သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုအပေါ် သီးသန့်သတင်းပေးတိုင်ကြားသူဟူ၍ရှိပါသည်။

၎င်းတို့သည် သက်ဆိုင်ရာဌာန အဖွဲ့အစည်းထံ သတင်းပေးတိုင်ကြားတတ်သလို တခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း တရားမဝင်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ၊ တိုင်ကြားခံရသူများနှင့် လည်းပတ်သက်နေတတ်ကြပါသည်။ တရားမဝင်သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းပေးတိုင်ကြားခြင်းအပေါ် လုပ်စားသူများဆိုပါစို့။ လက်အောက်သစ်တောဝန်ထမ်းမှ သစ်တောအရာရှိ အဆင့်ဆင့်အား နည်းမျိုးစုံသုံးချဦးကပ်မည်။ ကနဦးတွင် သစ်တောဝန်ထမ်းများ၏ ယုံကြည်မှုရယူမည်။ သစ်တောဝန်ထမ်းများ၏လှုပ်ရှားမှု စုံစမ်းနေမည်။ သစ်တောဝန်ထမ်းများအပေါ် အသေးအမွှားသတင်းအမှန်ပေးသည့်အတွက် ဖုန်းဘေးလေးထည့်ပေးပါဦးမှအစ ဒီထက်ပိုသည့် အခွင့်အရေးတောင်းမည်။ တခြားတစ်ဖက်တွင်လည်းတရားမဝင်သစ်ထုတ်လုပ်သူ သစ်သူခိုးများထံမှလည်းအကြောင်းအမျိုးမျိုးပြ၍ ကတုံးပေါ်ထိပ်ကွက် ကိုယ်ကျိုးရှာ ခြိမ်းခြောက်ငွေညှစ်မည်။ ကြီးမားသည့်အကျိုးအမြတ်ရပါက သစ်သူခိုးအကျိုးစီးပွားများကို ကာကွယ်ပေးမည်။ သစ်တောဝန်ထမ်းတို့၏ တရားမဝင်သစ်ဖမ်းဆီးခြင်းလှုပ်ရှားမှုအခြေအနေများကို သစ်သူခိုးတို့ထံ သတင်းပေးနေမည်။၎င်းတို့ လုပ်ဆောင်ချက်များ အကြောင်းမညီညွတ်၍ အဆင်မပြေမှုများဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါက တရားမဝင်သစ်နှင့်သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများထုတ်လုပ်သူအပါအဝင် ပတ်သက်သူများ၏ အမုန်းခံ ရန်ပြုခံရမည်ကိုမစိုးရွံ့ဘဲ ကိုယ်ကျိုးရှာလုပ်စားသူများဖြစ်ပါသည်။

ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် တရားမဝင်သစ်ထုတ်လုပ်မှုများရှိပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာနှင့် ဆက်စပ်ဌာနအဖွဲ့အစည်းများသို့ လူကိုယ်တိုင်၊ ပေးစာ၊ တိုင်စာ၊ ပစ်စာများဖြင့် တိုင်တန်းသတင်းပေးကြပါသည်။ တာဝန်ရှိသစ်တောဝန်ထမ်းများနှင့် ဌာနအဖွဲ့အစည်းများကလည်း ကြိုတင်တားဆီး စုံစမ်းဖော်ထုတ် ဖမ်းဆီးအရေးယူကြသည်။ ရှေးယခင် စားမ၊ လက်ဆွဲလွှ၊ ရဲတင်း၊ ခွင်၊ ကျွဲနွား၊ လှေလှည်းဖြင့် သဘာဝတောထဲကသစ်များကို ဒေသအတွင်း အသုံးပြုဖို့အချိန်ယူခိုးကြရာမှ လက်ရှိနည်းပညာများအဆင့်မြင့်လာ၍ ခေတ်မီသစ်ထုတ်ကိရိယာ၊ ယာဉ်၊ ယန္တရားများဖြင့် အချိန်တိုအတွင်း သဘာဝတောနှင့် နိုင်ငံပိုင်သစ်တောစိုက်ခင်းများမှ သစ်များအား ကုန်းလမ်း ရေလမ်း အသွယ်သွယ်မှ ပြည်ပနိုင်ငံများထိ ဝိသမလောဘဖြင့်

ခိုးထုတ်နေကြသည်။ သတင်းပေးတိုင်ကြားသူများကလည်း လူကိုယ်တိုင်၊ စာဖြင့် သတင်းပေးသည်သာမက နည်းပညာခေတ်မီ အနိမ့်ဆုံး လက်ကိုင်ဖုန်းများဖြင့် ခေတ်မီမီ သတင်းပေးနေကြသည်။

‘ကျုပ်တို့ရွာက မောင်မဲနဲ့အပေါင်းပါတွေ မနက်က တောထဲသွားကြတယ်။ သူတို့က မီးသွေးလုပ်တဲ့သူတွေပါ။ အခုတောထဲသွားတာ မီးသွေးထုတ်မယ်လို့ထင်တယ်၊ ဖမ်းပေးပါ’

‘သစ်တောဦးစီးလားဗျာ...လမ်း၊ မိုင်တိုင်...၊ ရွာအနီးမှာ သစ်လုံးတွေတင်ထားတဲ့ ဆယ်ဘီးကားတစ်စီး ရပ်ထားတာမြင်ခဲ့တယ်။ တရားဝင်လား၊ မဝင်လားတော့ မသိဘူး။ အခုသွားစစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သလိုအရေးယူပေးပါ’

‘ဆရာခင်ဗျာ...သစ်သမားမောင်နီနဲ့ ကားသမားမောင်ညိုတို့ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်မှာ ဒီညလမ်းကြောင်းက သစ်ကားဆင်းမည့်အကြောင်း ပြောဆိုနေတာကြားခဲ့ရတယ်။ ဆရာတို့ဖမ်းဆီးဖို့ ကျွန်တော်ကြားသိတာ သတင်းပေးတာပါဗျ’

‘သစ်တောကလားဗျာ...သစ်ပိုင်ရှင်မောင်ခပပါတဲ့ သစ်မော်တော်ဘုတ် အခုပဲမြစ်ကြောင်းက ဆင်းသွားပါပြီ။ ဒီလူတွေ ကျုပ်တို့ရွာကသစ်တင်ပေးတဲ့အလုပ်သမားတွေကို သစ်တင်ခငွေပေးမသွားဘူး။ သစ်တောက ဖမ်းပေးပါဗျ’

‘သစ်တောအဖွဲ့တွေ ကျွန်တော်တို့ရပ်ကွက်ထဲ တရားမဝင်သစ်စက် ဖမ်းဆီးနေတာတွေ့တယ်။ အခုဖမ်းတဲ့နေရာနဲ့ ငါးအိမ်ကျော် ခြံကွက်ထဲက ဂိုထောင်ထဲမှာလည်း သစ်တွေထည့်ဝှက်ထားတယ်။ တစ်ဆက်တည်းဖမ်းပေးပါ’

‘ကျွန်တော့်ရဲ့ခြေရင်းဘက်ဘေးအိမ်မှာ မျှစ်တွေစုပြီး စဉ်အိုးကြီးတွေနဲ့ သိုလှောင်နေပါတယ်။ ကြာရင် တောထဲ ဝါးမျိုးသုန်းမှာစိုးရိမ်လို့ သစ်တောကဖမ်းဆီးပေးပါ’

စသည့် အထင်ဖြင့်သတင်းပေးခြင်း၊ အမြင်ဖြင့်သတင်းပေးခြင်း၊ အကြားဖြင့်သတင်းပေးခြင်း၊ သစ်သူခိုးအချင်းချင်း အဝေမတည့်စားကျက်လု မပြေမလည်ဖြစ်ရာမှ သတင်းပေးခြင်း၊ သစ်တောဝန်ထမ်းများ ဖမ်းဆီးရေးဆောင်ရွက်စဉ်အနီးဝန်းကျင်မှစောင့်ကြည့်သတင်းပေးခြင်း၊ အိမ်နီးချင်းများ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ မကျေနပ်မှုဖြင့်သတင်းပေးခြင်းတို့ရှိကြပါသည်။

သစ်နှင့်သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်၊ သယ်ယူ၊ စုဆောင်းသိုလှောင်၊ အသုံးပြု၊ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကား စသည့်ပတ်သက်မှုများအပေါ် တရားမဝင်ပြုမှုနေသည်ဟုသံသယရှိပါသလား။ သက်ဆိုင်ရာ သစ်တောဝန်ထမ်းများကို မည်သည့်နည်းနှင့်မဆို သတင်းပေးပါ။ တိုင်ကြားပါ။ သတင်းပေးသူကိုတရားမဝင်သစ်ခိုးမှုသတင်း

ပေး၏ မှန်၊မမှန် အာမခံပုံ၊မခံပုံ ပြန်ပြီးလည်းမပေးပါ။ သစ်တောဝန်ထမ်းများ သိလိုသည့်အကြောင်းအရာကို သိသမျှထိန်းမကွယ်ဘဲ ပြောပြရန်သာ။ သတင်းပေးပို့သူ၏ကိုယ်ရေးအချက်အလက်အပါအဝင် ပေးပို့သတင်းများ လုံခြုံမှု၊ သတင်းမှန် မမှန်၊ ယုတ္တိယုတ္တိ ရှိမရှိ ဆန်းစစ်အတည်ပြုရမည်က သစ်တောဝန်ထမ်းများ၏ အလုပ်ပါ။

၂၀၁၇ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလမှစ၍ သစ်တောဦးစီးဌာနသည် တရားမဝင်သစ်ထုတ်လုပ်မှုများ ဖော်ထုတ်ဖမ်းဆီးခြင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ် (Community Monitoring and Reporting System -CMRS) ဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများ၊ ရပ်ကွက်၊ကျေးရွာ၊မြို့နယ် အစရှိ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်း၊ သစ်တောသစ်ပင်ချစ်သူ၊ စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ဆက်စပ်သည့် ဌာနများ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ သတင်းပေးပို့နိုင်ရန် သစ်တောဦးစီးဌာနသက်ဆိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်များ၏ Hot line ဖုန်းနံပါတ်များအား သတင်းမီဒီယာ၊ လူမှုကွန်ရက်စာမျက်နှာများတွင် ကြေညာထားသလို လူသွားလူလာများသည့်လမ်းများ၊ လူစည်ကားရာနေရာများတွင်လည်း အများမြင်သာအောင် ဆိုင်းဘုတ်များစိုက် ထူထားရှိပါသည်။

တရားမဝင်သစ်ထုတ်မှုသတင်းအချက်အလက်များရရှိရေး သစ်တောဝန်ထမ်းများကိုယ်တိုင် စုံစမ်းရယူခြင်း၊ ယုံကြည်စိတ်ချရသူအမာခံသတင်းပေးအား လျှို့ဝှက်ထားရှိခြင်းစသည့် နည်းလမ်းမျိုးစုံဆောင်ရွက်ရယူသလို သတင်းပေးတိုင်ကြားသူများ ပေးပို့လာသည့်သတင်းများတွင်မမှန်သတင်း၊ သစ်တောဝန်ထမ်းများအပေါ် ထောင်ချောက်ဆင်သတင်းများလည်းပါတတ်ရာ သတင်းပေးသူနှင့် ပေးပို့သတင်းများမပေါက်ကြားစေဘဲ လုံခြုံမှုသတိရှိရှိ ဦးစားပေး၍ ခိုင်မာတိကျမှန်ကန်သောသတင်းဖြစ်၏ မဖြစ်၏စိစစ်အတည်ပြုရပါမည်။ သစ်တောဝန်ထမ်း၏လုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံ၊ နယ်မြေကျွမ်းကျင်မှု၊ သတင်းပေးသူအပေါ် ယုံကြည်မှု၊ သတင်းပေးအချက်အလက်နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်မှ ဆက်စပ်သတင်းရယူတတ်မှု၊ ကာလ၊ ဒေသ၊ ပယောဂ၊ ပုဂ္ဂလအခြေအနေစသည့်ဘက်ပေါင်းစုံမှ လိမ်မာပါးနပ်စွာ ဆက်စပ်ဆင်ခြင်သုံးသပ်စိစစ်မှုသည် တရားမဝင်သစ်ဖမ်းဆီးရေး၏ ဦးဆုံးလုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည့် သတင်းအတည်ပြုရာတွင် လွန်စွာအရေးပါသည်။

သတင်းပေးသူများမှ အချက်အလက်ပြည့်စုံ၍ တိကျမှန်ကန်သောသတင်းအား အချိန်မီသတင်းပေးပို့လာပါက သစ်တောဝန်ထမ်းများက နိုင်ငံဝန်ထမ်းဥပဒေ၊ နည်း

ဥပဒေများ၊ သစ်တောဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ ညွှန်ကြားချက်၊ တရားမဝင်သစ်ဖမ်းဆီးခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်အညီ လုံခြုံရေးသတိရှိရှိဖြင့် မိမိလုပ်ပိုင်ခွင့်ဘောင်အတွင်း တရားမဝင်သစ်ထုတ်လုပ်မှုများအား အချိန်နှင့်တပြေးညီ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖမ်းဆီးအရေးယူ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါမည်။ ပြည်သူလူထုအတွင်း သစ်တောသယံဇာတများအပေါ် တန်ဖိုးထားပြီး သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့်ပူးပေါင်းပါဝင်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်သည့် အမှန်အကန်သတင်းပေးသူများကြောင့် လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်(CMRS)သည် သစ်တောသစ်ပင်များ ရေရှည်တည်တံ့စေပြီး တရားမဝင်သစ်ထုတ်မှုလျော့ကျရေးကို များစွာအထောက်အကူပြုပါသည်။

သစ်တောဦးစီးဌာနသည် CMRS အကောင်အထည်ဖော်မှုစတင်သည့် ၂၀၁၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလမှ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလအထိ ကျွန်း၊ သစ်မာ၊ အခြားတရားမဝင် သစ်မျိုးစုံ၊ သစ်လုံး/သစ်ခွဲသား စုစုပေါင်း (၁၇၁၇၄၄.၃၂၀၉)တန်ဖမ်းဆီးရမိသည့်အနက် CMRS ဖြင့် ဖမ်းဆီးရမိသည့် သစ်တန်စုစုပေါင်း(၄၀၆၅၉.၁၅၀၅) ရှိခဲ့ပြီး ဖမ်းဆီးရမိ သစ်စုစုပေါင်း၏ ပျမ်းမျှ (၂၄%) ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ ထို့ပြင် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများကို အရေးယူနိုင်ခဲ့သည့် ယာဉ်ယန္တရားအပါအဝင် ဆက်စပ်ပစ္စည်းများ ဖမ်းဆီးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ (နှစ်အလိုက် CMRS ဖြင့် ဖမ်းဆီးရမိမှုအား ဇယားဖြင့်ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ပြည်သူပေးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် လူထုအခြေပြု စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုသတင်းပို့စနစ်(CMRS)ဖြင့် တရားမဝင်သစ်ဖမ်းဆီးမှုအလိုက်

ဖမ်းဆီးရမိမှုစာရင်း

စဉ်	ကာလ	လွန်း (တန်)	သစ်မာ (တန်)	အခြား (တန်)	စုစုပေါင်း တန်ဖမ်းဆီး	တရားမဝင် (ဧက)	ယာဉ်/ယန္တရား (စီး)	မျိုးပေ
၁	၂၀၁၇-၂၀၁၈ တရားမဝင်မှုစနစ် (၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလမှ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ မတ်လအထိ)	၃၂၂,၄၄၆	၈၁၅,၂၇၄	၂၅၈,၉၃၀	၁,၃၉၆,၆၅၀	၃၆၄	၁၂၀	၁၂
၂	၂၀၁၈-၂၀၁၉ တရားမဝင်မှုစနစ် (၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဧပြီလမှ စက်တင်ဘာလအထိ)	၆၃၆,၁၈၀	၇၆၁,၈၉၉	၇၉၂,၀၆၉	၂,၁၈၉,၂၅၈	၃၁၃	၁၅၄	၂၃
၃	၂၀၁၈-၂၀၁၉ တရားမဝင်မှုစနစ် (အောက်တိုဘာလမှ စက်တင်ဘာလအထိ)	၂၈၄,၆၇၁	၂၅၈,၇၈၁	၇၀၀,၉၄၄	၁,၂၄၄,၃၉၆	၁၁၈	၅၈၁	၅၄
၄	၂၀၁၉-၂၀၂၀ တရားမဝင်မှုစနစ် (အောက်တိုဘာလမှ စက်တင်ဘာလအထိ)	၂၉၂,၆၄၆	၂၁၄,၉၆၅	၇၁,၅၅၇	၁,၂၅၉,၁၆၈	၁၁၃	၅၄၀	၅၂
၅	၂၀၂၀-၂၀၂၁ တရားမဝင်မှုစနစ် (အောက်တိုဘာလမှ စက်တင်ဘာလအထိ)	၇၉၈,၉၁၇	၅၄၁,၂၀၀	၂၅၃,၂၁၃	၁,၅၉၃,၃၂၈	၃၉၂	၂၁၁	၃၃
၆	၂၀၂၁-၂၀၂၂ တရားမဝင်မှုစနစ် (အောက်တိုဘာလမှ မတ်လအထိ)	၅၂၅,၀၅၄	၂၂၂,၅၄၀	၆၀၆,၂၆၈	၁,၃၅၃,၈၆၂	၈၈	၃၀	၃
၇	၂၀၂၂-၂၀၂၃ တရားမဝင်မှုစနစ် (ဧပြီလမှ မတ်လအထိ)	၂၂၇,၃၇၉	၄၅၁,၇၉၂	၅၄,၀၈၇	၁,၃၅၃,၂၅၈	၁၄၂	၅၃	၁၅
၈	၂၀၂၃-၂၀၂၄ တရားမဝင်မှုစနစ် (ဧပြီလမှ ဇန်နဝါရီလအထိ)	၇၃၉,၃၁၂	၁၅၉,၃၁၆	၄၂,၂၃၆	၁,၃၄၀,၈၆၄	၁၁၅	၅၂	၃
စုစုပေါင်း		၁,၉၄၄,၅၄၂	၇,၇၇၇,၉၄၀	၂,၅၉၆,၆၇၄	၄,၃၁၉,၁၅၆	၃၇၁	၁,၇၄၁	၂၀၅

သစ်တောဦးစီးဌာနသည် CMRS ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးတွက် တရားမဝင်သစ်ထုတ် လုပ်မှုအပေါ် မှန်ကန်သည့်သတင်းပေးသူများအား ဖမ်းဆီးရမိ(ခါးလယ်လုံးပတ် ၃ ပေအောက်သစ်၊ မျော၊ ထင်း၊ ဝါးတို့မှအပ) သစ်မျိုးအလိုက်၊သစ်လုံး၊သစ်ခွဲသားအလိုက် သတ်မှတ်ထားသည့်ကြမ်းခင်းဈေး၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းကို သတင်းပေးဆုကြေးသတ်မှတ်၍ အသိအမှတ်ပြုဂုဏ်ပြု ချီးမြှင့်ပါသည်။

စာရေးသူသည် မြို့နယ်တစ်ခုတွင် သစ်တော ဦးစီးဌာန၊ ဦးစီးအရာရှိ တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ် မြို့နယ် အတွင်း ရာဇဝတ်မှုလျော့ကျရေး၊ တရားမဝင်ကုန်စည်၊ ကုန်သွယ်မှုများအပေါ် အရေးယူနိုင်ရေး သတင်းညှိနှိုင်း သည့် အစည်းအဝေးများကို မြို့နယ်အဆင့်သက်ဆိုင်ရာ ဌာနဆိုင်ရာ အကြီးအကဲများနှင့်အတူ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရပါ သည်။ တစ်ခုသော အစည်းအဝေးတွင် စာရေးသူမှ မြို့ နယ်၏ ခွင့်ပြုသစ်တောဝန်ထမ်းအင်အားဖွဲ့စည်းပုံ အပြည့် မရှိသော်လည်း သစ်တောဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် တရား မဝင်သစ်နှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို ပုံမှန်ဖမ်းဆီး ခြင်း၊စစ်ကြောင်းအသွင်ဖြင့်ဖမ်းဆီးခြင်း၊ စီမံချက်ဖြင့်ဖမ်း ဆီးခြင်း၊ တရားမဝင်သစ်သယ်ရာ မြစ်၊ ချောင်းရေ လမ်း ကြောင်းများတွင်ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ဌာန၏အထက်အဆင့်မှ သတင်းချပြမှုအပေါ်ဖမ်းဆီးခြင်း၊ နယ်မြေရှင်းလင်းဖမ်း ဆီးခြင်း၊ တပ်မတော်/ တပ်ရင်းတပ်ဖွဲ့/ ဆက်စပ်ဌာနများ နှင့်ပူးပေါင်းဖမ်းဆီးခြင်း၊ သတင်းရရှိမှုအရစုံစမ်းဖော်ထုတ် ဖမ်းဆီး၍ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ၊ ပါဝင်ပတ်သက်သူများကို အရေးယူလျက်ရှိပါကြောင်း၊ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် တရားမဝင်သစ်နှင့်ပတ်သက်၍ ကိုယ်ကျိုးရှာမမှန် သတင်း ပေးများကြောင့် အလုပ်လုပ်ရာတွင် အနှောင့်အယှက်ဖြစ် ရကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့၏လုပ်ရပ်ဖြစ်စဉ်များ ရှင်းလင်းဆွေး နွေးခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ ဆွေးနွေးချက်အပေါ် မြို့နယ် ရဲ တပ်မှူးက-

‘ရဲစခန်းများသို့လည်း မမှန်သတင်းပေးတာရှိ တယ်။ မပြောပလောက်တဲ့ အမှားသေးသေးနဲ့ တစ်ခါတရံ မှားတတ်တဲ့ မမှန်သတင်းပေးကို နောက်နှောင် မဖြစ်စေဖို့ သတိပေးလို့ရလည်း အမှားအကြီးကြီးကို ရည်ရွယ်ချက် ရှိရှိလုပ်လာရင်တော့ အရေးယူရတာတွေရှိတယ်။ မမှန် သတင်းပေးသူများက ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးထံသို့ မမှန် သတင်းပေးခြင်းဖြစ်သဖြင့် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းသည် ဥပဒေ အရလည်းကောင်း၊လုပ်ဆောင်ရမည့်အလုပ်ကိုလုပ်ဆောင် ရခြင်းဖြင့် အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေမှု (သို့မဟုတ်) ပျက် ကွက်ထိုက်သည်မဟုတ်သော ပျက်ကွက်မှုကြောင့်အနှောင့်

အယှက်ဖြစ်စေမှုသည် ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ - ၁၈၂နှင့် သက်ဆိုင်လို့ အရေးယူလို့ရပါ တယ်’ လို့ ဆွေးနွေးအပြီး မြို့နယ်ဥပဒေအရာရှိက-

‘သစ်တောဦးစီးဌာနက သစ်တောဝန်ထမ်းတွေ တရားမဝင်သစ်ဖမ်းဆီးအရေးယူရာမှာ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ တွေကို ထိုက်သင့်တဲ့ ပြစ်မှုပြစ်ဒဏ်ခံရအောင် ဥပဒေ လမ်းကြောင်းမှလည်း ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနေပါတယ်။ မည်သူမဆို ဝန်ထမ်းတွေဆီ မမှန်သတင်းပေးခြင်း (False Information) ဖြစ်စေ၊ ဝန်ထမ်းတွေအပေါ် မမှန်စွဲဆိုခြင်း (False Institues)ဖြစ်စေ၊ တရားမဝင်သစ်ထုတ်လုပ်မှုမှာ တနည်းနည်းနဲ့ပါဝင်ပတ်သက်လို့ဖြစ်စေ၊ ဝန်ထမ်းတာဝန် ဝတ္တရားထမ်းဆောင်မှုအပေါ် အနှောင့်အယှက်ပြုမှုဖြစ် စေ၊ online media မှာ မဟုတ်မမှန်လုပ်တာတွေရှိရင် တည်ဆဲပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေတွေနဲ့ အရေးယူနိုင်အောင် သစ်တောဦးစီးအနေနဲ့ သက်သေခံလို့ရတဲ့ အထောက်အ ထားတွေ၊ စစ်ဆေးချက်တွေနဲ့သက်ဆိုင်ရာရဲစခန်းမှာ အမှု ဖွင့်ရင် ဥပဒေပညာရှင်များနဲ့ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ပါကလည်း လိုအပ်တဲ့ ဥပဒေအကြံပြုမှုတွေ အကူအညီပေးပါမယ်’

ပုံမှန်သစ်တောအလုပ်အပြင် တခြားသော အရေး ကြီးအလုပ်များလုပ်ရချိန်၊ အချိန်တိုင်း၊ နေရာတိုင်းသို့ လုံခြုံ ရေးအကန့်အသတ်ရှိကသွားလာရန် ခက်ခဲသည့်အခြေအ နေတွင် သစ်တောဝန်ထမ်းများ၏ အလစ်အပိုက်ကို အခွင့် ကောင်းယူကာသစ်ခိုးမှုများရှိနေသလို ကိုယ်ကျိုးရှာမာယာ များသည့် မမှန်သတင်းပေးများလည်း ရှိနေပါသည်။

တရားမဝင်သစ်နှင့်သစ်တောထွက်ပစ္စည်း ထုတ် လုပ်မှု လျော့ကျစေရေးတွက် လိုအပ်သည့်အသိပညာပေး ရန်၊ ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးရန်နှင့် စုံစမ်းဖော်ထုတ် ဖမ်းဆီးအရေးယူရန်မှာ သစ်တောဝန်ထမ်းများ၏ တာဝန် တစ်ရပ်ပါ။ တရားမဝင်သစ်ထုတ်လုပ်မှုလျော့ကျရေး တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည့် သစ်တောဝန်ထမ်းကို မမှန် သတင်းများကြောင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အတားအဆီး မဖြစ်စေလိုပါ။ သစ်တောဝန်ထမ်းတိုင်း တရားမဝင်သစ် ဖမ်းဆီးအရေးယူမှုများတွင် မမှန်သတင်းပေးတို့၏ မာယာ များ တစ်နည်းဆိုရသော် ပစ်တိုင်းထောင်အရပ်ကို ကြိုး ရှုပ်လာသူများကို ကျော်လွှားနိုင်ပါစေ။

သစ်တောဝန်ထမ်းများနှင့်အတူ ပြည်သူများမှ လည်း လူထုအခြေပြုစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှု သတင်းပို့စနစ် ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းလာစေရန် နိုးကြားသောအသိ စိတ် ဓာတ်ဖြင့် တတ်ကြွစွာပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းဖြင့် တရားမဝင် သစ်ထုတ်လုပ်မှုလျော့ကျလာပေမည်။ ။

မြန်မာ့ကြယ်လိပ်အကြောင်း သိကောင်းစရာ



ကြယ်လိပ်များတရားမဝင်ရောင်းချမှုအား ဥပဒေပြင်ပမှ လုပ်ကိုင်ကြခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့၏ အရေအတွက်အား အတိအကျ စာရင်းပြုစုရန် အလွန်ခက်ခဲပါသည်။ သို့သော်လည်း ၁၉၉၅ ခုနှစ်ခန့်မှစ၍ သဘာဝတောတွင်းမှ ဖမ်းဆီးရရှိသောကြယ်လိပ်များ၏အရေအတွက်မှာ အမြောက်အမြားမရှိတော့ပါ။ ရွာသားများသည် တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ သွားလာနေစဉ်အတွင်း (သို့) အနီးအနားရှိ သစ်တောများမှ ထင်းခြောက်၊ ဝါးခြောက်များ ကောက်ယူနေစဉ်အတွင်း အခွင့်အားလျော်စွာ ကြယ်လိပ်များကိုတွေ့ရှိပါက ဖမ်းဆီးနေကြဆဲဖြစ်ပါသည်။ တရားမဝင်ကုန်သွယ်မှုရှိရသော ကြယ်လိပ်များသည် မုဆိုးလိုက်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသော ကျွမ်းကျင်သူများ၏ ဖမ်းဆီးမှုပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းမုဆိုးများသည် အမဲလိုက်ခွေးများအား အသုံးပြုခြင်းကြောင့် ဒေသတစ်ခုလုံးရှိ ကြယ်လိပ်များအပါအဝင် ကုန်းနေလိပ်များအားလုံးကို မျိုးသုဉ်းလုနီးပါးအထိ အလွယ်အကူဖမ်းဆီးနိုင်ကြပါသည်။

ကြယ်လိပ်များအား မျိုးသုဉ်းမှုအန္တရာယ်မှ အမြန်ဆုံးထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် လိုအပ်နေသည်ကို သိရှိနားလည်သောကြောင့် သစ်တောဦးစီးဌာန၊ သားငှက်ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့နှင့် လိပ်မျိုးစိတ်ရှင်သန်ရေးအဖွဲ့တို့မှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပြီး မန္တလေးရတနာပုံဥယျာဉ်၊ လောကနန္ဒာဘေးမဲ့တော၊ မင်းစုံတောင်ဘေးမဲ့တော၊ ရွှေစက်တော်ဘေးမဲ့တောများတွင် ၂၀၀၄ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ခြံခတ်မွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းများ စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ မျိုးဆက်ရှင်သန်နိုင်သော အရွယ်ရောက်ပြီးလိပ်များအား ခြံခတ်မွေးမြူသားဖောက်စေခြင်းသည် မျိုးသုဉ်းရန် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော လိပ်မျိုးစိတ်များအား အချိန်မီကယ်တင်နိုင်မည်ဟု (Turtle Conservation Fund 2002) မှ ဖော်ပြထားပါသည်။ သဘာဝတောတွင်းနေ မြန်မာ့ကြယ်လိပ်များ မျိုးသုဉ်းလာမည့်အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနိုင်သော်ငြားလည်း ခြံခတ်မွေးမြူခြင်းမှ ပေါက်ဖွားလာသော ကြယ်လိပ်ငယ်များအား နေရင်းဒေသသို့ ပြန်လည်လွှတ်ပေးခြင်းအားဖြင့် မြန်မာ့ကြယ်လိပ်များ မျိုးသုဉ်းမှုမှ ကယ်တင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အရေးကြီးဆုံး နားလည်သိရှိရန်မှာ လူအများစုသည် သတ္တဝါ

များအား ခြံလှောင်မွေးမြူ သားဖောက်ခြင်းသက်သက်သာ ပြုလုပ်ပြီး သဘာဝနေရင်းဒေသသို့ ပြန်လွှတ်ပေးခြင်း မရှိလျှင် ခြံခတ်မွေးမြူခြင်းသည် ယင်းမျိုးစိတ်များအား မျိုးသုဉ်းမှု အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ သဘာဝတောတွင်း ကျန်ရှိနေသေးသော လိပ်မျိုးစိတ်များ မျိုးသုဉ်းမှု အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်နှင့် ၎င်းတို့မျိုးဆက်ရှင်သန်နိုင်စေရန် ခြံခတ်မွေးမြူခြင်းမှတစ်ဆင့် အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

ယခုအခါတွင် မြန်မာ့ကြယ်လိပ်များသည် မွေးမြူရေးခြံများအတွင်း နေသားတကျရှိလာခြင်း ပြုစုစောင့်ရှောက်သည့်နည်းလမ်းများ မှန်ကန်ခြင်းနှင့် သားဖောက်နှုန်း၊ ရှင်သန်နှုန်းများ အလွန်မြင့်မားခြင်းတို့ကြောင့် ခြံခတ်မွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အလွန်အမင်း အောင်မြင်လျက်ရှိပါသည်။ ဤမြန်မာ့ကြယ်လိပ်များ၏ အောင်မြင်မှုသည် မျိုးသုဉ်းရန် အလွန်နီးကပ်နေသော အခြားမျိုးစိတ်များအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အကောင်းဆုံး ဥပမာတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။



ခြံလှောင်မွေးမြူခြင်းဆိုင်ရာနည်းပညာ

သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော နေရာတွင်ထားရှိ၍ အစာလုံလောက်စွာကျွေးမွေးပါက ကြယ်လိပ်များအား ခြံလှောင်မွေးမြူခြင်းနှင့် သားဖောက်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို လွယ်ကူစွာဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ပြည်ပနိုင်ငံများ၏ တိရစ္ဆာန်ရုံအချို့တွင် ကြယ်လိပ်အကောင်ရေအနည်းငယ်စီ မွေးမြူလျက်ရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြယ်လိပ်ပေါင်းမြောက် မြားစွာအား ခြံလှောင်မွေးမြူထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိပ်ခြံများသည် မြန်မာ့ကြယ်လိပ်များ ရှင်သန်ကျက်စားရာ နေရင်းဒေသတွင်ဆောက်လုပ်ထားသောကြောင့် ကြယ်လိပ် များအားကျယ်ပြန့်စွာ ခြံခတ်၍ တစ်နှစ်ပတ်လုံး သဘာဝ အတိုင်းမွေးမြူနိုင်ပါသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ အချက်အ လက်များသည် မြန်မာ့ကြယ်လိပ်များအား ခြံလှောင်မွေး မြူ၍ သားဖောက်ခြင်းလုပ်ငန်းများအား အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် နည်းလမ်းများဖြစ်ပါသည်။

(က) ခြံခတ်ခြင်း

အပူပိုင်းဇုန်သဘာဝအနေအထားနှင့် တူညီသော မြေနေရာအား ရွေးချယ်ပြီးနောက် ကြယ်လိပ်များအား သဘာဝအတိုင်း လွတ်လပ်စွာ သွားလာလှုပ်ရှားနိုင်ရန် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သောခြံအတွင်း၌ မွေးမြူရပါသည်။ အင်္ဂ တေအုတ်ရိုးဘောင်ပေါ်တွင် သံဆန်ခါကွက်များတပ်ဆင်၍ လိပ်ခြံများအားတည်ဆောက်ပါသည်။ ၄၀ စင်တီမီတာခန့် အမြင့်ရှိသော ခြံနံရံများအတွင်း လိပ်များအား လုံခြုံစွာ ထိန်းသိမ်းနိုင်သော်လည်း ပြင်ပမှ ကျူးကျော် ဝင်ရောက်ခိုး ယူမှုကိုကာကွယ်ရန် မြင့်မားသောခြံစည်းရိုးများတည်ဆောက် ထားပါသည်။ (Fife ၂၀၀၇)မှ အရွယ်ရောက်ပြီး ကြယ်လိပ် တစ်ကောင်အား (၂၀)စတုရန်းပေ အကျယ်အဝန်းရှိပြီးဟင်း လင်းပြင်ဖြစ်နေသောခြံကြီး၌ တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် မကျပ်ညပ်ပဲ မွေးမြူပေးရပါမည်ဟုဆိုသည်။ ခြံအတွင်း တွင်လိပ်များ ပုန်းခိုနားနေရန် အမိုးအကာများ၊ ဂူငယ် များဆောက်လုပ်ပေးရပါမည်။ အမိုးအကာအား သက် ငယ်၊ တောင်ထန်း၊ ဓနိ၊ ထန်းရွက်နှင့် ကျောက်ပြားမိုး များဖြင့် ပြုလုပ်ပေးနိုင်သော်လည်း မင်းစုံတောင်တွင် မြက် ခြောက်များ၊ လယ်ကန်စွန်ရိုးခြောက်များအား အပုံလိုက် ထားပေးရာ ကြယ်လိပ်များသည် အရွက်ခြောက်ပုံများသာ ပိုမိုနှစ်သက်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အလားတူစွာ သဘာဝ နှင့် အလွန်ဆင်တူသောနေရာတွင် ကြယ်လိပ်များအား ထားရှိပေးရာတွင် မြက်ဖုတ်များ၊ သစ်ရွက်ပုံများ၊ သစ် ကိုင်းခြောက်များကြား၌ ပိုမိုနှစ်ခြိုက်စွာပုန်းခိုကြောင်း တွေ့ ရှိရသည်။ ဤသို့ ပုန်းခိုတတ်ခြင်းမှာ လိပ်များ၏ သဘာဝ

ဖြစ်ပြီး လုံခြုံစိတ်ချစွာ နေထိုင်တတ်သည့် ဓလေ့ကြောင့် မြန်မာ့လိပ်ခြံများတွင် ခြံတွင်းလှပသန့်ရှင်းမှုကို အဓိက ထားပြီး ရွက်ကြွေများအားလုံး ပြောင်ရှင်းအောင် တံမျက် စည်းလှဲပြီး ရှင်းလင်းခြင်းကြောင့် ခြံတွင်းလိပ်များမှာ ပုန်းခို စရာနေရာမဲ့ရရှာပါသည်။ ပုန်းခိုစရာနေရာရှာမရလျှင် လိပ်များသည် စိတ်ဖိစီးမှုဒဏ်ကို အလွန်အမင်းခံစား ရတတ်သောကြောင့် ပြောင်ရှင်းအောင်တံမျက်စည်းလှည်း သည့် ဓလေ့အား အမြန်ဆုံး ရပ်တန့်သင့်ပါသည်။ အင်္ဂတေ ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ရေကန်ငယ်လေးများအား တစ်ခြံလုံး နေရာအနှံ့ထားရှိပြီး လိပ်များ သောက်သုံးရန်နှင့် ရေစိမ့်ရန် အတွက် အသုံးပြုကြပါသည်။

(ခ) လုံခြုံရေး

ကြယ်လိပ်များအား ခြံခတ်မွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းများ စတင်အကောင်အထည်ဖော်စဉ်ကာလ၌ ဖောက်ထွင်းခိုးယူ မှုများ ကြုံကြိုက်ခဲ့ရသည့်အတွက် လုံခြုံရေးစနစ်မှာ အရေး အကြီးဆုံး စိုးရိမ်ပူပန်စရာဖြစ်ပါသည်။ ကြယ်လိပ်ခြံများ အား အနည်းဆုံး ၃ မီတာအမြင့်ရှိသော သံဆန်ခါ ကွက်ထူ များဖြင့်ကာရံကာ ဘရိတ်စားသံဆူးကြိုး (သို့) ချွန်မြသော ဝါးချွန်များ (သို့)လျှပ်စီးဓာတ်အား လွှတ်ထားသောသွပ်နန်း ကြိုးများဖြင့် အပေါ်မှ ထပ်မံ၍ ဝိုင်းပတ်ကာပေးရပါမည်။

လိပ်ခြံအတွင်း၌ တာဝန်ကျဝန်ထမ်းများရှိနေပါက အဝင်ဝတံခါးအားလုံးက လုံခြုံစွာသော့ခတ်ထားရပါမည်။ ညအမှောင်ရိပ်ကိုအခွင့်ကောင်းယူကာ သူခိုးများဝင်ရောက် နိုင်ခြင်းကြောင့် ညစောင့်လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းအား မဖြစ်မ နေထားရှိပေးရပါမည်။ အချို့သော လိပ်မွေးမြူရေးခြံများ တွင် လုံခြုံရေးမီးများ တပ်ဆင်ထားပါသည်။ ကြယ်လိပ် များမိတ်လိုက်ခြင်း၊ ဥအုချခြင်းစသော အလေ့အထများ သည် ညဘက်တွင် ထွန်းညှိထားသော မီးအလင်းရောင် ကြောင့် အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။



မြန်မာ့ကြယ်လိပ်အကြောင်း သိကောင်းစရာ လက်စွဲ စာအုပ်မှကောက်နုတ်ဖော်ပြသည်

နောက်ကျောပုံးမှအဆက်

ပေါက်ရောက်ခြင်း

ငှရွေပင်သည် အထက်အောက်မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားရှိ မြေပြန့်နှင့် တောင်နိမ့်တောများတွင် ပေါက်ရောက်ကြသည်။ ရာသီအလိုက် အရွက်ကြွေသော အလတ်စားအပင်ကြီးမျိုးဖြစ်သည်။ အရွယ်ရောက်သည့် အပင်ကြီးများသည် အမြင့်ပေ ၅၀ နှင့် ပင်စည်မှာရင်စို့လုံးပတ် ၃ ပေမှ ၅ ပေအထိကြီးသည်။ ရွက်အုပ်များမှာသေးငယ်ပြီး အကိုင်းအခက်နှင့်အရွက်များမှာ ခပ်ကျဲကျဲသာထွက်သဖြင့် အရိပ်ကောင်းပေးနိုင်သော အပင်လည်းမဟုတ်ပေ။ အကိုင်းများမှာ တွဲလွဲကျနေကြသည်။

ငှရွေပင်များ သဘာဝအလျောက်ပေါက်ရောက်ကြသည့် မူရင်းဒေသ၏ ရာသီဥတုမှာ အရိပ်အာဝါသအောက်၌ အမြင့်ဆုံးအပူချိန်မှာ ၁၀၀ မှ ၁၂၀ ဒီဂရီ ဖာရင်ဟိုက်နှင့် အရိပ်အာဝါသအောက်၌ အနိမ့်ဆုံးအပူချိန်မှာ ၂၅ မှ ၆၅ ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက်အထိဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ်ရွာသွန်းသည့် မိုးရေချိန်မှာ ၂၀ လက်မမှ ၁၂၀ လက်မအထိဖြစ်သည်။

အခေါက်သည် ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ ဝါမဲ့မဲ့အရောင်ရှိ၍ ချောသော်လည်း ကြီးရင့်လာသည့်အခါအခေါက်များမှာ နီညိုရောင်သို့ပြောင်းလဲသွားပြီး ကြမ်းတမ်းလာသည်။ ပင်စည်မှာလည်းအလွန်သေးငယ်သည့်အက်ကွဲကြောင်းများပါရှိသည်။

ပုံသဏ္ဍန်

အရွက်များမှာ ရွက်ပေါင်းဖြစ်ပြီးအရွက်လွှဲထွက်ကြသည်။ အရွက်များမှာ တစ်ပေ သို့မဟုတ်နှစ်ပေခန့်ရှည်ပြီး ရွက်မြွှာ ၅ စုံမှ ၇ စုံအထိပါရှိသည်။ ရွက်မြွှာများမှာ မျက်နှာချင်းဆိုင်ထွက်ကြသည်။ ရွက်မြွှာများသည် ရှည်မျောမျောဘဲညှပ်ဖြစ်၍ ရွက်ထိပ်ချွန်ပြီး ရွက်ရင်းသွယ်သည်။ ရွက်ကြောများမှာလည်း ထင်ရှားစွာပေါ်လွင်နေသည်။ အရွက်များမှာ နုစဉ်အခါ၌အမွှေးနုများပါရှိသော်လည်း ရင့်လာသည့်အခါ လုံးဝပြောင်ချောကြသည်။ ရွက်စွယ်များမှာ သေးငယ်ကြပြီး ခဏတာအတွင်း ကြွေကျကုန်သည်။

နွေဥတုအကုန်လောက်တွင် ရွက်ဟောင်းများကြွေ၍ ရွက်နုရွက်သစ်များ ထွက်ပေါ်လာစအချိန်နှင့် မရှေးမနှောင်းတွင် ပန်းများသည် တစ်ပင်လုံး ဝါဝင်းတောက်ပဝင်းထိန်နေအောင် အဆုပ်လိုက် အခိုင်လိုက် တွဲလျားကျ၍ ပွင့်သောကြောင့် ငှရွေပင်များကိုအိမ်ဝင်း၊ ခြံဝင်းများအတွင်း အလှအပအတွက် စိုက်ပျိုးထားတတ်ကြသည်။ ငှပန်းခိုင်များမှာ တစ်ပေခန့်ရှည်ပြီး အပွင့်များလည်း ကြီးပါသည်။

ငှရွေပင်သည် အလွန်ကြီးခဲသောအပင်မျိုးဖြစ်သည်။ သို့သော် အမြစ်စွဲမိလျှင်ပျက်စီးခဲသည်။ ရွက်မြွှာများမှာလည်း ၃ လက်မမှ ၆ လက်မအထိရှည်သည်။ အသီးများမှာအသီးတောင့်များဖြစ်၍ လုံးပြီး အရှည် ၂ ပေမှ ၃ ပေခန့်အထိ ရှည်လျားသည်။ အသီးတောင့်များမှာ နုစဉ်အခါ အစိမ်းရောင်ဖြစ်သော်လည်း ရင့်မှည့်လာသည့်အခါ အနက်ရောင်သို့ပြောင်းလဲသွားပါသည်။

အသီးတောင့်များမှာ လုံးရှည်ချောမွတ်ပြီး အတောင့်လိုက်တွဲလောင်းကျနေသည်။ အသီးတောင့်များသည် ဆောင်းရာသီ၌ရင့်မှည့်လာသည့်အခါ အတောင့်လိုက်ကွဲအက်ခြင်းမရှိဘဲ အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာကျိုးပြီး အစိတ်အပိုင်း

မြောက်များစွာ အပင်အောက်သို့ကြွေကျပါသည်။ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု၌ အစေ့တစ်စေ့သာပါရှိကြသည်။ အစေ့များမှာ ဝိုင်း၍ချောပြီး မာကျောကြသည်။

မျိုးဆက်ခြင်း

အစေ့များကို မြေချစိုက်၍ သော်လည်းကောင်း၊ အကိုင်းဖြတ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ မြေဖိခြင်း Layering ဖြစ်သော်လည်းကောင်း စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။ အစေ့များကို ပျိုးထောင်ရာတွင် ပထမဦးစွာ အစေ့များကို ကန့်ငရဲမီးထဲ၌ ၄၅ မိနစ်ခန့်စိမ်ထားပြီးမှ မြေချပျိုးထောင်လျှင် အပင်ပေါက်ရောက်မှုကောင်းပါသည်။

သစ်သား

ငှရွေသား၏အရောင်သည် နီညစ်ညစ်ဖြစ်၍ တာရှည်စွာအသုံးခံပြီး ပြောင်လက်အောင် အရောင်တင်ပေးနိုင်သည်။ နေအိမ်များဆောက်လုပ်ရန်နှင့် လှေ၊ လှည်း၊ လှည်းဘီး၊ ထယ်၊ ထွန်၊ ဆန်ထောင်းရန်ကျည်ပွေနှင့် လက်ကိုင်ရိုးများကို ပြုလုပ်ကြသည်။ လေဖြင့် ခြောက်သွေ့ပြီးသော ငှရွေသား တစ်ကုပပေသည် အလေးချိန် ၆၁ ပေါင်စီးသည်။ ငှရွေအခေါက်များကို သားရေနယ်ရာ၌အသုံးပြုကြသည်။ အသီးအသားနှင့်အမြစ်ကို ဝမ်းနှုတ်ဆေးဖော်စပ်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။



သစ်ပင်တွေကို အသစ်ပြန်စိုက်တာထက် ရှိပြီးသားတွေကို မခုတ်တာက ပိုထိရောက်တယ်။

APK



ငရွေပင်(ငပင်၊ငရွေပင်)

အင်္ဂလိပ်အမည်။ Golden shower tree, Golden rain tree,
Purging cassia, Indian laburnum,
Yellow laburnum,

သိပ္ပံအမည်။ *Cassia fistula L.*

မျိုးရင်း။ ငရွေပင်သည် ယခင်အခါက Caesalpinaceae

မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်ပြီး ယခုအခါ Fabaceae မျိုးရင်း၌ ပါဝင်သည်။

မျိုးစု။ *Cassia*

မျိုးစိတ်။ *Fistula* တို့ ဖြစ်ကြသည်။

၎င်းမျိုးစု၌ ပါဝင်သော သစ်ပင်များမှာ-

၁။ ပြည်ပန်းညိုပင် Glauous cassia, *Cassia glauca.*

၂။ ငစင်ကြီးပင် Horse cassia or Pinkshower, *Cassia grandis.*

၃။ ငစင်နီ Red cassia, *Cassia marginata.*

၄။ သီဟိုဠ်ငပင် False sicklepod, *Cassia multijuga.*

၅။ ငစင်ပင်(ငသိမ်ပင်) Pink cassia, Pinkshower, White cassia., *Cassia nodosa.*

၆။ မဲဇလီပင် Siamese cassia, *Cassia siamea.*

၇။ ပနားမားငပင် *Calceolaria cassia, Cassia spectabilis.*

၈။ တောမဲဇလီပင် Wild cassia, *Cassia timoriensis.* စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

ဦးဟုတ်လင်း